

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
ім. Г. Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

ТЕЗИ

**IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ПОГЛЯД МОЛОДІ»**

**20 – 21 жовтня 2022 р.
м. Одеса**

УДК: [316.334.2:330.3]:316.64-053.6(477)

Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2022. – 147 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України з погляду молодих вчених. Були досліджені теоретичні аспекти та запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Іванченкова Л.В. - д-р екон. наук, професор, в.о. директора ННПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Купріна Н.М. – д.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д., – к.е.н., доц.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

РОЛЬ КОНФЛІКТІВ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОРГАНІЗАЦІЇ В ГАЛУЗІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**Бугор Н.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – PhD, доцент Заболотна О.С.
Одеський національний технологічний університет**

Конфлікти виникають постійно у житті людини у всіх сферах життєдіяльності та мають різноманітні прояви і наслідки. Відповідно людина змушена знаходити способи управління ними, їх оцінювання, зниження їхніх негативних наслідків та запобігання конфліктам. Природа виникнення конфліктів, їхня багатоаспектність та пов'язаність із різними елементами життя людини та суспільства загалом є об'єктом вивчення вчених, починаючи із часів власне появи людини, оскільки про них згадують у більшості стародавніх міфів, давніх переказів, народних пісень, приказок тощо. Можна припустити, що перші конфлікти були пов'язані із необхідністю задоволення первинних потреб людини, її виживанням та продовженням роду, зокрема потреб у: безпеці, їжі, сексі, місці проживання тощо. Вирішувались конфлікти, як правило, силовим способом або із залученням старійшин племені, відповідно вважали що той, хто переміг, був правий.

Розвиток економіки, інтеграція України у світовий економічний простір, процеси глобалізації та викликане цим посилення конкуренції загострюють проблему збереження фінансової стійкості підприємств як основи їхньої фінансово-економічної безпеки. Зовнішнє середовище функціонування суб'єктів господарювання стає ще більш динамічним та невизначеним, спричиняючи значну кількість ризиків, небезпек та загроз (неплатоспроможність партнерів, недобросовісна конкуренція, недружні злиття і поглинання, комерційний шпіонаж, рейдерство тощо). Все це зумовлює потребу в ефективному управлінні їх фінансово-економічною безпекою, вдосконаленні його методів та механізмів. Проте складність управління підприємством в кризовій ситуації обумовлена ще й такими факторами: по-перше, це загострення проблем, набуття ними іншої якості порівняно зі звичним режимом роботи, виникнення нових завдань щодо подальшого розвитку організації; по-друге, це виникнення конфліктних ситуацій на всіх рівнях управління підприємством та в колективі.

Необхідність управління конфліктами в кризових ситуаціях ставить перед керівниками підприємств питання вирішення виникаючих проблем і налагодження діалогу в колективі. Водночас через загострення конфліктної протидії можна спостерігати часткову відсутність позитивних взаємин між працівниками підприємства, зростає емоційна й духовна дистанція між ними, знижується мотивація до трудової діяльності. Тривалі, нерозв'язані конфлікти негативно впливають на міжособистісні стосунки, руйнують соціально-психологічний клімат у середовищі підприємства, а невміння управляти конфліктами та знаходити оптимальні шляхи та способи їх попередження й

розв'язання негативно позначається на всіх учасниках трудової взаємодії.

Однією з проблем, яка вимагає особливої уваги, є ігнорування керівниками конфліктів, що виникають в колективі, і це неприпустимо, оскільки може привести до помилкових дій в управлінні. Тому конфлікти необхідно аналізувати з позицій теорії організації, розглядаючи її як комплекс відносин між організаційними одиницями. Також характер взаємних конфліктних протистоянь свідчить про те, що керівники підприємств не володіють достатньою мірою ефективними практичними способами управління конфліктом, тому їм повинна надаватися кваліфікована допомога спеціалістами-конфліктологами. Отже, керівники і менеджери підприємств мають володіти ґрунтовними знаннями, мати практичні вміння і навички щодо конструктивного управління конфліктами.

Отже, у таких умовах особливо яскраво виявляються недоліки системи управління, зростає рівень незадоволення персоналу результатами праці і політикою керівництва, що призводить до підвищення конфліктогенного рівня на підприємствах. Тому, необхідна мінімізація конфліктів, пов'язаних з неузгодженістю в управлінні, а для цього необхідний пошук нових форм управління.

Таким чином, виникає потреба в розробці нових підходів до управління фінансово-економічними взаємодіями на підприємствах в умовах кризових ситуацій. Підвищення фінансової безпеки підприємства має бути орієнтоване на мінімізацію конфліктних ситуацій, оскільки всю увагу та сили керівництва і персоналу підприємств доцільно спрямувати на підтримку конкурентних позицій на ринку, а не на вирішення внутрішніх суперечностей у колективі,

Література

1. Підхомний О. Класифікація чинників фінансової безпеки України: теоретичний і практичний аспекти / О. Підхомний // Бізнес Інформ. – 2015. – №1. – С. 284–290.
2. Мойсеєнко І. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : [навчальний посібник] / І. Мойсеєнко, О. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.
3. Родіонов О. Формування фінансової безпеки підприємства : [монографія] / О. Родіонов. – Луганськ : Ноулідж, 2011. – 247 с.
4. Новікова Н. Управління конфліктами в організації: підходи до вирішення та профілактики. Галицький економічний вісник. 2013. № 2(41). С.79–83.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ

**Євстратенко Д.А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Нуковий керівник – к.е.н., доц. Згадова Н.С.
Одеський національний технологічний університет**

У сучасних умовах економічна безпека держави стає щораз більш багатоаспектним поняттям. Пов'язано це, насамперед, із двома протилежними за змістом процесами, які притаманні зараз для світової соціально-економічної і політичної системи – глобалізацією та регіоналізацією. Вироблення концептуальних засад та розроблення дієвого механізму державного управління в системі економічних відносин держави, спрямованих на уникнення загроз та мінімізацію їх впливу, досить важко забезпечити ефективне функціонування національної економіки та її подальше зростання. За таких умов питання захисту національних інтересів держави у сфері національної економічної безпеки набирає особливої уваги.

Загрози економічній безпеці – це дія дестабілізуючих природних факторів або суб'єктивних, пов'язаних з недобросовісною конкуренцією та порушенням законів і норм, що може спричинити потенційні або реальні втрати для організації.

Основними загрозами економічній безпеці Україні на сучасному етапі є: високий рівень тіньової економіки, зростання інфляції і бюджетного дефіциту, зменшення валового нагромадження основного капіталу, зростання безробіття, несприятливий інвестиційний клімат, надто високий рівень державного боргу, неконтрольовані міграційні процеси, політична нестабільність тощо. Удосконалення наявних і розроблення нових механізмів стратегічного управління економічною безпекою України вирішально вплине на підвищення конкурентоспроможності і загалом життєздатності національної економіки.

У даному контексті до загроз економічній безпеці держави прийнято відносити лише ті соціально-економічні чинники та явища, які або повністю руйнують об'єкт (повне обмеження доступу до ресурсів, дезорганізація грошового обігу, що провокує руйнування економічної системи країни тощо), або завдають йому значного збитку. Складнощі виникають при віднесенні останніх до числа загроз, адже в умовах конкуренції ризик є невід'ємною складовою функціонування економічної системи держави. При цьому ті явища, які в короткостроковому періоді можна віднести до загроз економічній безпеці держави у довгостроковому періоді може виявитися стимулом для економічного розвитку національного господарства, зростання інноваційної активності, більш раціональної енергетичної політики тощо.

Економічну безпеку необхідно розглядати як базову складову національної безпеки, її фундамент і матеріальну основу і, разом з тим, як взаємопов'язану систему певних рівнів (табл. 1). Це означає, що стан національної безпеки держави залежить від життєздатності економіки, її ефективності, мобільності, конкурентоспроможності.

Таблиця 1.

Рівні економічної безпеки України

Рівні економічної безпеки	Складові елементи
Національний	Приватний: індивідуальний; корпоративний;
	Локальний: галузевий; регіональний;
	Державний
Міжнародний	Регіональний
	Глобальний

Загрози економічній безпеці видозмінюються залежно від стану та рівня розвитку економічної системи і для кожної окремо взятої держави відрізняються характером та рівнем гостроти.

Загрозами економічної безпеки є явища і процеси, що впливають негативно на господарство країни, що утискають економічні інтереси особи, суспільства і держави. Постійне відстеження і визначення основних загроз економічній безпеці значно полегшує її підтримання на належному рівні, а також дає можливість своєчасно розробляти і здійснювати практичні заходи щодо зниження негативного впливу загроз чи їх повної ліквідації.

Загалом, аналіз динаміки загроз національним інтересам України, здійснений Петренко Л. А., дозволив виявити наступні хронологічні закономірності виникнення і прояву загроз:

- динаміка загроз підпорядковується особливій ритміці, яка характеризується циклічністю (фазовістю), здатністю проходити різні етапи в розвитку від початкових до кінцевих і навпаки;

- загрозам властива певна стійкість (здатність відхилитися від напрямку свого оптимального руху під впливом протидіючих сил, але з послабленням їх впливу повертатися до свого початкового стану);

- загрози впливають на об'єкти, підпорядковуючись хвилеподібній ритміці: активізуються, коли об'єкт перебуває у становищі внутрішньої нестабільності, і загасають, коли останній набуває стабільності і здатності протидіяти їм;

- ритми впливу різних загроз можуть співпадати, що призводить до формування глобальної мультиплікативної загрози, здатної зруйнувати всю систему безпеки держави.

Незважаючи на виявлені закономірності виникнення та прояву загроз економічній безпеці держави існує складність їх класифікації, що пояснюється комплексною взаємодією загроз, які взаємопов'язані та взаємообумовлені спільними деструктивними факторами, що є джерелами цих загроз.

Для структуризації сукупності загроз та викликів національній економічній безпеці пропонуємо класифікувати їх за низкою ознак (табл. 2).

Таблиця 2.

Класифікація загроз та викликів економічній безпеці держави

Класифікаційна ознака	Загрози	Виклики
Середовище виникнення	Зовнішні, внутрішні	
Інтенсивність впливу	Великі, середні, невеликі	-
Зміст	Політичні, військові, соціальні, економічні, екологічні, інноваційні, інформаційні та ін.	
Масштаби вияву	Глобальні, макрорегіональні, загальнодержавні, регіональні, локальні	
Характер дії	Постійні, періодичні, тимчасові	-
Значення	Першочергові, другорядні	Суттєві, несуттєві
Можливі наслідки	Катастрофічні, критичні	Прогресивні, регресивні

Висновки. У кризовій ситуації, що сформувалася в економіці України під тиском як економічних, так і неекономічних чинників, перелік загроз економічній безпеці України, визначений у чинних законодавчих актах з національної безпеки, має бути повністю переглянутий із визначенням системних та додатково набутих загроз за кожною складовою економічної безпеки.

Загрози економічній безпеці держави можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми, тобто можуть виникати як в самій країні, так і за її межами. При цьому вони можуть зникати автоматично в умовах нормального функціонування національної економічної системи (ринкові механізми регулювання), а можуть потребувати нейтралізації за допомогою механізмів державного регулювання. В даному контексті система раннього виявлення та попередження загроз економічній безпеці держави, яка є основою її забезпечення в сучасних умовах, має ґрунтуватися на всебічному багатокритеріальному поглибленому аналізі загроз економічній безпеці держави, що дозволить систематизувати їх та обрати найбільш дієві засоби та механізми протидії цим загрозам.

Література

1. Згадова Н.С., Рогатіна Л.П., Губко В.І. Рейдерство в Україні – загроза економічній безпеці підприємств. Економічний простір: Збірник наукових праць. № 159. ПДАБА, 2020. С.49-53 с.
2. Ковалев Д., Сухорукова Т. Экономическая безопасность предприятия. Экономика Украины. 2018. № 10. С. 48 -51.

СУЧАСНА ТЕОРІЯ УПРАВЛІННЯ

Колісник П.П., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Нуковий керівник – к.е.н., доц. Неустроєв Ю.Г.
Одеський національний технологічний університет

Теорії управління - це ідеї про те, як люди керують працівниками в організації. Для того, щоб керувати бізнесом, люди повинні розуміти, що мотивує та спрямовує працівників у компанії. Теорії управління пояснюють, що мотивує працівників і як керівники можуть використовувати ці мотиватори для контролю та управління ними. Теорії управління забезпечують стратегії управління, рамки та керівні принципи, які роботодавці можуть впроваджувати в офісі. Компанії потребують різного управління для різних робочих умов. Протягом сотень років теоретики досліджували найкращі форми управління для різних компаній. Тепер ми можемо використовувати рамки, наведені в цих теоріях управління, щоб створити основу для управління в компаніях сьогодні.

Сучасна теорія менеджменту була створена як пряма відповідь на класичну теорію менеджменту, яка стверджувала, що працівники мотивовані лише грошима. Сучасна теорія менеджменту визнає, що працівники є складними і мають багато причин для того, щоб хотіти досягти успіху в своїй роботі. Сучасна теорія менеджменту також вважає, що швидко мінливі технології можуть як викликати, так і вирішувати багато проблем на робочому місці. Ця теорія поєднує математичний аналіз з розумінням людських емоцій і мотивації для того, щоб створити робоче середовище, яке є максимально продуктивним. Керівник, який використовує сучасну теорію управління, буде використовувати статистичні дані для вимірювання ефективності та продуктивності праці співробітників, а також намагатиметься зрозуміти, що робить їх задоволеними своєю роботою. Сучасна теорія управління фактично складається з трьох інших теорій управління - кількісної теорії, теорії систем і теорії непередбачених обставин.

Кількісна теорія, заснована на ефективності та математичних рівняннях, виникла з потреби в управлінській досконалості під час Другої світової війни. Це проста теорія, що базується на числах, яка спирається на розрахунок ризиків, переваг і недоліків будь-якої дії до того, як вона буде здійснена. Цей підхід застосовує статистику, комп'ютерні симуляції, інформаційні моделі та інші кількісні методи до управління компанією. Ця теорія, як правило, не використовується для самостійного управління бізнесом. Замість цього, кількісна теорія повинна використовуватися з більш гуманістичними теоріями для управління компанією.

Теорія систем, це теорія розглядає компанії як живий організм, всі частини якого необхідні для виживання компанії. Розроблена Людвігом фон Берталанфі, ця теорія стверджує, що всі частини компанії, від генерального директора до працівника початкового рівня, повинні працювати в гармонії, щоб компанія вижила. Компанії, які використовують цю теорію, вважають, що відділи та співробітники повинні працювати як колективна група, а не

ізолювана одиниця. Синергія та взаємозв'язок між відділами є ключовими в цій теорії. Хоча прагнення до гармонії між відділами є важливим у компанії, більшості компаній не потрібно так сильно покладатися на синергію у виконанні своїх повсякденних функцій. Наприклад, бухгалтерія невеликої компанії не повинна бути повністю синхронізована з відділом кадрів. Ця теорія управління - це скоріше спосіб бачення компанії, а не точний стиль управління.

Теорія управління непередбачених ситуацій на випадок непередбачених обставин стверджує, що кожна ситуація вимагає різного стилю керівництва, і тому жодна теорія не може працювати для всього офісу. Створена Фредом Фідлером у 1960-х роках, ця теорія стверджує, що саме керівники компанії повинні оцінювати ситуацію та використовувати найкращу стратегію лідерства. Фідлер вважав, що є три основні змінні для визначення стратегії лідерства - розмір організації, технологія, що використовується, і загальний стиль керівництва в компанії. Ця теорія покладає велику відповідальність на лідерів компанії. Фідлер вважав, що риси лідера безпосередньо впливають на те, як він керує людьми. Ця теорія також є більш придатною для сучасних робочих місць, оскільки вона розуміє, що зі зміною технологій та компаній змінюються і стилі керівництва.

Отже, сучасна теорія управління - це чудова теорія управління для сучасного світу, оскільки вона визнає і поважає зміни, які приходять з технологіями. Ця теорія розуміє, що технології змінюють робоче місце, і лідери повинні вміти ефективно впроваджувати ці зміни. Ця теорія розглядає працівників як складних особистостей, яких турбує більше, ніж просто їхня зарплата, а також дозволяє приймати деякі рішення компанії на основі раціонального та статистичного аналізу.

Література

1. Методи сучасної теорії управління: підручник / А.П. Ладанюк, Н. М. Луцька, В.Д. Кишенько, Л.О. Власенко. — К., Ліра-К, 2018. – 368 с.
2. Новицький І. В. Сучасна теорія керування: навч. посіб./ І. В.Новицький, С. А.Ус; Мво освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т". - Дніпро : НГУ, 2017. - 262 с.
3. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2018. – 352 с.

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

**Подлесна А.С., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доцент Работін Ю.А.
Одеський національний технологічний університет**

Упродовж 70-80-х років ХХ століття дослідження технології й ефективності соціального управління здійснював Марков М. Спроби сформулювати теоретичні основи того, що нині називається «соціальні

комунікації», здійснювались із кінця 80-х років XX століття. Наприкінці 80-х вийшла праця Койта М. та Ййма Х., які запропонували тлумачення поняття «комунікативна стратегія в моделі спілкування».

Пізніше, у 90-ті роки минулого століття, Данакін Н. дослідив теоретичні й методичні основи проектування технологій соціального управління.

Окремим напрямком досліджень постає аналіз впливу інформаційно-комунікаційних технологій на комунікацію, а через комунікацію на суспільство в цілому. Філософська та соціальна думка поміщає феномени техніки і технології у фокус дослідницької уваги як базові основи формування нової соціальної системи. Технології, які застосовують ЗМІ, та їхній вплив на зміст інформації й аудиторію є предметом вивчення наукового напрямку технологічного детермінізму. Г. Інніс одним із перших підняв проблему про вплив технологій і способів комунікації на політичну складову державного та суспільного розвитку, у першу чергу, на зміни в державному і суспільному устрої, а також соціальну та політичну структуру суспільства. Ідеї прихованого впливу на суспільство деяких інформаційних технологій спричинили бурхливі дискусії про вплив телебачення на політичне, культурне і соціальне життя.

Актуальними є думки Н. Постмана на суспільство, що після тридцятирічного вивчення історії технологічних змін визначив п'ять ідей, які необхідно знати людям про вплив технологій:

1) технологічні зміни – це обмін; ми завжди будемо платити певну ціну за технології; що краще технологія, то вище ціна;

2) кожна нова технологія приносить користь одним, а шкодить іншим;

3) у будь-якій технології закладена потужна ідея, іноді дві або три; у будь-якій великій технології завжди присутня епістемологічна, політична чи соціальна установка. Іноді ці установки йдуть нам на користь, іноді на шкоду. Друкарський верстат зруйнував усну традицію, телеграф знищив простір, телебачення принизило слово, комп'ютер, можливо, призведе до занепаду суспільного життя і так далі;

4) технологічні зміни не просте доповнення, вони екологічні за своєю суттю, тобто змінюють все навколо, а тому не можуть бути залишені в руках одного тільки Білла Гейтса;

5) медіа мають тенденцію міфологізуватися; технологія міфологізується, ми сприймаємо її як частину природного стану

Отже, становлення і розвиток досліджень соціально комунікаційних технологій в Україні проводяться наукові конференції і симпозіуми року щорічно в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка проходять науково-практичні конференції, під час роботи яких розглядаються проблеми соціально-комунікаційних технологій. Знаменним для розвитку й подальшого вивчення соціально-комунікаційних технологій в Україні став вихід у світ фундаментальної праці «Інформаційно-психологічна безпека в епоху глобалізації».

Література

1. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник / З. Б. Живко, О.В. Черевко, Н.В. Зачосова, М. О. Живко, О.Б. Баворовська, В.О. Занора; за ред. З.Б. Живко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.
2. Живко З. Б. Фінансовий моніторинг підприємства: проблеми, безпека і специфіка діяльності. Фінанси України. 2010. № 11. С. 93–100.

ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

**Чебан П., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Ткачук Т.І.
Одеський національний технологічний університет**

Забезпечення економічної безпеки є гарантією незалежності та цілісності країни, стійкості соціально-економічної ситуації, умовою стабільності та ефективності життєдіяльності суспільства. Тому забезпечення економічної безпеки належить до найважливіших національних пріоритетів більшості країн світу. Узагальнення зарубіжного досвіду показує, що забезпечення економічної безпеки у масштабах національної економіки істотно впливає на міжнародний авторитет країни. У зв'язку з цим застосування позитивного досвіду зарубіжних країн щодо забезпечення економічної безпеки має стати одним з найважливіших напрямків у стратегії довгострокової перспективи розвитку національної економіки України.

У різних країнах економічна безпека представлена на науково – обгрунтованих рівнях. Наведемо приклади країн Європейського союзу, де особливо пілкуються про союбезпеку на рівні країни.

Германія: Спеціальна законодавча база щодо забезпечення економічної безпеки відсутня. Основні питання з цієї проблеми відображаються в директивах Міністерства оборони, які регламентують найважливіші сфери ринкової діяльності та визначають контрольні функції держави. Використовуються методи щодо забезпечення економічної безпеки, які спрямовані на підтримку цивілізованих ринкових відносин, забезпечення економічного і соціального прогресу, недопущення монополізму в окремих галузях, створення умов для справедливої конкуренції та стабільності національної валюти, захист від економічного шантажу.

Франція: Спеціальна законодавча база щодо забезпечення економічної безпеки відсутня. Окремі положення щодо економічної безпеки (створення умов для підвищення національного добробуту і зміцнення економічного потенціалу країни) відображені в Законі «Про національну безпеку». Методи щодо забезпечення економічної безпеки спрямовані на зниження вразливості господарської системи країни, збереження самостійності зовнішньої політики, усунення диспропорцій у рівні економічного розвитку суб'єктів господарювання; недопущення надмірної зовнішньої залежності в

найважливіших секторах економіки, мінімізацію ризиків, пов'язаних із залежністю від зовнішнього світу.

Великобританія: Спеціальна законодавча база щодо забезпечення економічної безпеки відсутня. Окремі норми, які регламентують економічної безпеки, містяться у нормативно-правових актах у сфері оборонної політики. Вони ґрунтуються на оцінках національних інтересів і реалізуються через їх захист. Методи щодо забезпечення економічної безпеки пов'язані з прогнозуванням і запобіганням найбільш небезпечних зовнішніх і внутрішніх ризиків. При виробленні та реалізації рішень, що відносяться до забезпечення економічної безпеки, акцент робиться на спеціалізовані організації, що представляють інтереси промисловців і підприємців.

Іспанія: Законодавча база щодо забезпечення економічної безпеки відрізняється гнучкістю, в ній чітко визначено функції органів управління та організацій у даній сфері, якими розробляються спеціальні програми економічного розвитку. Нормативноправові акти щодо забезпечення економічної безпеки пов'язані з відповідним законодавством ЄС. Методи щодо забезпечення економічної безпеки захищають інтереси пріоритетних галузей промисловості, а також спрямовані на стимулювання інвестицій, забезпечення валютного контролю, на розробку законодавства про акціонерні товариства.

Румунія: Питання забезпечення економічної безпеки містяться в Стратегії національної безпеки. Основними напрямками забезпечення економічної безпеки є: здійснення ефективних заходів макроекономічної стабілізації, прискорення структурних реформ в економіці, створення приватного сектора, залучення іноземних інвестицій та підтримка малого і середнього бізнесу; узгодження фінансово-економічного законодавства, фінансової, економічної і митної політики із законодавством ЄС тощо.

Таким чином, у кожній країні сформовано власне уявлення про економічну безпеку і про методи її забезпечення, які можуть бути спрямовані на досягнення національних, суспільних інтересів або на стійкість економічного розвитку, або на незалежність національної економіки від зовнішнього ринку. На сьогоднішній день забезпечення економічної безпеки повинно стати одним з основних напрямів зовнішньої політики України. При використанні зарубіжного досвіду необхідно враховувати схожість завдань, цілей, пріоритетів національних стратегій, а також рівень економічного розвитку, рівень розвитку інститутів управління, забезпечення контролю за економічної безпеки. На основі цього досвіду Україна зможе сформувати свою концепцію економічної безпеки, яка базуватиметься на досягненні стійкого та ефективного розвитку економіки.

Література

1. В.Г. Зарубіжний досвід забезпечення безпеки регіону: Науковий вісник ЧДІЕУ. URL: <http://www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/201>
2. Леонова Г.Г., Озаріна О. В. Досвід моделювання економічної безпеки зарубіжних підприємств. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=1032>

3. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. 3-тє вид., [перероб. і доп.]. К. : Вид-во «Знання-Прес», 2002. 384 с

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

**Забара А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Нуковий керівник – к.ю.н., доц. Шишлюк В.Р.
Одеський національний технологічний університет**

У юридичному аспекті електронна комерція - це укладення в електронній формі низки підприємницьких угод щодо купівлі-продажу, постачання, розподілу продукції, страхування, перевезення вантажів або пасажирів, банківських угод тощо. Тому передовсім потрібна особлива законодавча регламентація електронної комерції, яка поєднувала б застосування традиційних базових юридичних норм і правил та створення нових правових інститутів та процедур.

Першим кроком у галузі розвитку міжнародного права щодо регулювання електронної комерції став прийнятий Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН у 1997 р. Типовий закон "Про електронну торгівлю" (так званий Типовий закон ЮНСІТРАЛ). Даний документ призначений першочергово для використання державами як основи для розробки національного законодавства. Даний міжнародний документ заклав правові основи діяльності в сфері електронної торгівлі, дав визначення основним поняттям, визнав юридичну і доказову силу за документами в електронній формі, визначив вимоги, що пред'являються до електронного підпису.

Для розвитку Типового закону "Про електронну торгівлю" держави-учасниці ООН розробили проект міжнародної Конвенції "Про електронні угоди", основним завданням якої є вироблення єдиних і обов'язкових правил встановлення порядку укладення електронних угод та їх виконання.

Серед нормативно-правових актів ЄС, що регулюють особливості здійснення електронної комерції слід виділити Директиву 2000/31/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про правові аспекти інформаційних послуг щодо електронної комерції на внутрішньому ринку» («Про електронну комерцію») від 08.06.2000 р. Дана Директива розроблялася на базі рекомендацій Комісії Європейського Союзу, які визначили основні проблемні питання у сфері електронної комерції, а саме: укладення договорів за допомогою використання електронних засобів; комерційне повідомлення; реалізація норм Директиви 2000/31/ЄС в законодавстві держав членів ЄС; вирішення суперечок, які виникають у сфері здійснення електронної комерції; та інші. Європейським Союзом також було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання сфери здійснення електронної комерції, серед яких: директива Європейського Союзу «Про захист споживачів у випадку укладення контрактів на відстані», Директива Європейського Союзу

«Про електронну торгівлю» та інші.

Основним завданням її є забезпечення умов належного функціонування міжнародної електронної комерції між державами-членами ЄС.

З вище зазначеного, можна виділити певні ознаки, які притаманні електронній комерції: вона ґрунтується на загальноекономічних законах і повністю або частково ведеться у віртуальному просторі (мережі Інтернет, але не виключається можливість використання інших спеціалізованих мереж); електронна комерція це підприємницька діяльність, яка передбачає укладання угод за допомогою корпоративних або глобальних комп'ютерних мереж при наявності системи електрозв'язку; електронна комерція характеризується системністю: при її здійсненні відносини складаються у сфері електронних документів та документообігу, у сфері укладення правочинів, у сфері використання електронних підписів та інше.

Іншим важливим документом є Директива ЄС "Про правові основи Співдружності для використання електронних підписів". Даний документ найбільш повно врегулював відносини у сфері використання електронних підписів. Мета прийняття цього законодавчого акта - забезпечити ведення бізнесу через Інтернет.

В нашій державі початок правового регулювання діяльності у сфері високих технологій було закладено прийняттям Закону України "Про Національну програму інформатизації". Тоді ж була схвалена Концепція Національної програми інформатизації та прийнято Закон України "Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 1998-2000 роки". Наступним кроком став Указ Президента України від 2000 р. "Про заходи по розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпеченню широкого доступу до цієї мережі в Україні". Постановою НБУ у 1999 р. затверджено Правила організації захисту електронних банківських документів. У 2003 р. прийнято Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг", який визначає поняття електронного документа та електронного документообігу, закріплює світові тенденції щодо визнання юридичної сили електронного документа, вказує на права та обов'язки суб'єктів електронного документообігу, їх відповідальність. У 2006 р. було розроблено проект Закону України "Про електронну торгівлю". Цей закон має встановити засади використання новітніх технологій у різних галузях суспільного життя України. Насамперед, це стосується фінансових та юридичних взаємовідносин юридичних і фізичних осіб з банківськими установами, технологій електронної торгівлі товарами та послугами тощо.

Дії держави у сфері оподаткування електронної комерції повинні бути спрямовані на створення сприятливих умов для її розвитку. Це пов'язано з швидким розвитком нових технологій в електронній комерції і тим, що ця сфера є потенційним джерелом податкових надходжень до бюджету.

Література

1. Електронна комерція – історія розвитку, визначення, плюси, мінуси і перспективи. URL: <http://radka.in.ua/poradi/elektronnakomerciaa-istoriia-rozvit.html>
2. Токарева К. О., Тимошенко Н. В. Реалії та перспективи розвитку податкового законодавства України у сфері електронної комерції. Право та інноваційне суспільство. 2018. № 2 (11). С.76-81. URL: https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/tokarieva_timoshchenkova11.pdf
3. Солодан К.В. Правове регулювання оподаткування електронної комерції в США та країнах Європи: порівняльно-правове дослідження. Право і суспільство. 2018. № 2, частина 3. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_3/27.pdf

ОРГАНІЗАЦІЙНО - ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Пак Н., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Нуковий керівник – ст. викладач Павленко Г.М.
Одеський національний технологічний університет

Процес створення, накопичення, збереження, передачі та обробки, у свою чергу, стимулював прогрес у галузі знарядь її виробництва, що налічує електронно-обчислювальну техніку, засоби телекомунікації та системи зв'язку, а інформація стала першоосновою життя сучасного суспільства, предметом та продуктом його діяльності. Через велику кількість нових інформаційних досягнень державні кордони практично стають прозорими для обігу інформації. При цьому чим більше зазначена галузь залучається в комерційний обіг, тим більше виникає потреба в захисті інтересів власників комерційної таємниці. Зрозуміло, що комп'ютерні технології – не єдина загроза комерційній таємниці. Нині проблема захисту комерційної інформації стоїть дуже гостро, оскільки є цінним складником професійної діяльності сучасного суспільства.

Перехід до ринкової економіки обумовив появу в українському законодавстві, юридичній та економічній літературі ряду нових понять, таких як комерційна таємниця, ділова інформація, секрет виробництва, торговельний секрет, ноу-хау, конфіденційна інформація, інформація обмеженого доступу. Ці поняття можна об'єднати найбільш вживаним терміном — комерційна таємниця.

Закони України —Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р., —Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р., —Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р., —Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. та інші, а також Господарський та Цивільний кодекси регулюють спеціальний правовий режим охорони комерційної таємниці та інших видів інформації, пов'язаної з необхідністю захисту законних інтересів суб'єктів

підприємницької діяльності.

Вказані та інші законодавчі акти, спрямовані на розвиток правил чесної конкуренції, в той же час забороняють вторгнення в сферу чужих технологічних та комерційних секретів недозволеними методами. Вони дають підприємствам підґрунтя для створення правових систем захисту комерційної таємниці, які дозволяють організувати охорону відомостей, які складають комерційну таємницю, що належать їм. Одночасно вказані та інші закони України містять правові основи відшкодування підприємствам матеріальної та моральної шкоди, яку можуть заподіяти підприємству своїми неправомірними діями конкуренти, персонал підприємства, представники контрольно-спостережних та інших органів державної влади і управління.

З метою захисту своїх законних прав та інтересів щодо захисту комерційної таємниці суб'єкти господарювання можуть на законодавчій основі створювати систему захисту комерційної таємниці підприємства.

Мотивами порушення питання про створення такої системи можуть бути: досягнутий підприємством високий рівень науково-виробничої діяльності, виконання будь-яких унікальних робіт, надання кваліфікованих послуг, поява нових технологій на основі ноу-хау, оригінальні комп'ютерні програми, розроблені стратегічні програми розвитку підприємства, планування рекламних заходів і т.ін., що потребують застосування захисних режимних заходів.

Ще одним мотивом створення правової системи захисту комерційної таємниці повинно бути чітке розуміння керівником підприємства, що без створення такої системи будь-які юридичні претензії до недобросовісних конкурентів, клієнтів, штатних співробітників підприємства, посадових осіб органів державного управління виявляться безпідставними і не будуть мати юридичної сили.

Накопичений практичний досвід свідчить, що підготовку до створення системи правового захисту комерційної таємниці підприємства слід починати зі здійснення поглибленого аналізу всієї господарської, науково-виробничої, фінансової, управлінської, маркетингової та іншої діяльності підприємства.

Виходячи з досвіду захисту секретів західними фірмами, можна рекомендувати здійснити такий аналіз шляхом відповідей на питання, які містяться у зразку анкети підприємства-конкурента з виділенням також інформації, яка може класифікуватись як секретна.

Співвідношення важливості порядку використання інформації, що становить комерційну таємницю, та відповідальності за її незаконне збирання, використання та розголошення не відображає повною мірою цінність цієї інформації. Тому вкрай важливо для демократичної та правової держави налагодити правові інструменти захисту, збереження інформації, що становить комерційну таємницю, та відповідальності за її незаконне збирання, використання та розголошення. Дотримання зазначених вище заходів щодо організації захисту комерційної таємниці не тільки буде запорукою спокою суб'єктів господарської діяльності, але й стане підґрунтям у разі розгляду спору в судовому порядку, оскільки перевірка охороноздатності комерційної таємниці

здійснюється лише тоді, коли права на комерційну таємницю порушуються, а також потрібно встановити те, чи існували вони взагалі.

Література

1. Марущак А.І. Інформаційне право: доступ до інформації: навчальний посібник; КНТ, 2007. С. 134. URL: <http://www.twirpx.com/file/1483755/>.
2. Про захист економічної конкуренції: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 54 (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. – URL: www.rada.gov.ua
3. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7.06.1996 р. № 236/96-ВР. [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 р. № 611

ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА НА РИНКУ ТОВАРІВ ДЛЯ ДОМАШНІХ ТВАРИН

**Ільїна В.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Одеський національний технологічний університет**

Проблема впровадження в практику функціонування суб'єктів підприємництва елементів комплексу маркетингу та управління їх маркетинговою діяльністю сьогодні постає гостро, як ніколи. Вирішення цієї проблеми дозволить регулювати вплив на рівень, характер і час попиту таким чином, щоб це допомагало підприємцю досягти його головної мети - забезпечити прибуткову підприємницьку діяльність у поєднанні із задоволенням потреб споживачів та максимальним соціальним і матеріальним забезпеченням кожного найманого працівника суб'єкту підприємницької діяльності.

Управління маркетингом суб'єкта підприємницької діяльності полягає у виконанні ряду завдань для досягнення бажаних рівнів збуту на різних ринках. Одним з сучасних ринків, який динамічно розвивається в Україні, є ринок товарів та кормів для тварин, на якому функціонує досліджений суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа підприємець (ФОП) Нікітіна Я.С.

Особливою динамікою в Україні характеризується ринок кормів для котів і собак [1]. Європейський ринок кормів для домашніх тварин становить понад 22 мільярди доларів на рік, а США продають продукції на суму понад 11 мільярдів доларів на рік. У той же час, на думку аналітиків Euromonitor International, український ринок кормів для домашніх тварин характеризується як швидкозростаючий [1, 2].

За видом економічної діяльності досліджуваний ФОП відноситься до роздрібної торгівлі, а за організаційною формою це зоомагазин «PetFem»,

основною діяльністю якого є продаж товарів для тварин. У двоповерховому приміщенні магазину поєднується торгівля кормами для тварин, ветеринарними препаратами, вітамінами, а також іграшками для тварин і різними домашніми тваринами, для яких у магазині на другому поверсі створені всі умови для їх життєдіяльності.

З позиції аналізу комплексу маркетингу зоомагазину має низку переваг:

- характеризується зручним місцем розташування у м. Чорноморськ на перетині багатьох маршрутів руху споживачів;
- застосовує накопичувальну бонусну систему для власників бонусних карток;
- надає знижки на окремі види товарів (товари тижня).

Місія зоомагазину як суб'єкту підприємницької діяльності – надати клієнтам якісні товари для домашніх тварин, які відповідають їх потребам. Тому головний принцип ФОП – клієнтоорієнтованість, пріоритети – ретельний відбір товару, збереження його якості, толерантне ставлення до тварин. Одна з переваг зоомагазину «PetFem» - наявність ліцензії на здійснення ветеринарної фармацевтичної діяльності та продаж тварин.

Дослідження стану маркетингової діяльності зоомагазину «Petfem» дозволили виявити, що для даного суб'єкту підприємницької діяльності актуальним є просування бренду магазину та включення відповідних витрат у планування маркетингового бюджету, основну частку якого доцільно спрямувати на рекламування в соціальних мережах, організацію тренінгів продавців та покупців з ветеринарами, а також на стимулювання продавців магазину.

Щодо просування бренду та послуг зоомагазину «PetFem» були рекомендовані наступні заходи:

- включення в бюджет маркетингу платної реклами в соцмережах: Instagram, Facebook, YouTube;
- просування контенту (аудіо контенту, відео контенту, фотографій) у соціальних мережах, написання статей та історій, поширення унікального безкоштовного контенту;
- застосування таргетованої реклами в соціальних мережах.

Правильний вибір найбільш ефективних засобів передачі реклами у значній мірі визначатиме успіх всієї рекламної кампанії зоомагазину. Зоомагазин «PetFem», виходячи зі своїх маркетингових цілей, надає перевагу екстенсивній рекламній кампанії, щоб охопити більшу кількість цільової аудиторії. Акцент на охопленні аудиторії дає змогу проінформувати про товари велику кількість потенційних споживачів, тому рекомендується просування продукції підприємства за допомогою соціальних мереж та мережі Інтернет.

З урахуванням сучасної ситуації в Україні та викликів підприємницької кризи з причини воєнно-політичного стану, зоомагазину доцільно розвивати соціальне підприємництво та волонтерство персоналу із залученням зоозахисників - волонтерів, організувати прихисток для тварин, що втратили своїх господарів, та пошук для них нових господарів. Для реалізації цих

заходів пропонується переобладнати складське приміщення, що не вимагатиме значних інвестицій.

Таким чином, поряд з економічним ефектом в процесі підприємницької діяльності, ФОП отримуватиме й соціальний ефект, що у свою чергу сприятиме залученню нових клієнтів та зростанню результатів маркетингової діяльності.

Література

1.Мамчин М.М. Ринок кормів для домашніх тварин в Україні: маркетингові аспекти. Економіка і суспільство. Випуск № 14. 2018. С. 202 -207. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/765991.pdf>

2.Сіренко С.О. Вивчення ринку і формування попиту на ринку кормів для домашніх тварин. Інфраструктура ринку. Випуск 32. 2019. С. 213 -217.URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/33.pdf

РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ НОВОГО МОЛОДІЖНОГО ЗАКЛАДУ «YOUTH-PLACE»

**Ковальов Г.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Наукові керівники - старший викладач Голодониюк О.М.,
PhD, старший викладач Мільчева В.В.
Одеський національний технологічний університет**

Одним з найважливіших інструментів для ведення успішного бізнесу є маркетинг. І якщо тактичний маркетинг або його елементи використовуються багатьма підприємствами, то стратегічний маркетинг запроваджено недостатньою мірою. Це є однією з причин неефективності та низької конкурентоспроможності більшості вітчизняних підприємств порівняно з іноземними компаніями, які використовують весь історичний досвід бізнесу, що включає в себе сучасний маркетинг [1].

Аналізуючи приклади вибору та застосування різних стратегій різними фірмами, можна говорити про велику різноманітність маркетингових стратегій. Незважаючи на те, що базова мета функціонування всіх фірм на ринку – одержання прибутку, однак не існує єдиної маркетингової стратегії щодо її досягнення, яка була б прийнятна для всіх фірм. Існує велика кількість різноманітних стратегій, які класифіковано за певними ознаками з метою спрощення пошуку необхідної. При формуванні маркетингової стратегії слід враховувати цілі підприємства, наявні ресурси, позицію фірми на ринку, стан попиту, загальноекономічні показники фірми [2].

В процесі розробки маркетингової стратегії нового молодіжного кафе, в першу чергу дослідили фактори макросередовища за допомогою PEST-аналізу. Результати показали, що найбільшого впливу на підприємство завдають економічні та політичні фактори (1,75 і 0,72 відповідно). На третьому місці соціально-культурні фактори (0,48). Технологічні, демографічні та природно-

географічні фактори мають незначний вплив на підприємство, але все одно є дуже важливими в процесі його діяльності.

Проаналізувавши стан конкурентного середовища ресторанної індустрії за допомогою 5 конкурентних сил М. Портера встановили:

1. Ринок характеризується як привабливий, зі зростаючим попитом. Рівень конкуренції на ринку в даний момент невисокий.

2. До факторів, які сприятливо проявляються і визначають рівень конкуренції, можна віднести вплив потенційних конкурентів, постачальників і покупців.

3. До факторів, що підсилюють рівень конкуренції, відносяться високі бар'єри на вихід з ринку, сильна конкуренція в суміжних галузях, сильний вплив з боку товарів-замінників.

4. Прогноз зміни факторів конкуренції показує, що в основному в найближчій перспективі ситуація не зміниться.

Проведені дослідження показали, що сфера ресторанного бізнесу – це сфера надання послуг. Послуга харчування є результатом економічної діяльності ресторанного підприємства, спрямована на задоволення найрізноманітніших біогенних і культурологічних запитів гостей. Було виявлено, що дана сфера розвивається дуже швидко і потребує невідкладних вдосконалень.

В м. Одесі вкрай необхідно відкрити тип закладу, який пропонується, тому що це новий формат, який поєднує в собі залучення молоді до здорового способу життя з цікавим і безпечним проведенням дозвілля самому або з коханими чи друзями в теплій, комфортній, доброзичливій обстановці. А ще – це змога підприємцю швидко окупити новий бізнес за рахунок появи постійних відвідувачів, яким яскраво і цікаво проводити час в запропонованому закладі.

Для того, щоб заклад досяг успіху, було розроблено низку стратегій для його впровадження та розвитку:

Конкурента стратегія кафе «YOUTH-PLACE» – це стратегія впровадження інновацій в ресторанному бізнесі за рахунок залучення молоді, а також стратегія зниження витрат та просування молодіжного закладу.

Стратегія інновацій – розроблена для підприємств, що прагнуть вийти на лідерські позиції, можуть встановити більш низькі ціни у порівнянні з цінами на продукцію домінуючого підприємства.

Стратегія зниження витрат – претендент повинен прагнути до зниження виробничих витрат.

Інтенсивна реклама. Деякі претенденти атакують лідера, збільшуючи свої витрати на рекламу для просування товарів. Така стратегія виправдана лише в тих випадках, коли компанія пропонує дійсно конкурентоздатний продукт (послугу).

Цінова стратегія – «проникнення на ринок», яка передбачає встановлення середнього чеку нижче за аналогічний у конкурентів, а саме 250 грн. на одну людину. Це дозволить на першому етапі впровадження залучити більшу кількість відвідувачів і в подальшому зробити їх постійними відвідувачами

закладу, що пропонується.

Збутова стратегія. Враховуючи можливості і загрози підприємства та стратегічні рекомендації для проходження стадії спаду, вважаємо за доцільне об'єднати стратегії «лідерство» і «збирання врожаю» та спрямувати маркетингові заходи на: виведення підприємства до рівня конкурентів; розширення асортименту послуг та урізноманітнення кухні; завоювання прихильності нових клієнтів.

Просування товару включає поєднання різноманітних видів просування, таких як реклама, public relations (PR), особисті продажі, стимулювання збуту та інші в єдину систему.

Таким чином, незалежно від обраної послідовності дій, діяльність підприємства повинна бути підпорядкована досягненню стратегічних орієнтирів, що надаватиме йому ряд конкурентних переваг і, відповідно, сприятиме його подальшому гармонійному розвитку. Вдало підібрана маркетингова стратегія допомагає підприємству в повній мірі використати на свою користь можливості мінливого зовнішнього середовища та мінімізувати вплив його загроз [3].

Література

1. Гречко А. В. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 1.
2. Олійник Л. В., Кузнецова А.П. Методологічні засади формування стратегії розвитку підприємства. Економіка і організація управління. Вінниця. 2018. Вип. 3 (31). С. 118-126.
3. Данілова Є.І. Взаємозв'язок стратегічного та оперативного управління в системі управління компанією. Економіка. Соціологія. Менеджмент. 2019. № 4. С. 24-27.

ПОБУДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

**Ковальчук О.І., здобувач ф-ту ММтаПА
Науковий керівник - к.е.н., доц. Савченко Т.В.
Одеський національний технологічний університет**

Процес управління маркетинговою діяльністю підприємства передбачає не лише з'ясування рівня його ефективності, а й визначення факторів, що обумовили такі ринкові позиції підприємства. Врахування впливу факторів зовнішнього середовища та виконання всіх управлінських функцій не можливе без створення ефективної системи управління маркетинговою діяльністю підприємства з відповідним розподілом задач серед структурних підрозділів підприємства.

Зацікавленість підприємств у результатах своєї діяльності обумовлює

необхідність підвищення ефективності всіх процесів, що відбуваються на підприємстві, яка є наслідком злагодженої роботи всіх служб та підрозділів підприємства. Її організація вимагає розробки та побудови ефективної системи управління маркетинговою діяльністю підприємства, що враховувала б специфіку галузі, в якій працює підприємство.

При побудові системи управління маркетинговою діяльністю підприємства було виділено наступні підсистеми: керуюча (орган управління маркетинговою діяльністю підприємства) та керована (планування, організація, реалізація та контроль маркетингової діяльності) [1, с. 74]. Оцінка ефективності роботи кожного з підрозділів підприємства, що відповідають за ефективність складових керованої підсистеми управління маркетинговою діяльністю підприємства, дозволяє визначити ефективність використання ресурсів цими підрозділами.

Організаційні засади управління маркетинговою діяльністю підприємства полягають в структуризації завдань у межах загального процесу роботи з управління маркетинговою діяльністю підприємства, у створенні відповідних структурних підрозділів (або розподілу певних функцій серед існуючих структурних підрозділів), встановленні ієрархічних і функціональних залежностей між ними.

Модель управління маркетинговою діяльністю підприємства становить сукупність організаційної структури, процесів, технологій, ресурсів тощо, необхідних для створення умов, які сприятимуть реалізації маркетингових переваг у теперішньому і майбутньому бізнес-середовищі [2, с. 99].

Головними учасниками моделі управління маркетинговою діяльністю є відповідальна особа, яка надає відповідні послуги, та група працівників, залучених до процесу управління маркетинговою діяльністю підприємства.

Впровадженням моделі управління маркетинговою діяльністю повинен займатися відділ маркетингу підприємства, або спеціально створений орган управління маркетинговою діяльністю підприємства, який би здійснював інформаційно-аналітичну, регулюючу, рекомендаційну та контролюючу функції з підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємства.

Орган управління маркетинговою діяльністю підприємства, має здійснювати загальне управління й координацію діяльності всіх підрозділів підприємства. Стратегічні цілі і задачі перед органом управління маркетинговою діяльністю підприємства ставить керівництво підприємства, враховуючи зміни факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, на підставі корпоративної стратегії підприємства.

Вплив факторів маркетингового макросередовища позначається на рівні ефективності маркетингової діяльності підприємства, але не чинить безпосереднього і негайного впливу на її рівень. Макросередовище відноситься до середовищ непрямого впливу, а його фактори є неконтрольованими підприємством, тому зворотній зв'язок між факторами макросередовища та системою управління маркетинговою діяльністю відсутній. Макроекономічні фактори характеризують сучасні умови функціонування підприємств, тобто

певні загрози або можливості для підприємства.

Фактори мікросередовища безпосередньо впливають на діяльність підприємства та рівень ефективності його маркетингової діяльності і відчувають на собі його відповідний вплив. Але фактори прямого впливу є слабоконтрольованими підприємством, і однією із задач служб підприємства є пошук засобів впливу на ці фактори та посилення зворотнього зв'язку.

Отже, система управління маркетинговою діяльністю підприємства – це сукупність визначених суб'єктів, об'єктів, інструментів та методів управління, що у процесі взаємодії між собою спрямовані на ефективне управління маркетинговою діяльністю підприємства.

Література

1. Балабанова Л.В., Мажинський Р.В. Управління маркетинговим потенціалом підприємства [Текст]: монографія. Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. 153 с.
2. Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми [Текст]: монографія Київ: КНЕУ, 2002. 245 с.

ЕТАПИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Сідіс А.С., здобувач ф-ту ММтаПА

Науковий керівник - к.е.н., доц. Савченко Т.В.

Одеський національний технологічний університет

Стратегія в маркетингу - це сукупність довгострокових рішень щодо способів задоволення потреб існуючих і потенційних клієнтів компанії за рахунок використання її внутрішніх ресурсів і зовнішніх можливостей із метою збільшення доходу.

Але поняття стратегії виходить далеко за рамки маркетингу та застосовуються в різних сферах діяльності підприємства та має певну етапність розробки. Як правило стратегічне планування підприємства розпочинається з загальноекономічної стратегії, потім визначається конкурентна стратегія з поступовим переходом до конкретизації стратегій, а саме: розробки функціональних стратегій. Але ми нотної зосередимо увагу на плануванні конкурентної стратегії.

Конкуренція уявляє собою економічний процес взаємодії і боротьби товаровиробників та надавачів послуг за найвигідніші умови виробництва і збуту товарів або послуг, за отримання найбільших прибутків.

Іванов Ю.Б. вважає, що конкурентна стратегія - це ретельно розроблена програма заходів, спрямованих на досягнення вигідної конкурентної позиції на ринку та адаптації до впливу зовнішнього середовища, повинна розроблятися за такими основними напрямками: реагування на зміни, що відбуваються в

конкурентному середовищі даної галузі, в економіці в цілому; розробка заходів і дій, ринкових підходів, що можуть дати міцну перевагу перед конкурентами; об'єднання стратегічних ініціатив функціональних відділів; вирішення конкретних стратегічних проблем конкуренції, актуальних у даний момент [1].

На нашу думку, конкурентна стратегія - це перелік певних дій або заходів які є частиною певного довгострокового плану, остаточною метою яких є збільшення конкурентоспроможності підприємства, здобуття конкурентної переваги над конкурентами та збільшення прибутків. Як розробити конкурентну стратегію?

На думку М. Портера, процес формулювання стратегії конкуренції включає в себе: аналіз структури і рушійних сил галузі (аналіз конкурентів, споживачів та стратегічного потенціалу підприємства); виявлення та оцінка альтернатив досягнення конкурентної переваги; аналіз типів конкурентних стратегій; вибір оптимальних альтернатив і формування системи конкурентних стратегій [2].

Івановим Ю.Б. стверджує, що процес стратегічного вибору складається з чотирьох етапів: оцінка існуючої стратегії, формування стратегії, оцінка ризику, вибір стратегічних альтернатив [1].

Проте, запропонований перелік етапів та процедур на кожному з них не слід вважати універсальним, оскільки у окремій реальній ситуації необхідно враховувати поточні внутрішні та зовнішні обставини. Кожен етап має самостійне значення і вимагає застосування специфічних, з погляду розробки і реалізації конкурентних стратегій, процедур і методик (табл. 1).

Таблиця 1 - Етапи розробки та реалізації конкурентної стратегії підприємства [3]

Етап	Характеристика етапів
Встановлення цілей	Розробка та встановлення коротко-, середньо- і довготермінових цілей підприємства потребує зваженого підходу, оскільки це фундамент у виборі конкурентної стратегії.
Аналіз зовнішнього середовища	Процес моніторингу організаційного оточення підприємства, що ідентифікується з поточними і майбутніми погрозами та сприятливими можливостями, які можуть впливати на досягнення її мети.
Дослідження внутрішнього середовища підприємства	Виявлення внутрішніх змін підприємства, які можуть розглядатися як його сильні сторони, оцінка їх важливості та можливості стати основою конкурентних переваг. Аналіз включає дослідження двох областей організації: макросередовища (порівняння ресурсів фірми й ефективності їх використання з іншими організаціями галузі (регіону) для вибору оптимального конкурентного розвитку); мікросередовища (досліджується внутрішнє середовище тільки по конкретній стратегічній зоні господарювання: дослідження ресурсів підприємства в даній СЗГ; оцінка ефективності виробничо-збутової діяльності організації; визначення стратегічного конкурентного потенціалу по кожній СЗГ і по підприємству в цілому).
Визначення мети і постановка завдань	Визначення, на основі комплексного аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища, обмежень в діяльності підприємства, погроз і можливостей, перспектив розвитку. Реалізація обраної стратегії потребує формування набору стратегічних альтернатив, які враховують специфіку цільового ринку.

Етап	Характеристика етапів
Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії	Групи критеріїв вибору альтернатив: реакція на можливості / погрози зовнішнього середовища; отримання конкурентних переваг; відповідність цілям підприємства; реальність стратегії; врахування взаємозв'язків з іншими стратегіями підприємства (стратегіями різного рівня); відповідність стратегічним, фінансовим цілям і обмеженням. Найбільш поширеними методами оцінки вірогідної економічної дії кожної альтернативи на майбутнє підприємства є розробка сценаріїв, аналіз портфелю замовлень, матричний аналіз, аналіз життєвого циклу, експертні оцінки тощо.
Планування реалізації	Розробка детального плану втілення у реальність обраної стратегії з визначенням термінів поетапної реалізації та очікуваних результатів.
Реалізація стратегічних рішень	Здійснюється у напрямках: 1) використання адміністративних важелів; 2) за допомогою економічних важелів, шляхом формування бюджету, застосування системи показників та управління за цілями. Важливо, щоб всі стратегічні рішення були доведені до конкретних виконавців у вигляді затверджених планів, наказів, розпоряджень і інших організаційних документів.

Таким чином, формуючи конкурентну стратегію, компанія повинна враховувати стан загальнооекономічної кон'юнктури ринку, особливості конкурентного середовища, зміни що відбуваються як на макро та і на мікро рівні середовища, що оточує підприємства, лояльність споживачів до продукції підприємства.

Література

1. Іванов Ю. Б. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства. ІНЖЕК, 2006. 384 с
2. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / Пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 715 с.
3. Дуброва О.С. Процес розробки та реалізації стратегії підприємства. *Ефективна економіка*. №8. 2010. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=274> (дата звернення 19.10.2022).

АНАЛІЗ ТА ПЛАНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ОДЕСАВИНПРОМ»

Сосов К.Є., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
 Наукові керівники - старший викладач Голодонюк О.М.,
 PhD, старший викладач Мільчева В.В.
 Одеський національний технологічний університет

Ринок України на даному етапі характеризується підвищенням рівня конкурентної боротьби виробників та зниженням купівельної спроможності споживачів. Зростає вимогливість покупців до якості продуктів та рівня

надання послуг. Тому актуальним для кожного підприємства є підвищення ефективності маркетингової діяльності, оскільки саме вона дає змогу задовольнити потреби споживачів та отримати максимально можливий прибуток [1].

ПрАТ «Одесавинпром» належить найстарішому в Україні виноробному підприємству, заснованому в 1857 році.

ПрАТ «Одесавинпром» за технологією виробництва є багатoproфільним підприємством, що випускає тихі вина, ігристі вина (шампанське) та коньяки. Витримка марочних вин відбувається в бутувій тарі [2].

Підприємство величезну увагу приділяє якості продукції, що виробляється. Саме цей аспект знайшов відображення у місії підприємства: «Виробництво високоякісної продукції для задоволення потреб покупців».

Проведений аналіз товарного асортименту показав, що ПрАТ «Одесавинпром» спеціалізується на виробництві шампанського, тихих вин і коньяку, що налічує кілька десятків найменувань.

Проведений PEST-аналіз та оцінка впливу визначених факторів допомогли зробити висновок, що економічні фактори займають перше місце серед факторів розвитку підприємства та суспільства в цілому. Вони визначаються тим, що слабка економіка держави різко зменшує можливості організації на одержання кредиту й інших ресурсів, необхідних для нормального функціонування.

На другому місці технологічні фактори. Технологія є одночасно внутрішньою змінною і зовнішнім фактором, що набуває великого значення для компанії. Швидкість зміни технологій постійно росте.

Проведений SWOT-аналіз дозволив не тільки виявити сильні та слабкі сторони підприємства, його можливості та загрози, але й сформулювати SO, WO, ST і WT – стратегічні рішення, найбільш перспективним з яких є комплексна переробка сировини з метою виробництва нових видів продукції (диференціація портфелю).

Проаналізувавши показники, що характеризують асортимент продукції підприємства визначили, що ширина продукції ПрАТ «Одесавинпром» характеризується трьома позиціями, глибина (найбільша) – 14 позицій. Насиченість номенклатури характеризує асортимент, який налічує кілька десятків товарних одиниць.

Номенклатуру продукції ПрАТ «Одесавинпром» можна назвати гармонійною за технологіями виготовлення, призначенням, методами збуту та кінцевим використанням.

Дослідивши життєві цикли товарів ПрАТ «Одесавинпром» отримали наступну інформацію: вино відноситься до товарів, які переживають на ринку періодичні, рознесені за часом, зльоти та падіння попиту. шампанське відноситься до товарів, які знову набули популярності, а коньяк – до товарів з характерним тривалим продажем за невеликих розмірів протягом тривалого часу, а потім стрімким падінням популярності.

Портфельний аналіз на основі матриці БКГ дозволяє установити, що тихі

та ігристі вина опинились в зоні «Зірки», саме тому потребують значних коштів для підтримання росту. Їх маркетингова стратегія направлена на підтримання конкурентних переваг.

Коньяк для підприємства є «собакою». Це проблемний товар, з маленьким прибутком або взагалі збитком. Стратегія роботи з даним товаром: скорочення всіх інвестицій, можливе виведення з виробництва.

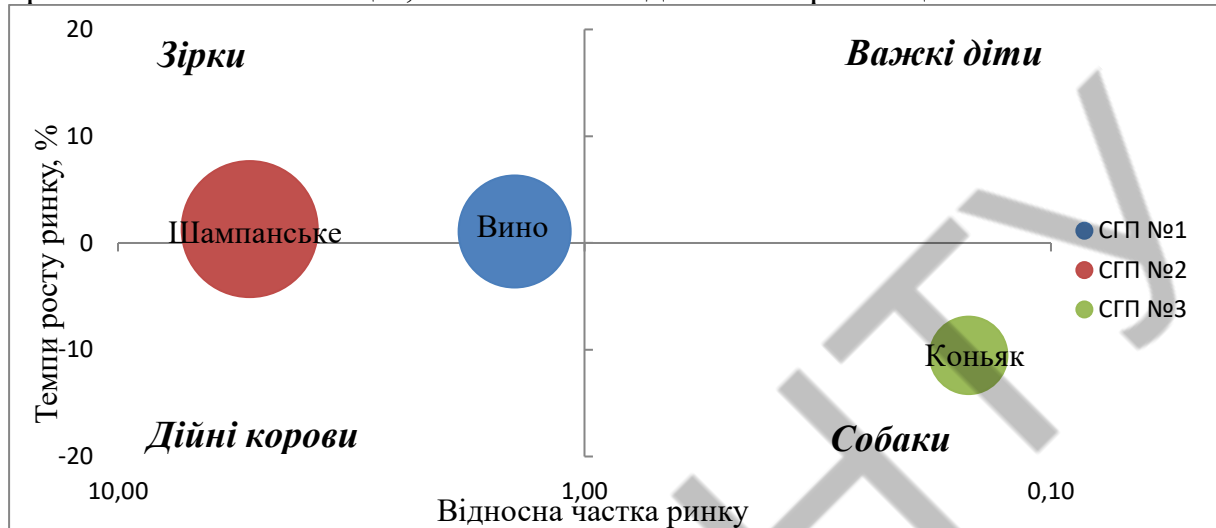

Рис. 1 – Матриця БКГ для ПрАТ «Одесавинпром»

Отже, спираючись на проведений аналіз дійшли висновку, що для подальшого успішного розвитку ПрАТ «Одесавинпром» слід вдосконалити і розширити асортимент продукції підприємства. Рекомендовано розглянути можливість диверсифікації портфелю, а саме за рахунок комплексної переробки сировини організувати виробництво бальзамічного оцта з гребнів винограду.

Проведений аналіз свідчить про те, що маркетингове планування — це систематичний процес, що включає оцінювання маркетингових можливостей і ресурсів, визначення цілей маркетингу й розробку плану впровадження й контролю заходів, які в сукупності забезпечують виробництво і реалізацію продукції, задоволення наявного попиту та майбутніх потреб цільового ринку [3].

Провівши маркетинговий аналіз діяльності ПрАТ «Одесавинпром» та маркетингове дослідження ринку і споживачів, дійшли висновку, що для покращення фінансового становища підприємства слід диверсифікувати його товарний портфель.

Література

1. Сенишин О. С., Кривешко О. В. Маркетинг: навч. посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. 347 с.
2. Офіційний сайт ПрАТ «Одесавинпром». URL: <http://2674.ua.all.biz/>
3. Писаренко В.В., Багорка М.О. Стратегічний маркетинг: навч. посіб. Дніпро: Видавець, 2019. 240 с

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Білоусова І., Галушкіна А., здобувачі СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., професор Купріна Н.М.
Одеський національний технологічний університет

Фінансовий результат – прибуток або збиток є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності підприємства, надає саме комплексної оцінки ефективності даної діяльності, є показником, якій відображає фінансовий стан та перспективи розвитку суб'єкта господарювання. Фінансовий результат діяльності підприємства характеризується показником прибутку або збитку. Від розміру отриманого прибутку залежать формування власного капіталу, виконання зобов'язань перед бюджетом, фінансування інвестицій, а також платоспроможність підприємства. Поняття «фінансові результати» пов'язане з поняттями «доходи» і «витрати».

Формування фінансових результатів методом їх порівняння передбачає застосування принципу нарахування та відповідності доходів та витрат. При здійсненні обліку фінансових результатів основним нормативним документом для формування фінансової звітності є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. №73 зі змінами [1], відповідно до якого фінансовий результат діяльності підприємства – це інформація, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому. Відповідно до НП(С)БО 1 фінансовий результат діяльності підприємства [1]:

- прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язанні з ними витрати;

- збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» фінансовий результат (прибуток або збиток) повинен визначатися і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності згідно з принципом нарахування та відповідності доходів та витрат [2]. Отже, відповідно до вищезазначеного принципу, для визначення фінансових результатів звітного періоду необхідно зіставляти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Тобто, якщо доходи суб'єкта господарської діяльності перевищують витрати, що були здійснені для отримання цих доходів, то він отримує позитивний фінансовий результат (прибуток), у разі, коли витрати більші за доходи господарюючий суб'єкт отримує негативний фінансовий результат (збитки) [3].

Фінансовий результат визначатися як різниця між доходами та витратами,

що підтверджують вчені в своїх публікаціях:

- «прибуток або збиток організації. Співставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті» [4];
- «різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді» [5].

НП(С)БО № 1 дає наступне визначення доходів підприємства[1] – доходи – це «збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена». Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності містяться в Положенні (Стандарті) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 15 «Дохід» зі змінами. За П(С)БО 15 дохід визнають у момент збільшення активу або зменшення зобов'язання, що обумовлює зростання власного капіталу (окрім зростання власного капіталу за рахунок внесків учасників), за умови, що оцінку доходу може бути достовірно визначено[6].

У бухгалтерському обліку і фінансовій звітності доходи відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів, що означає, що облік доходів і складання звітності здійснюється на підставі облікового принципу нарахування. Складена згідно з принципом нарахування фінансова звітність інформує користувача не лише про проведені операції, які супроводжувались виплатою або одержанням грошових коштів, але й про зобов'язання сплатити грошові кошти в майбутньому, та про ресурси, наведені у грошовому вираженні, які будуть отриманні у майбутньому [1].

Фінансові результати та доходи діяльності підприємстві відповідно до НП(С)БО №1 відображаються у Формі №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та окремі статті даного звіту розкриваються у Формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності» підприємства. Показники даних форм фінансової звітності використовуються при проведенні фінансового аналізу формування, динаміки, структури доходів та фінансових результатів діяльності підприємства, що потребує подальшого аналізу підходів та методики до проведення такого аналізу.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 15.10.2022 р).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996–XIV зі змінами. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 15.10.2022 р).

3. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: підручник / Загородній А.Г. та ін., Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 3-тє вид., доопрац. і допов. Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 340 с.

4. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. / Бутинець Ф.Ф. та ін. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.

5. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник. 3-тє вид. К: Знання, 2008. 487 с.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 29.10.1999 року №290, зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення 15.10.2022 р.).

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЇХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

**Тельпіс І., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., професор Купріна Н.М.
Одеський національний технологічний університет**

Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та розкриття інформації про них в фінансовій звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб всіх форм власності регламентується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [1].

Згідно з П(С)БО 7 до основних засобів відносяться матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік). Якщо один об'єкт основних засобів складається із частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена [1].

Для чіткого обліку основних засобів необхідно їх правильно класифікувати [2-5]:

– основні засоби можна згрупувати за їх галузевою ознакою, за функціональним призначенням, за натурально-речовим характером, за ознакою належності, за використанням. Групування основних засобів за галузевою ознакою (промисловість, сільське господарство, транспорт) дозволяє отримати дані про вартість в розрізі галузей;

– залежності від функціонального призначення (характеру участі в процесі виробництва) основні засоби поділяють на виробничі та невиробничі. До виробничих відносять засоби, які приймають участь у сфері матеріального виробництва та обслуговують його. До невиробничих відносять засоби, що не беруть безпосередньої або побічної участі у процесі виробництва й призначені в основному для обслуговування комунальних і культурно-побутових потреб;

– залежності від натурально-речового характеру основні засоби поділяють на наступні групи: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки споруди; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар; робоча і продуктивна худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби. Ця класифікація основних засобів покладена в основу їх аналітичного обліку;

– за використанням основні засоби поділяються на діючі (всі основні засоби, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств або окремих цехів), запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві й призначене для зміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються). Таке ділення їх в обліку пов'язано головним чином з використанням основних засобів та нарахуванням амортизації;

– за ознакою належності основні засоби поділяють на власні (належать даному підприємству) та орендовані (знаходяться в тимчасовому його використанні). Власні основні засоби обліковуються на балансі підприємства (на рахунку 10 «Основні засоби»). Орендовані відображаються на позабалансовому рахунку «Орендовані основні засоби», тим самим виключається можливість подвійного обліку одних і тих самих засобів.

Відповідно до пункту 5 П (С) БУ 7 «Основні засоби» з метою бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за наступними групами[1]:

1. Основні засоби: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); робоча та продуктивна худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби.

2. Інші необоротні матеріальні активи: бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (не титульні) споруди, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату, інші необоротні матеріальні активи.

3. Незавершені капітальні інвестиції.

Відповідно до Податкового Кодексу України №2755-IV від 02.12.2010 р. (зі змінами та доповненнями) основні засоби підлягають розподілу на наступні групи (табл. 1) [6].

Таблиця 1 – Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх корисного використання [6]

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
Група 1 - земельні ділянки	—
Група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
Група 3 - будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
Група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
Група 5 - транспортні засоби	5
Група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
Група 7 - тварини	6
Група 8 - багаторічні насадження	10
Група 9 - інші основні засоби	12
Група 10 - бібліотечні фонди	—
Група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	—
Група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
Група 13 - природні ресурси	—
Група 14 - інвентарна тара	6
Група 15 - предмети прокату	5
Група 16 - довгострокові біологічні активи	7

Таким чином, проведено дослідження сутності та класифікації основних засобів промислового підприємства, для проведення їх фінансового та податкового обліку. На нашу думку, для покращення обліку та контролю за операціями з основними засобами, документальним їх оформленням, проведенням інвентаризації необхідно покращити обробку інформації, оцінки якості інформації, яка подається управлінню для прийняття рішень. Тому, в подальших дослідженнях необхідно дослідити аспекти застосування в

діяльності підприємства управлінського обліку, як структурного компоненту бухгалтерського обліку, наприклад, за допомогою методу бюджетування майбутньої діяльності підприємства та його фінансової звітності. що сприяє зменшенню витрат та збільшенню доходів та результатів діяльності, ефективності використання основних засобів підприємства.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04 2000 р. №92. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersykogo-1021472.html> (дата звернення 15.10.2022 р.).
2. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. / Бутинець Ф.Ф. та ін. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.
3. Антонюк О. П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (Практикум): [Навч. Посібник]. 3-тє вид., Львів 2015. 320 с.
4. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: : [Навч. Посібник] Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2009. 670 с.
5. Бухгалтерський облік: основні теорії та практики: підручник / Загородній А.Г. та ін., Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 3-тє вид., доопрац. і допов. Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 340 с.
6. Податковий Кодекс України №2755-IV від 02.12.2010 р. (зі змінами та доповненнями): URL: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/NalCode> (дата звернення 15.10.2022 р.).

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЯК ОСНОВА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА

**Побожий Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., професор Купріна Н.М.
Одеський національний технологічний університет**

Безготівковий грошовий обіг – це рух грошових коштів без використання готівкових грошових знаків шляхом перерахування сум за рахунками в банках чи зарахування взаємних вимог. У безготівковому обігу гроші функціонують як засіб платежу, бо є певний проміжок часу між одержуванням товарів та оплатою їх [1].

Грошові кошти – найліквідніші активи підприємства які включають готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання та кошти в дорозі. Грошові кошти та їх еквіваленти – кошти в касі, на поточних та інших рахунках

у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів. Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості [2].

Наше дослідження показало, що існує велика кількість підходів до визначення сутності поняття «грошові кошти» не тільки в публікаціях вчених, але й відповідно до нормативно-правових актів в залежності від галузі економічних знань та поставлених завдань дослідження:

– грошові кошти – «форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу, грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться обігу і є дійсними платіжними засобами» [2];

– грошові кошти – «касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти [2];

– грошові кошти – «це доходи і надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства, організації, установи у банках і використовуються для забезпечення їх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків» [3];

– грошові кошти – «це кошти в касі, електронні гроші, кошти на поточних та інших рахунках у банках, в акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання, які можуть бути використані у будь-який момент для проведення розрахунків в процесі здійснення господарських операцій» [1];

– грошові кошти – «це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання» [4];

– грошові кошти – «складаються з готівки в касі і депозитів до запитання» [5].

З метою складання фінансової звітності підприємства, грошові кошти класифікуються за окремими елементами обліку відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] – за Формою №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (рис. 1).

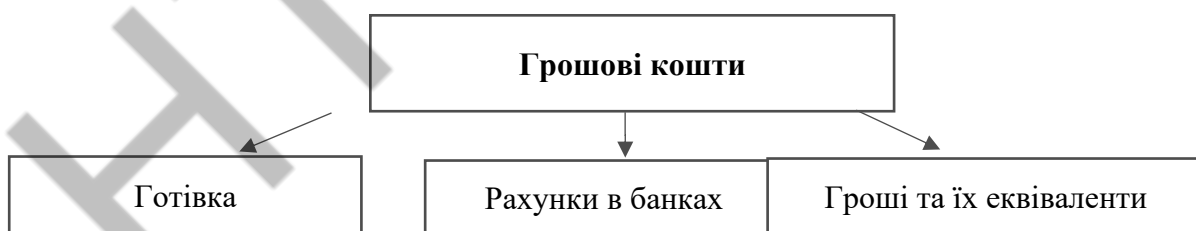

Рис. 1 – Класифікація грошових коштів за НП(С)БО 1*

*складено на підставі джерела [4]

Відповідно до Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» [4] грошові кошти поділяють на: безготівкові кошти (рахунки в банках), готівку та інші гроші кошти та їх еквіваленти.

Безготівкові розрахунки – розрахунки, що проводяться грошовими коштами без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу.

Безготівкові розрахунки поділяються на міжбанківські та міжгосподарські, які обслуговують, відповідно, відносини між банками та між клієнтами банків. Перевагами безготівкового обігу перед готівковим є [1]:

- прискорюється обіг грошових коштів господарських суб'єктів;
- значно скорочуються суспільні витрати обігу;
- збільшуються можливості держави щодо регулювання грошової сфери

тощо.

Дослідження показало, що існує безліч підходів до визначення сутності поняття «безготівкові розрахунки» вітчизняними вченими та трактувань в нормативних документах:

- «перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки одержувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки одержувачів коштів» [6];

- «розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу» [7];

- «платежі, які здійснюються шляхом перерахування з рахунку платника на рахунок кредитора у банках без використання грошових купюр» [7];

- «перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів» [3].

Таким чином, проведене дослідження показало, що існує велика кількість підходів до визначення сутності поняття «грошові кошти» не тільки в публікаціях вчених, але й відповідно до нормативно-правових актів в залежності від галузі економічних знань та поставлених завдань дослідження. Але в бухгалтерському обліку вчені трактують сутність поняття «безготівкові розрахунки» відповідно до Інструкції «Про безготівкові розрахунки в національній валюті» №44 від 25.05.2021р. зі змінами та доповненнями [6]. різні підходи до їх класифікації відповідно до мети дослідження та управління підприємством. Також, в публікаціях вчені розглядають різні підходи до їх класифікації відповідно до мети дослідження та управління підприємством. Але для забезпечення оперативного контролю за рухом безготівкових грошових коштів, якісної організації їх бухгалтерського обліку, ефективного управління залишком грошових коштів та ліквідністю активів, необхідне застосування на підприємстві методів та інструментів управлінського обліку, що потребує подальших досліджень.

Література

1. Валентинова Т. Вивчаємо оновлену інструкцію про безготівкові розрахунки // Все про бухгалтерський облік. № 115. 2006. С 27-28.
2. Бухгалтерський фінансовий облік: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. Бутинця Ф.Ф. 6-е вид., перероб. і доп. Житомир: ПП. Рута, 2009. 765 с.
3. Лебедик Г. В., Максютенко Н.О., Яценко В.В. Стан та перспективи

організації безготівкових розрахунків в Україні // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія :Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 22. С. 166-171. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_22_38(дата звернення 10.10.2022р.).

4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України, від 07.02.2013 р., №73, зі змінами і доповненнями. URL: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx> (дата звернення 12.10.2022р.).

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.2014 р., №22. URL: https://buhgalter911.com/public/uploads/msfo/MSBO7_01012015.pdf (дата звернення 10.10.2022р.).

6. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Інструкція від 25.05.2021 р., №44, зі змінами і доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua>(дата звернення 10.10.2022 р.).

7. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: Підручник. К.: Знання, 2008. 564 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УКРАЇНІ

**Абрамов Н.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Тарасова О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Сучасний стан економіки України характеризується високим ступенем нестабільності та мінливості, в зв'язку з чим виникає гостра необхідність формування ефективного механізму управління сталим розвитком. Фінансовий механізм являє собою досить складну систему впливу на різні сторони фінансової діяльності окремих суб'єктів господарювання. Узагальнення існуючих методологічних підходів до організації фінансів у вітчизняній науці дозволило виявити, що управління фінансами суб'єктів господарювання можна здійснювати на основі процесного та системного підходів.

Процесний підхід полягає у використанні сукупності форм, методів, прийомів управління рухом фінансових ресурсів. Системний підхід – це частина загальної системи управління, основним завданням якої є реалізація управлінського впливу на рух фінансових ресурсів з метою підвищення ефективності їх розподілу та використання. Впровадження системного підходу управління процесом збалансування фінансів на усіх фазах їх кругообігу вимагає визначення структури системи, комунікацій, функціональності (механізму реалізації) [1, с. 60]. На підставі даного підходу і формується розуміння фінансового механізму як організаційного відображення фінансових відносин.

Важливого значення при функціонуванні фінансового механізму набуває

система фінансових норм і нормативів. Наявні фінансові норми за методом їх формування умовно можна розподілити на чотири групи. До першої групи належать норми, що централізовано затверджуються органами законодавчої та виконавчої влади (це ставки заробітної плати, розмір стипендій, ставки податків, деяких видів зборів і відрахувань). До другої групи належать норми, що ґрунтуються на матеріальних потребах. Це норми витрат на харчування в дошкільних та інших закладах освіти й охорони здоров'я, норми витрат на медикаменти, освітлення, опалення тощо. Третю групу складають норми, що визначаються міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, з огляду на загальні методологічні принципи створення й використання фінансових ресурсів. Це, зокрема, норми значної частини витрат бюджетних установ тощо. Четверту групу складають фінансові нормативи, що використовуються на загальнодержавному рівні й характеризують пропорції економічного та соціального розвитку. На сьогодні ця група найменш досліджена й остаточно не сформована [2, с. 113-114].

Формування і функціонування ефективного фінансового механізму являється актуальним і складним завданням, оскільки від наявних фінансових ресурсів і ефективності їх використання залежать результати діяльності суб'єктів господарювання і держави загалом.

Література

1. Тарасова О.В. Фінансовий механізм стійкого розвитку підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2016. Том 8, випуск 2. С. 59-63.
2. Василик О.Д. Теорія фінансів: підручник. К.: НІОС, 2010. 416 с.

АКТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

**Андрєєва М.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., проф. Немченко В.В.
Одеський національний технологічний університет**

Сучасні умови для ведення бізнесу потребують раціональних рішень щодо детального та точного формування обліку окремих підрозділів. Але завжди головною метою в процесі господарської діяльності будь-якого підприємства був і залишається чистий дохід. На прибутковість підприємницької діяльності завжди впливало безліч факторів: демографічна ситуація, відсоткові ставки податків, конкуренція, рівень інфляції країни та багато інших. Та в першу чергу організація роботи установ, націлених на отримання прибутку від виробничої діяльності залежить від грамотно сформованої стратегії ведення обліку за кожним підрозділом. Одним з головних є питання доцільного використання основних засобів, їх придбання або реалізація, списання та амортизація.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство (установа) утримує з метою використання їх у процесі виробництва (діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Об'єкт ОЗ визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів, під яким розуміють:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями та приладдям до нього;
- конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій;
- відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно;
- інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.

Придбані або створені основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на транспортування, встановлення, монтаж, налагодження;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

У разі коли основні засоби застаріли або з певних причин рівень їх функціональної роботи втратив очікувані обороти важливою умовою організації обліку основних засобів у виробництві стає проведення ремонтних робіт. Залежно від виду та мети ремонту відповідні витрати по-різному відображаються. Первісна (переоцінена) вартість основних засобів може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), визначену у порядку, встановленому податковим законодавством. Завдяки таким діям підприємства виробничих галузей забезпечують відмінну якість

вироблених товарів, що позитивно впливає на динаміку забезпечення коштами від господарської діяльності для гармонійної подальшої роботи.

При передачі кожного об'єкта основних засобів в експлуатацію за наказом керівника підприємства здійснюється оформлення основного засобу за належною документацією, а саме складається Акт приймання передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (Ф № 03-1).

Кожному об'єкту надається інвентарний номер, який наноситься на об'єкт і в подальшому проставляється у всіх документах, на підставі яких відбувається внутрішнє переміщення об'єкта, або його вибуття, а також в інвентарній картці (Ф № 03-6).

Інвентарна картка — реєстр аналітичного обліку основних засобів. У ній містяться такі дані: інвентарний номер, назва об'єкта, коротка технічна характеристика, місце експлуатації, дата введення в експлуатацію, рік випуску або будівництва, норма амортизації, дата вибуття з експлуатації, відомості про переоцінку, реконструкцію, модернізацію об'єкта та інші [1].

Форма ОЗ-1 застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку введення їх в експлуатацію, для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів з одного цеху (відділу, дільниці) до іншого, а також для виключення їх зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству. В цьому документі вказується первісна вартість об'єкта, місце експлуатації, його відповідність технічним умовам.

При отриманні (купівлі) основних засобів складається акт по одному примірнику на кожний окремий об'єкт. Складання загального акта, яким оформлюється приймання деяких об'єктів основних засобів, дозволяється лише при обліку господарського інвентарю, інструментів, обладнання і т.п., якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному календарному місяці.

При передачі основних засобів іншому підприємству акт складається в двох примірниках (для підприємства, яке отримує, і підприємства, яке здає основні засоби).

Списання основних засобів відбувається внаслідок невідповідності об'єкта основних засобів встановленим критеріям визнання активом, наприклад - через фізичне та моральне старіння, непридатність до подальшої експлуатації.

У разі ліквідації основних засобів за рішенням платника податку або з незалежних від платника податку обставин основні засоби (їх частина) викрадені, зруйновані чи підлягають ліквідації, або підприємство змушено відмовитися від використання цих основних засобів внаслідок загрози чи неминучості їх заміни, руйнування або ліквідації, платник податку у звітному періоді, в якому виникають такі обставини, враховує в фінансовому результаті залишкову вартість ОЗ, що ліквідуються. Згідно з пунктом 34 П(С)БО 7, фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається вирахуванням з доходу від вибуття основних засобів їх залишкової вартості, непрямих податків та витрат, пов'язаних з вибуттям основних засобів.

Списання можливе за таких обставин:

- з ініціативи підприємства;
- з причин незалежних від підприємства.

В актах на списання слід навести дані, що характеризують об'єкти ОЗ: рік виготовлення або будівництва об'єкта, дату його надходження на підприємство і початку експлуатації, первісну (переоцінену) вартість об'єкта, суму нарахованого зносу, передбачений і фактичний строк корисного використання, проведені ремонти, причини вибуття тощо. У разі списання ОЗ, які вибувають у результаті аварії або стихійного лиха, до акта додається копія акта аварії і зазначаються обставини стихійного лиха.

Типові форми первинної облікової документації з обліку ОЗ, які складаються при списанні:

1. Форма № ОЗ-3 «Акт списання основних засобів»: ця форма застосовується для оформлення вибуття ОЗ (крім автотранспортних засобів) при повному або частковому їх списанні. Акт складається у двох примірниках, причому перший передають до бухгалтерії, другий примірник залишається в особи, відповідальної за зберігання ОЗ, та є підставою для здачі на склад запчастин, що залишились у результаті їх списання, а також матеріалів, металобрухту тощо. Витрати на списання, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання об'єктів, відображають у розділі «Розрахунок результатів списання об'єктів» акта;

2. Форма № ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»: ця форма застосовується для оформлення списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа чи напівпричепа при їх ліквідації. Акт складається у двох примірниках, причому перший передається до бухгалтерії, другий примірник залишається в особи, відповідальної за зберігання ОЗ, та є підставою для здачі на склад матеріальних цінностей і металобрухту, що залишились у результаті списання. Витрати на списання, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання автотранспортних засобів, відображають у розділі «Розрахунок результатів списання автомобіля (причепа, напівпричепа)» акта.

Фінансовий результат від вибуття об'єктів ОЗ визначається відповідно до П(С)БО 7, згідно з яким із доходу від вибуття ОЗ слід вирахувати їх залишкову вартість, непрямі податки та витрати, пов'язані з вибуттям ОЗ. Деталі, вузли, агрегати й інші матеріали, отримані при розбиранні та демонтажу ОЗ, що ліквідуються, оприбутковуються з визнанням іншого доходу і зарахуванням на рахунки обліку матеріальних запасів, включаючи матеріальні цінності та деталі із вмістом матеріалів, які приймаються (збираються) спеціалізованими заготівельними (переробними).

У разі якщо здійснюється часткова ліквідація об'єкта ОЗ, його первісну (переоцінену) вартість і знос потрібно зменшити відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта.

Під впливом часу, сил природи та в процесі експлуатації основні засоби поступово зношуються. Вони втрачають свої первинні фізичні якості, знижуються їх техніко-експлуатаційні можливості, в результаті зменшується

реальна балансова вартість основних засобів.

Амортизація - економічний процес поступового перенесення вартості основних засобів в міру їхнього зношування на виготовлену продукцію і використання цієї вартості для відтворення засобів праці. {1}. Необхідність амортизації впливає з того, що основні засоби в процесі виробництва функціонують протягом багатьох років, але зберігають при цьому свою натурально-речову форму. Кожного року або кожного виробничого циклу вони переносять на новостворений продукт частину своєї вартості, яка пропорційна їхньому зношуванню за цей період.

Для відшкодування вартості зношеної частини основних засобів кожне підприємство здійснює амортизаційні відрахування. Ці відрахування включаються в собівартість виробленої продукції як витрати виробництва і реалізуються під час продажу товарів. Вони накопичуються у спеціальному амортизаційному фонді, що є джерелом відновлення спрацьованих основних засобів. Таким чином, амортизація забезпечує відшкодування в грошовому виразі вартості засобів праці в міру їхнього фізичного зносу в процесі виробництва.

Порядок нарахування амортизації основних засобів визначається П(С)БО 7 «Основні засоби» :

- починається: з місяця , наступного за місяцем, в якому об'єкт ОЗ став придатним для корисного використання.
- припиняється: з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта ОЗ; на період переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Строк корисного використання (експлуатації) основних засобів- це очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством, або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Метод амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу використання активу та фіксується в Положенні про облікову політику. Відповідно до П(С)БО 7, амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого.

За прямолінійним методом річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів. Вартість об'єкта, що амортизується, рівномірно списується (розподіляється) протягом строку його служби, що є дуже зручним в обліку будь-якого підприємства. При цьому річна норма та річна сума амортизації залишаються постійними протягом всього строку корисної служби об'єкта.

Суть цього методу полягає в тому, що амортизована сума переноситься на амортизацію рівномірно протягом строку корисної експлуатації активу: Амортизаційні відрахування дорівнюють різниці первісної та ліквідаційної вартості основних засобів поділеної на строк

корисної експлуатації.

Цей метод є найбільш прийнятним для списання основних засобів, що не підвладні впливу інших чинників, крім строку корисного використання. До таких основних засобів, зокрема, належать будівлі та споруди, загально виробниче устаткування та ін.

Метод зменшення залишкової вартості – це метод, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

Отже, економічне обґрунтування цього методу — нарахування більшої суми амортизації за перший рік використання об'єкта і поступове її зменшення в майбутньому.

Оскільки при застосуванні цього методу суму амортизації нараховують нерівномірно, так само нерівномірно накопичується сума зносу і зменшується залишкова вартість. Останнього року експлуатації об'єкта його залишкова вартість наближається до ліквідаційної.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості передбачає визначення річної суми амортизації як добутку залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.

При застосуванні методу прискореного зменшення залишкової вартості річна норма амортизації являє собою фіксовану (у відсотках) величину і застосовується до залишкової вартості об'єктів основних засобів. При цьому першого року експлуатації об'єкта ОЗ нараховується найбільша сума амортизації, відтак вона щороку зменшується.

Передбачувана ліквідаційна вартість не враховується при розрахунку річної норми амортизації. Тому останнього року експлуатації об'єкта річну суму амортизації обчислюють не за формулою, а як різницю між залишковою вартістю об'єкта на початок останнього року експлуатації і передбачуваною ліквідаційною вартістю.

Кумулятивний метод передбачає, що річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.

Кумулятивний коефіцієнт обчислюють на кожен рік використання об'єкта діленням кількості років, залишилися до кінця очікуваного терміну використана об'єкта ОЗ, на суму кількості років його корисного використання. Сума років (або цифр років) корисної експлуатації об'єкта — результат додавання порядкових номерів років, протягом яких функціонує об'єкт.

За виробничим методом місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів. Даний метод заснований на припущенні, що функціональна корисність об'єкта залежить не від часу, а від результатів його використання. При цьому строк корисної служби визначається кількістю продукції та обсягом послуг, які підприємство планує виготовити або надати з використанням об'єкта.

Для визначення ставки за цим методом інформація про термін корисного використання об'єкта не потрібна. Однак необхідна інформація про очікуваний обсяг виробництва, який може виражатися як у натуральних одиницях (штуках, метрах, тоннах та ін.), так і в грошових. Відповідно норма амортизації може встановлюватися на штуку, тонну, гривню та ін.

Перевага методу полягає в забезпеченні максимально рівномірного розподілу амортизаційної вартості на вироблену продукцію. Однак його використання обмежене. Він використовується передусім для розрахунку зносу основного технологічного устаткування, за яким визначається випуск продукції (обсяг робіт, послуг), і основним його недолік полягає у непростому визначенні сумарного виробітку об'єкту.

Застосування виробничого методу може використовуватись для всіх основних засобів за конкретними підрозділами (цехами, відділеннями або філіями) з нерівномірними обсягами у виробництві.

Висвітливши головні аспекти обліку основних засобів робимо висновки що з їх допомогою виробничі підприємства мають змогу контролювати правильність визначення первинної вартості основних засобів, аналізувати та простежувати відображення в обліку витрат, які були зроблені при надходженні об'єктів основних засобів на підприємство, розробляти цілісну картину щодо обліку основних засобів на підприємстві в цілому та в розрізі окремих елементів. Використовуючі такі дані обліку керівники підприємств разом з командою кваліфікованих спеціалістів можуть спокійно розробляти плани нових ідей для покращення роботи бізнесу, що призводить до посилення здорової конкуренції на ринку та покращенню стану економічних показників певного регіону.

Література

1. Офіційне видання державної фіскальної служби України / {Електронний ресурс}. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100009262-pbo-7-osnovni-zasobi>.

2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ф. Ф. Бутинець, О. С. Бородкін, А. М. Герасимович, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кужельний, Ю. І. Осадчий, П. Т. Саблук, Н. Г. Виговська, С. В. Івахненко, Л. П. Кулаковська; ред.: Ф. Ф. Бутинець; Житомир. інж.-технол. ін-т. – 3-тє вид., переробл. і доп. - Житомир : ПП "Рута", 2001. - 672 с.

3. Венгерук Н.П. Визнання основних засобів у фінансовому та податковому обліку / Н. П. Венгерук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2013. – Січень. – С. 34.

4. Дутчак І.Б. Документальне оформлення та облік надходження основних засобів на підприємство / І.Б. Дутчак // Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип.21.13. - С.188-194.

5. Лищенко О.Г., к.е.н. доцент кафедри обліку та аудиту Назаренко О.О. / {Електронний ресурс}. – Режим доступу: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_1_134

6. Про затвердження типових форм первинного обліку. Наказ Міністерства статистики України № 352 від 29.12.95. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>.

ВИКОРИСТАННЯ РЯДІВ ДИНАМІКИ В ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ

**В'язніков К. М., Корчаковська К. В. здобувачі СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК,
Наукові керівники: к.е.н., доц. Антонюк О.П.; д-р філософії, доц. Баранюк Х.О.
Одеський національний технологічний університет**

Часову послідовність значень економічних показників називають рядом динаміки. Це можуть бути хронологічні (моментні) та інтервальні ряди значень показників, які дають змогу аналізувати особливості розвитку економічного явища або процесу. Аналіз динамічних рядів дав можливість встановити: напрям зміни показників; тенденцію зміни показників; середній рівень показників. Одержані дані дають змогу прогнозувати характер зміни показника в майбутньому.

На базі даних динамічного ряду можна розрахувати такі аналітичні показники: абсолютний приріст, як різниця між наступним так і попереднім рівнями ряду динаміки; темп зростання, як відношення наступного рівня до попереднього або будь якого іншого рівня взятого за базу порівняння; темп приросту, як різницю між темпами зростання і 100; абсолютне значення одного відсотку приросту, як відношення абсолютного приросту до темпу приросту вираженому у відсотках. Розраховуються також середні показники динамічного ряду: середній рівень ряду; середній абсолютний приріст; середній темп зростання; середній темп приросту.

Розрахунок цих показників розглянемо на прикладі валового внутрішнього продукту (ВВП) України за 2017 – 2021 роки (табл. 1).

Таблиця 1 – Інтервальний ряд динаміки і його аналітичні характеристики*

Роки	ВВП України, млрд. грн	Абсолютний приріст, млрд. грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1 % приросту, млрд. грн. (ланцюговий)
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
2017	2445	х	х	100,0	х	х	х	х
2018	3083	638	638	126,09	126,09	26,09	26,09	24,45
2019	3675	1230	592	150,31	119,20	50,31	19,20	30,83
2020	3818	1373	143	156,15	103,89	56,15	3,89	36,76
2021	4363	1918	545	178,44	114,27	78,44	14,27	38,19

*Розраховано авторами за даними Державної служби статистики України [1]

Середні показники ряду динаміки.

1. Середньорічне виробництво ВВП ($\bar{y}$).

$$\bar{y} = \frac{2445 + 3083 + 3675 + 3818 + 4363}{5} = \frac{17384}{5} = 3476,8 \text{ млрд. грн.}$$

2. Середній абсолютний приріст ($\bar{\Delta}$)

$$\bar{\Delta} = \frac{638 + 592 + 143 + 545}{4} = \frac{1918}{4} = 479,5 \text{ млрд. грн.}$$

3. Середньорічний темп зростання ($\bar{K}$)

$$\bar{K} = \sqrt[4]{1,2609 \cdot 1,1920 \cdot 1,0389 \cdot 1,1427} = \sqrt[4]{1,7843} = 1,1558 \text{ або } 115,6 \%$$

4. Середньорічний темп приросту ($\bar{T}$)

$$\bar{T} = \bar{K}(\%) - 100$$

$$\bar{T} = 115,6 - 100 = 15,6 \%$$

Висновок:

1. ВВП України динамічно зростає з року в рік;
2. За період 2017 – 2021 рр. ВВП України збільшився на 1918 млрд. грн. або 78,44 %. В 2021 р. у порівнянні до 2017 р., ВВП зріс на 178,44 %;
3. Середньорічне виробництво ВВП за період 2017 – 2021 рр. склало 3476,8 млрд. грн.;
4. В середньому за рік виробництво зросло на 115,6 %;
5. Щорічно виробництво ВВП зростало на 15,6 %.

Література

1. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 26.09.2022 р.)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

**Почечун Ю.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Ступницька Т.М.
Одеський національний технологічний університет**

У сучасних умовах господарювання необоротні активи відіграють визначальну роль, оскільки вони становлять вагомую частину активів будь-якого підприємства.

В економічній літературі існує багато невирішених проблемних питань щодо необоротних активів. Одним з таких, є питання визначення категорії «необоротні активи». Дане питання розглядали в своїх працях такі вчені як О.П. Гаценко, Л.Л. Горецька, Н.М. Урбан, М.В. Півторак, Я.В. Соколов, В.Є. Ванкевич, Н.В. Гудзь, Н.М. Хорунжак, О.В. Куроченко, та ін.

В економічній теорії, фінансах, бухгалтерському обліку по різному розглядають необоротні активи, по різному трактують їх поняття, має різні назви термін, який є об'єднуючим для засобів довгострокового користування.

На нашу думку також необхідно розглянути визначення необоротних активів у чинних нормативних актах. Методологічні засади обліку необоротних активів регулюються нормами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 7 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності».

В НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наведене наступне визначення необоротних активів – це активи, які не є оборотними [1]. Це визначення не розкриває змісту поняття, оскільки воно не визначає характерні риси даного виду активів. Ще одна проблема виникає у зв'язку з наведенням різних визначень необоротних активів у різних законодавчих актах. Так, для бюджетних установ необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, які належать установі та забезпечують її функціонування і строк корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року, а для комерційних банків – основні засоби (необоротні матеріальні активи) та нематеріальні активи [8]. При цьому має місце проблема схожості термінів, тому часто здійснюється дослідження не тільки необоротних активів, а й основного капіталу, основних засобів, основних фондів, довгострокових активів, тощо. Розглянувши визначення необоротних активів, основного капіталу, довгострокових активів, можемо виділити декілька основних характеристик даного терміну: майнові цінності, довгострокове

використання, підлеглість амортизації, призначення не для перепродажу, приймають безпосередню участь у процесі виробництва, корисний ефект від використання тощо.

На думку М.В. Півторака застосування у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» терміну “необоротні активи” є не досить коректним стосовно тих об’єктів, які він об’єднує. На думку автора, єдиним активом, який не є оборотним, є земля. Виходячи з цього, він пропонує поділяти активи на основні і оборотні, що відповідає класичному принципу поділу капіталу. Отже, необоротні активи, тобто основний капітал є складовою активу (майна) підприємства [7].

В зарубіжній економічній та обліковій практиці поняття «необоротні активи» позначають різними термінами, що впливає з особливостей перекладу з різних мов світу. Так, англійською мовою необоротні активи можуть називатися non-current assets (необоротні активи), fixed assets (фіксовані активи), long-term assets (довгострокові активи) тощо [2]. Також в зарубіжній літературі досить часто відображаються окремі складові довгострокових засобів – основні засоби, нематеріальні активи тощо, а термін, що їх об’єднує – відсутній, це дає змогу зробити висновок про неоднозначність досліджуваного терміну.

Підходи до визначення терміну «необоротні активи» в економічній літературі наведені в табл.1.

Таблиця 1– Підходи до визначення терміну «необоротні активи» в економічній літературі*

Автор	Визначення
Ванкевич В.Є.	необоротні активи – це довгострокові матеріальні і нематеріальні активи, більша частина яких приймає участь в процесі виробництва продукції, робіт і послуг більше одного року і кругообігу засобів організації, забезпечує приплив грошових засобів
Гудзь Н.В.	необоротні активи – це матеріальні та фінансові ресурси, призначені для реалізації чи використання протягом терміну, що більший за дванадцять місяців з дати балансу чи операційний цикл.
Хорунжак Н.М.	необоротні активи - сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності і які переносять на продукцію свою вартість частинами».
Куроченко О.В.	необоротні активи – це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року.

*складено автором на підставі джерел [3, 4, 5, 11]

З табл.1 видно, що кожен з авторів виділяє свої характерні риси для категорії «необоротні активи», але всі автори вважають обов’язковим для необоротних активів як економічну вигоду від їх використання, так й тривалий строк їх корисного використання.

Отже, ми поділяємо думку авторів [3, 4, 5, 11], які вважають, що необоротні (довгострокові) активи – це сукупність майнових цінностей і

нематеріальних прав, які беруть участь у виробництві продукції та наданні послуг, призначені не для перепродажу, корисний ефект від яких очікується отримувати тривалий час (більше одного року або операційного циклу).

На думку Я.В. Соколова поділ активів на оборотні та необоротні є досить умовним, тому що всі засоби що вкладені у виробництво та знаходяться в обігу і відрізняються лише часом обігу [9]. Саме тому деякі науковці [2, 3, 7] пропонують перейменувати термін “необоротні активи” на “довгострокові активи” або “основні активи”.

Таким чином, проведене дослідження економічної літератури свідчить про неоднозначність поняття «необоротні активи». Так, досить часто відображаються окремі складові довгострокових засобів – основні засоби, нематеріальні активи тощо, а термін, що їх об’єднує – відсутній. На нашу думку, найдоцільнішим є наступне визначення: необоротні (довгострокові) активи – це сукупність майнових цінностей і нематеріальних прав, які беруть участь у виробництві продукції та наданні послуг, призначені не для перепродажу, корисний ефект від яких очікується отримувати тривалий час (більше одного року або операційного циклу).

Література

1. Загальні вимоги до фінансової звітності: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 №73 від 07.02.2013 р. за станом на 10.08.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 2.10.2022)

2. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. для студентів ВНЗ спец.7.050106 «Облік і аудит». Житомир: ПП «Рута», 2002. 544 с.

3. Ванкевич В.Е. Учет внеоборотных активов и источников их формирования: состояние и развитие: автореф. дис. на соискание наук, степени кандидата экономических наук. Минск, 2007. 24с.

4. Гудзь Н.В, Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. К.: «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.

5. Економіка від А до Я: понятійно-терміно-логічний словник / Куроченко О.В, Копнов М.А та ін. К.: Персонал, 2008. 368 с.

6. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: навч. посіб. 2016. 370 с.

7. Півторак М.В. Облік основних засобів у рибному господарстві: автореф. дис. На здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2006. 19 с.

8. Семйон В.С. Активи як облікова категорія: проблеми трактування // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2008, № 2 (44). С. 146-155.

9. Соколов Я.В. Бухгалтерський облік: від джерел до наших днів: навч. посібник для вишів. М.: Аудит, ЮНІТІ, 1996. 638 с.

10.Скоробогатова В.В. Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів:проблеми теорії та методології: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2012. 520 с.

11. Хорунжак Н.М., Рогожкіна В.В. Понятійна сутність необоротних активів і проблеми її ідентифікації // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 19. С. 554-560.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

**Почечун Ю.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Тарасова О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Боргове фінансування дефіциту бюджету веде до накопичення державного боргу, який потрібно обслуговувати. Для підвищення ефективності управління державним боргом необхідно вжити заходів щодо недопущення формування «прихованого» дефіциту державного бюджету та непрогнозованого зростання державного боргу, а також розробити стратегію та сформувати дієвий механізм управління державним боргом [1, с. 78]. Ефективне використання запозичених ресурсів для фінансування інвестицій дає змогу прискорити економічне зростання в країні.

Обслуговування боргу пов'язане з виплатою відсотків за ним й поступовою сплатою основної суми боргу. Створення боргу – це механізм, за допомогою якого заощадження передаються економічним агентам, що здійснюють витрати. Якщо домогосподарства і фірми не схильні до запозичень, то приватна заборгованість зростає недостатньо швидко, аби поглинути зростаючий обсяг заощаджень. Отже, щоб економіка не відійшла від стану повної зайнятості ресурсів, всі заощадження мають бути використані державою шляхом приросту державного боргу [2].

Зовнішній борг складається із зобов'язань перед нерезидентами, які виникають внаслідок міжнародних позик або продажу фінансових активів за кордон. Приплив зовнішніх приватних та державних фінансових ресурсів, який створює боргові зобов'язання перед нерезидентами, призводить до зростання зовнішнього боргу країни. Коли країна залучає зовнішні позики, вона повинна сплачувати відсотки за боргом. Зростання боргу супроводжується зростанням платежів, які необхідні для обслуговування боргу. Тому зовнішні позики мають покривати не лише різницю між внутрішніми заощадженнями й інвестиціями та державними доходами і видатками, але й відсотки за боргом.

Управління зовнішньою заборгованістю ділиться на три стадії: залучення фінансування, його розміщення (використання) та погашення боргу. Відповідно, система управління зовнішньою заборгованістю країни означає управління всіма стадіями і охоплює: аналіз кредитоспроможності – можливості країни позичати кошти; оцінку платоспроможності – здатності

обслуговувати борг; контроль рівня зовнішньої заборгованості; контроль за складом зовнішнього боргу. З цією метою використовуються показники заборгованості – індекси заборгованості, які вимірюють різні складові зовнішнього боргу. До стандартних показників заборгованості належать: відношення розміру боргу до експорту та до ВВП; відношення загальної суми платежів з обслуговування боргу до експорту та держаних доходів; коефіцієнт обслуговування боргу (співвідношення між сумою виплат по обслуговуванню боргу і величиною експорту товарів та послуг).

Нераціональність і збитковість використання зовнішніх ресурсів створює такі боргові зобов'язання країни, які в майбутньому суттєво обмежують можливості держави з проведення економічної політики. Тому виникає потреба в ефективному управлінні зовнішнім боргом.

Література

1. Тарасова О.В. Фінансова політика і бюджетна безпека України. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Том 10, випуск 1. С. 76-81.
2. Небава М.І. Теорія макроекономіки : навч. посіб. К.: Слово. 2005. 536 с.

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛADOVA ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

**Рульова К.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Тарасова О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Бюджетна політика — сукупність заходів держави щодо організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального розвитку. Вона знаходить своє вираження у формах і методах мобілізації бюджетних ресурсів й використання їх на різні потреби держави, у розвитку економіки і соціального захисту населення, у бюджетному законодавстві, практичних діях у галузі бюджету різних державних структур [1].

Особливе занепокоєння викликає стан бюджетної безпеки держави в умовах повномасштабного воєнного вторгнення РФ в Україну. Бюджетна безпека держави – це стан забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції. Інструменти бюджетної політики – це знаряддя (засоби), за допомогою яких спрацьовують бюджетні методи і досягаються певні цілі стратегії і тактики бюджетної політики. До них належать: податки, збори та обов'язкові платежі; доходи від операцій з капіталом; бюджетні асигнування; бюджетні інвестиції; трансфери (субсидії, субвенції та дотації).

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки необхідним є створення такої системи, яка б сприяла виникненню стимулів до забезпечення відповідального управління фінансовими ресурсами держави і проведенню

фінансової політики, спрямованої на реалізацію стійкого економічного зростання. Для впровадження відповідної фінансової політики важливим питанням є визначення оптимальної частки перерозподілу ВВП через зведений бюджет держави. Воно зводиться до вибору одного з альтернативних рішень: підвищення ролі держави у регулюванні економіки або проведення економічної лібералізації [2, с. 77].

З метою удосконалення бюджетної політики та посилення її впливу на національну економіку доцільно запропонувати наступне:

- необхідним є формування довгострокової стратегії розвитку економіки, яка повинна дати відповідь на питання, яку економічну модель уряд збирається будувати, які ресурси для цього потрібні і які реформи необхідно провести;
- на основі стратегії необхідно розробити структурно-інвестиційну політику з чітким визначенням пріоритетів розвитку економіки та заходами із залучення інвестицій у пріоритетні галузі;
- на основі впровадження попередніх пропозицій необхідно вбачається розробка бюджетної стратегії, яка дозволить упорядкувати доходи і видатки бюджету на декілька років з обов'язковою прив'язкою до запланованих реформ.

Література

1. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України : навч. посіб. К., 2004. 544 с.
2. Тарасова О.В. Фінансова політика і бюджетна безпека України. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Том 10, випуск 1. С. 76-81.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

**Власов О.Р., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.філ.н., доц. Пурцхванідзе О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Перспективи стабільного розвитку України безпосередньо пов'язані із забезпеченням гармонійного та ефективного функціонування механізмів публічного управління. Одним із дієвих засобів підвищення якості публічного управління є впровадження електронного урядування та його інструментів (електронний документообіг, надання адміністративних послуг в електронному вигляді, електронні петиції тощо) у діяльність місцевих органів виконавчої влади.

Електронний документообіг є важливим елементом електронного урядування і має значні переваги порівняно зі звичним, паперовим документообігом. Впровадження електронного документообігу в публічному

управлінні зумовлено прискоренням термінів опрацювання документів, спрощенням їх пошуку та контролю за виконанням, удосконаленням механізмів узагальнення матеріалів, наданих від багатьох кореспондентів за уніфікованими електронними формами, економією коштів на тиражування та пересилання значної кількості документів тощо.

Під електронним документообігом у публічному управлінні розглядається комплекс заходів, що здійснюється в органах державної та виконавчої влади, на основі використання сучасних цифрових технологій щодо створення, передавання, пошуку, виконання і контролю документів відповідно до набору процедурних правил, координації завдань між людьми та синхронізації даних.

Система електронного документообігу (СЕД) – це організаційно-технічна система, яка забезпечує процес створення, управління доступом і розповсюдження електронних документів у комп’ютерних мережах, а також забезпечує контроль над потоками документів в публічному управлінні.

Електронне урядування – форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

Застосування сучасних інноваційних підходів, методологій та технологій нормативно-правового врегулювання принципів, а також застосування перспективних форм організації виконання завдань і проектів розвитку електронного урядування, сприятимуть формуванню ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку країни.

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності судів являє собою органічну єдність роботи щодо раціональної організації процесу систематизації та обробки необхідної інформації для провадження ефективного судочинства. За допомогою інформаційно-аналітичного забезпечення узгоджуються, координуються і кооперуються зусилля судів щодо визначення завдань і досягнення загальної мети у вирішенні адміністративних справ.

Основною функцією системи інформаційно-аналітичного забезпечення судів є своєчасне надання суддівської інформації, яка має відповідати вимогам своєчасності, повноти даних для прийняття та виконання рішень з адміністративних справ. До основних завдань функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності судочинства слід віднести можливість оперативного отримання інформації у повному обсязі, систематизованому стані для зручного використання в процесі розгляду та вирішення тих чи інших адміністративних справ.

В Україні існує і діє досить розвинута нормативно-правова база забезпечення впровадження електронного документообігу в системі

судочинства України, що включає в себе регулювання інформаційної діяльності, підходів електронного урядування, захисту інформації і, власне, електронного документообігу в судах України. Зокрема, Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів, Закон України «Про електронний цифровий підпис» визначає правовий статус електронного цифрового підпису та регулює відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису, в більшості випадків прирівнюючи його накладення на електронний документ з особистим підписом особи під цим документом в паперовому вигляді.

Водночас, нормативно-правова база не є досконалою, проте й не є статичною, до неї постійно вносяться зміни, що її актуалізують, у тому числі й з урахуванням міжнародних регламентних документів.

Перспективи розвитку електронного документообігу в судових органах України слід спрямувати на вдосконалення технічних, програмних та інформаційних засобів ведення судового документообігу України. З цією метою пропонуємо проводити систематичну роботу з підготовки та перепідготовки окремих спеціалістів, які ведуть діловодство в судовій сфері, а також здійснюють технічне забезпечення введення, передачі та зберігання електронних документів. За умови дотримання всіх процесуальних, а також технічних вимог, електронний документообіг у судовій системі України буде повністю впроваджено з урахуванням міжнародного досвіду.

Основними напрямками роботи із запровадження повноцінного електронного судочинства є такі: кардинальна переорієнтація всієї філософії державного електронного урядування з потреб державного апарату на потреби громадян та бізнес-структур; впровадження електронних технологій у галузі електронного урядування; персоніфікація доступу (доступ до інформації з обмеженим доступом та інших персоніфікованих сервісів повинен бути прив'язаний не до державного органу розпорядника інформації чи сервісу, а до особи громадянина чи бізнес-структури, котрих безпосередньо стосується відповідна інформація чи сервіс); кардинальне реформування судового процесу з метою підвищення ефективності судової системи (форма електронного судочинства мусить бути основною і допускати відступ у традиційну паперову форму лише у виключних випадках і лише в обмеженому ступені).

У такому вигляді механізм впровадження електронного документообігу здатний бути органічною складовою майбутнього інформаційного суспільства, котре зараз перебуває у фазі активного формування. Запровадження вказаних елементів потребує значних зусиль як з боку держави, у тому числі судової влади, так і з боку приватних осіб – учасників судового процесу. Проте результат, якого можна досягти, – їх вартий.

Література

1. Лиско Н.А. Державне регулювання у сфері електронного документообігу в Україні [Електронний ресурс] / Н.А. Лиско // Вісник

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

**Тестова О.А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Кирилова В.П., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.е.н., доц. Брюшкова Н.О.
Одеський національний технологічний університет**

Управлінські рішення на державному рівні являють собою соціальні акти, що поєднали дії управлінських органів або посадових осіб із суспільною системою з метою реалізації певних цілей, інтересів й задоволення державних потреб [1].

Розглядаючи зовнішнє середовище прийняття управлінських рішень на державній службі слід звернути увагу на особливий інтерес з боку громадськості, пильний нагляд ЗМІ та публічність певної групи інформації, яка також стосується управлінських рішень. Слід зауважити, що публічною є інформація стосовно результату прийняття рішення, тоді як інформація щодо процесу прийняття рішень, яка передує публічному обговоренню та/або прийняттю рішень, є службовою [2].

Комерційні організації розгортають власну діяльність під набагато менш соціальним кутом, виключаючи масштабні скандали транснаціональних, або великих національних організацій.

У своїй роботі бізнес-організації ставлять перед собою чітко окреслені цілі, які зазвичай виражені у кількісній оцінці. Наприклад, розмір прибутку, відсоток збільшення географії продажу товару, плановий об'єм виготовленої продукції тощо.

Серед владних завдань на першому місці постають нечисленні поняття як «стабільність», «рівність», «висока якість обслуговування», для досягнення яких можливі також реалізація управлінських рішень, що виражаються у цифрах. Наприклад, для державного сектору вагомий внесок у розвиток складає рішення про відкриття двох нових пунктів прийомів громадян, відновлення 100 кілометрів дороги біля населеного пункту тощо. Разом з цим, дуже важко оцінити і порівняти результати здійснення владних повноважень державних структур.

Державні органи влади, як правило, побудовані на принципі ієрархії, де переважає адміністративний підхід. Дана особливість обумовлена високим ступенем бюрократії державного сектору та чіткої регламентації їхньої діяльності. Відносна формальність рішень, важко запроваджувані креативні рішення також підпорядковується даній особливості.

Державні установи (не змістовно, а формально) практично не можуть збанкрутувати. У випадку роботи комерційної організації, ефективність

діяльності позначається на добробуті її робочих, майбутній життєздатності даної одиниці. Ефективність роботи державного сектору може ніяк ні на кого не вплинути. У державній службі можливий варіант, коли всупереч малої ефективності вжитих зусиль, чиновники отримують підвищення по службі.

Професійна діяльність чиновників в державних установах загалом напрямлена на реалізацію рішень уряду, покращення добробуту населення, соціально-економічного становища держави тощо. Основою для прийняття рішень та взагалі діяльності державного сектору є «Взаємодія і пошук балансу», оскільки постійно виникає потреба за обмеженою кількістю ресурсів та вичерпністю їх покращити життя всієї держави.

Література

1. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: Моногр. К.: Вид-во УАДУ Українська Академія державного управління при Президентові України. 2000. 328 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/a8a59740-7fe8-474c-b854-a1caf8f2dee8.pdf
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації»: Відомості Верховної Ради від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#n40>

НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

**Гарбуз Т.І. здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Технології телекомунікацій - це принципи організації сучасних аналогових і цифрових систем, мереж зв'язку, включаючи комп'ютерні та Інтернет-мережі. Сучасні телекомунікаційні технології засновані на використанні телекомунікаційних мереж. До телекомунікаційних технологій відносяться: Комп'ютерні мережі; Соціальні мережі; Мобільний зв'язок; Системи глобального позиціонування Інтернет; Супутниковий зв'язок; Електронна комерція (інтернет-магазини, аукціони); Радіозв'язок; Телебачення; Пошукові системи; Оптиволоконний зв'язок.

Найбільш поширені причини плинності кадрів вказують на такі чинники:

- невизначеність кар'єрної перспективи (проходження державної служби не є достатньо прозорим, передбачуваним і таким, що дійсно враховує здібності та професійні здібності людини, яка претендує на зайняття посади державного службовця);
- вплив постійних політичних змін на керівний кадровий склад органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- скорочення посад і неможливість надання іншої посади відповідного рівня;
- незадовільний рівень заробітної плати

Новим є поділ державних службовців на категорії. Встановлено три групи посад державної служби: А, Б та В. Розрізняють дев'ять рангів державних службовців.

Таким чином, вимоги до професійно-кваліфікаційних характеристик людських ресурсів системи публічного управління складаються з наступних блоків: вимоги до ділової компетентності; вимоги до управлінської компетентності; вимоги до телекомунікаційної компетентності; вимоги до психологічної компетентності; вимоги до морально-етичної компетентності; вимоги до інформаційно - телекомунікаційної компетентності.

Для державних службовців, що працюють віддалено робота була організована наступними способами: проведення онлайн-нарад з керівниками структурних підрозділів/працівниками державного органу – 39,9 %; обмін електронними документами між працівниками – 66,8 %; спільна робота над документами онлайн – 32,3 %; здійснення планування та контролю завдань структурного підрозділу онлайн – 28,4 %; здійснення постановки щоденних завдань керівником онлайн – 27,6 %; індивідуальне телефонне спілкування – 62,6 %; листування та обмін повідомленнями шляхом застосування засобів телекомунікаційного зв'язку – 54,5 %; розсилка службової кореспонденції – 36,9%; не здійснюється нічого – 8,1 %. Найбільш поширений спосіб - обмін електронними документами між працівниками (66,8 %), а найменш поширений - не здійснюється нічого (8,1 %).

Представлено дані державних службовців та органів місцевого самоврядування щодо засобів телекомунікаційного зв'язку, які використовувалися під час віддаленої роботи. Згідно даних Національного агентства державної служби України за період 2020-2021 роки, можемо зробити такі висновки: серед працівників в межах одного структурного підрозділу менше стали використовувати особисту електронну пошту, Viber, Instagram, Trello, Skype, Google Docs та телефон. З працівниками інших структурних підрозділів частіше почали використовувати: робочу електронну пошту, Telegram, WhatsApp, Slack, Trello, Zoom, Cisco Webex, Meet, Google Docs, систему електронного документообігу та інші засоби телекомунікаційного зв'язку.

Кабінет Міністрів затвердив пілотний проект із впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами (Human Resource Management Information System, HRMIS).

HRMIS - це автоматизована система збирання, оброблення, зберігання та захисту інформації щодо державних службовців, інших працівників державних органів, що формується (створюється) та використовується для забезпечення функціонування централізованої бази даних державних службовців, інших працівників державних органів, а також для задоволення потреб щодо автоматизації та цифровізації процесів, пов'язаних із виконанням функцій з

питань управління персоналом.

Щодо використання цифрових інструментів у сфері управління персоналом найбільшу потребу в методичній підтримці потребують щодо таких питань: інформація щодо впровадження та роботи HRMIS (68,8%), використання Порталу управління знаннями rdr.nacs.gov.ua (45,7%), порядок розміщення та адміністрування інформації на сайті Career.gov.ua (34,2%).

Отже, державні службовців, в яких державних органах впроваджується HRMIS, зазначили з яких конкретно питань роботи системи вони потребують додаткової методичної, інформаційної чи роз'яснювальної підтримки. Державні службовці найбільше потребують інформації щодо застосування роботи з модулем персоналу та накази з персоналу, що становить 64,9%, а найменш інформації державні службовці потребують щодо роботи з модулем нарахування заробітної плати HRMIS – 10,5 %.

Отже, основними перспективними напрямками є перезавантаження влади, де впровадити методику на конкурси керівних посад категорії «А». Стосовно конкурсів, то необхідно спростити процедуру їх проведення. В останні роки було впроваджено багато роботи щодо діджиталізації, що складалось із переведення HR-процесів в електронний вигляд (HELP DESK для кандидатів, HRMIS, Career.gov.ua, Career-бот, інтеграція порталу вакансій державної служби Career.gov.ua з Work.ua та Robota.ua). Також необхідно забезпечити належні умови для професійного розвитку державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування та запустити Портал управління знаннями, також треба врахувати досягнення в посиленні інституційної спроможності НАДС.

В НАДС було впроваджено проєкт HRMIS – це пілотний проєкт з впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами. Даний проєкт включає в себе організацію штату і персоналу, її структуру, безпосередньо сам персонал, накази з особового складу, добір персоналу, службова кар'єра. Також запроваджено систему заробітної плати та табелю, що включає: облік робочого часу, нарахування заробітної плати, звіти щодо заробітної плати. До структури входить публічний портал та ядро, яке відповідає за адміністрування, імпорт та експорт, аудит та надсилення повідомлень.

Основними пріоритетними напрямками діяльності Національного агентства державної служби України на 2022 рік є: класифікація посад державної служби, координація та методичний супровід класифікації посад у всіх державних органах, які є учасниками експериментального проєкту; забезпечення прозорості та конкурентної системи оплати праці для державних службовців, проведення співставлення щодо співвідношення заробітної плати на типових посадах державної служби з приватним сектором України з метою визначення конкурентоспроможного рівня оплати праці.

Література

1. Телекомунікаційні технології, технології управління, планування та

організації діяльності. URL:

https://pidru4niki.com/1455042861392/informatika/telekomunikatsiyni_tehnologiyi_tehnologiyi_upravlinnya_planuvannya_organizatsiyi_diyalnosti#60

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Дмитрієв Е.В. здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА

Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.

Одеський національний технологічний університет

Інновації в системі публічного управління слід розглядати як нові форми і методи роботи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, нові управлінські технології, підходи та інструменти, які використовуються для розв'язання завдань, з одного боку, для удосконалення самої системи публічного управління, а з іншого, – для забезпечення суспільного розвитку. На нашу думку, розвиток людських ресурсів системи публічного управління – це цілеспрямований та багато повторюваний складний механізм удосконалення, модернізації кадрового потенціалу системи публічного управління. Таким чином, розвиток людських ресурсів системи публічного управління – це не тільки організація навчання та підвищення кваліфікації, але цілеспрямоване планування руху співробітників. Основною метою розвитку людських ресурсів системи публічного управління є формування та максимальне використання кадрового потенціалу працівників для забезпечення їх здатності ефективно та результативно розв'язувати складні державно-управлінські завдання, викликані швидкою зміною факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. У сучасній практиці управління персоналом достатньо активно використовують такі інноваційні персонал-технології: коучинг, лізинг персоналу, аутсорсинг (outsourcing), краудсорсинг (crowdsourcing), аутстафінг (outstaffing), краудстафінг аутплейсмент (outplacement), дауншифтінг, рекрутинг, кадровий консалтинг, аудит персоналу, реінжиніринг, автоматизована інноваційно - інформаційна система управління людськими ресурсами в системі державної служби тощо. Інноваційною формою реформування та удосконалення системи управління людськими ресурсами має стати паблік-інжиніринг. Паблік-інжиніринг пов'язаний з реінжинірингом, який частіше використовується у приватному секторі і зовсім не використовується в державному. На нашу думку, в практику державного управління було б доцільно запровадити поняття «паблік-інжиніринг», під яким може розумітися створення державних установ на основах інженерної науки шляхом проектування й управління державними процесами. Метою паблік-інжиніринг є не перебудова структур органів державної влади, а забезпечення підвищення ефективності роботи цих органів влади, істотне поліпшення показників діяльності. Зазначимо, що паблік-інжиніринг тісно пов'язаний зі змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищі організації. Таким чином, за допомогою паблік-інжиніринг можна

здійснити докорінну перебудову системи органів державної влади, що здійснюють управління персоналом державною службою. Під час створення інноваційних моделей управління персоналом державної служби слід орієнтуватися на сучасні глобальні виклики, тенденції розвитку національного та світового суспільства. Аналіз дає підстави запропонувати наступні інноваційні механізми розвитку людських ресурсів системи публічного управління: професійна освіта; стажування; підвищення кваліфікації; самоосвіта персоналу; мотивація персоналу; кар'єрне зростання кадрів; паблік-інжиніринг. Інноваційна модель розвитку людських ресурсів публічного управління повинна складатися з наступних елементів: людські ресурси системи публічного управління; професійно-кваліфікаційні якості; професіоналізм; освіта; підвищення кваліфікації; мотивація; кар'єрне зростання. Інноваційна модель розвитку людських ресурсів системи публічного управління повинна бути врегульована у чинних нормативно-правових актах України. На наш погляд, це повинна бути Концепція розвитку людських ресурсів системи публічного управління.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ СТРАХОВОГО РИНКУ

**Мальчевська І.В. здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Регулювання діяльності страхових компаній є складовою реалізації комплексної програми розвитку фінансового сектора та одним із інструментів впливу на економічні процеси шляхом перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами фінансового ринку та пріоритетними галузями суспільного виробництва. Виділяють форми регулювання: державну, ринкову та інституційно-правову. В умовах динамічних фінансових перетворень посилюється доцільність державного регулювання, що обумовлюється дією двох груп чинників: загальних та спеціальних. Поєднання саморегулювання і державного регулювання діяльності страхових компаній є запорукою розвитку страхового ринку та його учасників, забезпеченням рівноваги в дотриманні інтересів держави, суспільства, об'єктів регулюючого впливу, появи синергійного ефекту регулювання. Прослідковується наявність структурних зв'язків між формами та об'єктом регулювання: правовим забезпеченням, наглядом та діяльністю страхової компанії, а також між формами, методами та інструментами які разом із принципами, суб'єктами та об'єктами утворюють систему державного регулювання діяльності страхових компаній. Розроблена теоретична модель регулювання діяльності страхових установ може стати базовим напрямом удосконалення практичного регулювання страхового сектору. Дана модель розуміється як цілісна сукупність уявлень про вектори мету, завдання, принципи рівні, методи, інструменти та основу регулювання.

Вдосконалення регулювання діяльності страхових компаній забезпечить підвищення якісного рівня функціональної адаптивності регулювання до зміни зовнішнього середовища. Державне регулювання діяльності страхових компаній необхідно розглядати як динамічну систему, що базується на принципах ефективності, справедливості, законності, адекватності, незалежності, збалансованості, поступовості та прозорості. Систематизація взаємопов'язаних принципів з позицій результативності регулюючого впливу формує дві їх групи: основоположні та доповнюючі. За допомогою методів та інструментів здійснюється регулювання діяльності страхових компаній, в залежності від зміни яких державне регулювання посилюється або лібералізується. Методи державного регулювання діяльності страхових компаній класифікуються за наступними ознаками: формою впливу на об'єкт, набором інструментів (засобів впливу), часом дії, масштабом втручання, характером дії. На поведінку страхових компаній методи державного регулювання впливають прямо або опосередковано, створюючи та забезпечуючи умови для їх функціонування.

Сучасний стан регулювання діяльності страхових компаній протягом років дослідження покращився. На страховому ринку розвинених країн після фінансової кризи сформувались три рівні регулювання: страхова компанія, страхова група, системно важлива страхова компанія. На національному страховому ринку крім існуючого регулювання на рівні страхової компанії запроваджено регулювання та введено консолідований нагляд за діяльністю страхової групи; третій рівень - визначення системно важливих страхових компаній не сформовано. В той же час, інструментальне забезпечення регулювання застаріле та не відповідає світовим сучасним зразкам, хоча деякі кроки покращення прослідковуються: лібералізовано ліцензування, переглянуто нормативи достатності, диверсифікації та якості активів, посилені вимоги щодо прозорості діяльності та звітності. Але в цілому регуляторний режим, в основу якого покладені вимоги перших директив Європейського Союзу, які сформовані у минулому столітті, без врахування наслідків світової фінансової кризи, потребує подальшого реформування. Проведений аналіз показав, що діяльність страхових компаній розширюється незважаючи на складну для країни економічну ситуацію останнього десятиліття. Має місце збільшення основних показників розвитку страхування: приріст валових страхових премій, валових страхових виплат; страхових резервів. Рівень довіри до діяльності страхових компаній зберігається та в останні роки намітився стійкий тренд її посилення; взаємозамінність на страховому ринку достатньо висока, так як вихід із ринку більше третини страхових компаній не привів до зменшення страхової діяльності. В той же час, інвестиційна спроможність страхового ринку незначна і не може суттєво впливати на розвиток економіки, так як частка активів страхових компаній складає близько 5 % від вартості активів банків, а частка валових страхових премій у ВВП зменшилась до 1,4 %. Прослідковується чутливість страхових компаній до змін в регулюванні, тому з метою покращення ефективності їх діяльності доцільним є запровадження

новітніх інструментів, методів, засобів регулювання для підвищення його якості.

Модернізацію системи регулювання діяльності страхових компаній запропоновано здійснювати в два етапи: перший етап направлений на усунення регуляторного розриву, другий - на перегляд інституційної моделі державного регулювання страхового ринку. Перший етап передбачає удосконалення інституційного середовища регулювання через запровадження новітніх інструментів: визначення системно важливих страхових компаній; імплементацію міжнародних вимог до нормативного забезпечення діяльності страхових компаній; побудову приватно-державного партнерства на страховому ринку; уніфікацію засобів регулювання ідентичних на страховому та банківському сегментах ринку забезпечення прозорості власності страхових компаній, забезпечення прозорості діяльності страхових компаній та органу державного регулювання. На другому етапі пропонується запровадження інтегрованої моделі регулювання страхового ринку.

У країнах з розвинутою та трансформаційною економікою спостерігається тенденція до консолідації державного регулювання на базі моделі мегарегулятора. Для України запропоновано консолідацію регулювання страхового, небанківського кредитного та банківського секторів в межах одного органу державного регулювання та напями запровадження цього процесу. Формування інтегрованої моделі регулювання страхового ринку пропонується здійснювати на базі Національного банку України, який має більші матеріальні, технологічні та фінансові можливості та досвід імплементацій міжнародних правил регулювання. Процес удосконалення регулювання необхідно розглядати як комплексний механізм на основі трьох складових: інституційної, нормативної, організаційно-комунікаційної.

Для посилення ефективності регулювання діяльності страхових компаній та запровадження його третього, найсучаснішого рівня, необхідно започаткувати процес визначення системно важливих компаній та запровадити нагляд за ними. Методичні засади визначення системно важливих страхових компаній повинні базуватись на інтегрованому показнику середнього індексу системної важливості. Розроблений науково-методичний підхід передбачає реалізацію наступних етапів: формування переліку категорій та показників, які характеризують системну важливість страхових компаній та визначення їх вагових коефіцієнтів; вибір потенційних системно важливих компаній на основі перевищення одновідсоткової вартості активів страхового ринку; формування за відібраними компаніями вхідного масиву даних; нормування показників, розрахунок індексу системної важливості кожної компанії; визначення середнього індексу системної важливості; компанії, які його перевищили формують групу системно важливих. Нагляд за діяльністю вказаних компаній концентрується на виконанні ними нормативу регулятивного капіталу страхової групи, своєчасності та прозорості звітування, затвердження плану відновлення фінансової стабільності введення інституту індивідуальної відповідальності. Реалізація новітніх підходів в регулюванні діяльності

страхових компаній сприятиме поліпшенню його якості, що забезпечить зміцнення конкурентної позиції страхових компаній на національному та світовому ринку, сприятиме підвищенню довіри до страхового сектору.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

**Маркевич О.В. здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.
Одеський національний технологічний університет**

Наявна політика держави стосовно поліпшення якості медичної допомоги в Україні передбачає підвищення конкурентоспроможності медичних працівників завдяки впровадження Стратегії розвитку медичної освіти; ефективну організацію та доступну мережу ЗОЗ шляхом створення моделі фінансування медичної галузі, при якій використовується державний гарантований пакет; забезпечення пацієнтів необхідними ліками (з 2019 р. урядом запроваджено програму «Доступні ліки»); запровадження електронної системи контролю здоров'я пацієнтів – eZdorovya, eHealth і як наслідок надання державою якісних медичних послуг.

Нормативно-правова база, що діє в напрямку якості медичної допомоги в системі охорони здоров'я в рамках державного управління на сьогоднішній день не є такою, що охоплює всі необхідні питання для підвищення її рівня до міжнародних стандартів. Прикладом є абсолютна відсутність питання щодо сучасної, оперативної системи зворотного зв'язку з пацієнтами та визначення і розуміння їх потреб.

Для отримання якісної медичної допомоги у сфері державного управління важливе значення мають показники (індикатори) якості надання медичної допомоги. Це кількісні або якісні показники, які безпосередньо впливають на якість надання медичної допомоги. Використовуючи індикатори якості, можна виявити наявні проблеми, визначити можливості та шляхи вдосконалення якості лікування та догляду за пацієнтами. Вони базуються на даних, що містяться в паперовій або електронній документації медичного закладу.

Слід зазначити, що обробка електронних даних може надати більш достовірну інформацію, ніж при вивченні даних на паперових носіях. Наприклад, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) визначає показники якості як дані про первинну медичну допомогу, кількість госпіталізованих пацієнтів, лікарські засоби, що призначені пацієнту, дані спеціалізованих реєстрів, показники захворюваності та смертності, а також дослідження досвіду пацієнтів.

Процес надання оцінки якості медичної допомоги за допомогою Агентства з досліджень та якості в охороні здоров'я у Сполучених Штатах Америки сьогодні дає можливість кожному медичному закладу створювати інструменти та стратегії, які допомагають закладам охорони здоров'я та

безпосередньо клініцистам бути передовими та надавати високоякісну, безпечну та важливу медичну допомогу. Дані та аналіз AHRQ допомагають особам, які приймають рішення в галузі охорони здоров'я, зрозуміти, як працює система охорони здоров'я США та де існують можливості для її покращення.

В Україні на законодавчому рівні, як у США та країнах Європейського Союзу при розробці індикаторів якості медичної допомоги, враховують модель Донабедіана, яка пропонує оцінювати якість за допомогою таких трьох складових:

– структура – можливість суб'єкта системи охорони здоров'я відповідно до його забезпечення (людського, матеріально-технічного) надавати якісну медичну допомогу, організовувати допомогу, нормативно-законодавче забезпечення (рівень законодавчого, урядового, відомчого регулювання забезпечення прав лікарів та пацієнтів в структурі системи охорони здоров'я відповідно до вимог передових країн світу);

– процес – безпосередньо надання медичної допомоги, проведення лікувально-діагностичних процедур відповідно до клінічних рекомендацій, протоколів та стандартів, дотримання медичних технологій;

– результат – те, що відбувається з пацієнтом після надання допомоги (покращення/погіршення стану, одужання або смерть), яка ступінь досягнення мети при наданні різних видів медичної допомоги) [1].

Індикатори оцінки якості медичної допомоги згідно положенням МОЗ та ВООЗ розробляються, враховуючи модель Донабедіана: структура-процес-результат. При формуванні та розробці індикаторів необхідним є дотримуватися чіткого визначення кожного поняття та терміну; використання повних, точних, своєчасних даних; конкретно вивічених технологій та алгоритму обчислення; комплексного поєднання основних базових понять, вихідних даних та алгоритму розрахунку. Індикатори відображають реальну ситуацію, але іноді стають підставою для організаційного тиску, суб'єктивного керівництва та прийняття кадрових рішень, що категорично йде всупереч поставленим цілям щодо їх впровадження та використання.

Визначена методика розробки анкетування, що в майбутньому, керуючись досвідом передових країн, надасть змогу відслідковувати закономірності у розвитку тих чи інших проблем, робити відповідні узагальнення та порівнювати результати на місцевому та національному рівнях. Організація та управління зворотнім зв'язком є важливим з точки зору формування інституту громадського контролю якості надання медичної допомоги та впровадження моделі клієнт-орієнтованого підходу в управлінні.

Такий напрямок удосконалення якості медичної допомоги як впровадження електронної медичної картки пацієнта. ЕМК – це майбутнє охорони здоров'я, оскільки вони надають важливі дані, які можуть допомогти координувати медичну допомогу між усіма в екосистемі охорони здоров'я. ЕМК допомагають постачальникам медичних послуг краще керувати доглядом за пацієнтами та забезпечувати якісніше медичне обслуговування за рахунок:

- надання точної, актуальної та повної інформації про пацієнтів

безпосередньо на місці надання допомоги;

- забезпечення швидкого доступу до карт пацієнтів для більш скоординованого та ефективного лікування;
- обміну електронною інформацією з пацієнтами та іншими лікарями;
- більш ефективної діагностики пацієнтів, скорочення кількості медичних помилок та забезпечення безпечнішого догляду;
- поліпшення взаємодії та комунікації між пацієнтами та лікарями, а також зручності медичного обслуговування;
- сприяння просуванню розбірливої, повної документації та точного, оптимізованого кодування за МКХ-10;
- підвищення продуктивності лікарів та балансу між роботою та особистим життям;
- зниження витрат за рахунок меншої кількості документів, підвищення безпеки, зменшення дублювання лабораторних та інструментальних досліджень
- зручного аналізу даних ЕМК шляхом автоматичного формування необхідної звітності, що допоможе в організації управління якістю медичної допомоги.

Отже, зазначені напрямки державного управління, які спрямовані на покращення процесів та результатів медичних послуг через систематичний аналіз складових частин, їх порівняння з визначеними критеріями, індикаторами та визначені впровадження змін на необхідному рівні.

Література

1. Donabedian A. Evaluating the quality of medical care. – Milbank Memorial Fund Q. – 1966. – 44(3). – (suppl):166–206, Reprinted in Milbank Q. 2005. – P. 691–729.
2. Про управління якістю медичної допомоги. Наказ МОЗ України від 24.02.2010 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

**Сівакова Д.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.е.н., доц. Колеснікова К.С.
Одеський національний технологічний університет**

Інституційний механізм імплементації державної служби України до вимог Європейських стандартів складають органи загальної компетенції та органи спеціальної компетенції. До першої групи віднесено Верховну Раду (Комітет з питань євроінтеграції), Президента України, Кабінет Міністрів України (Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції),

Міністерство юстиції України, Координаційну Раду з питань імплементації законодавства України до законодавства ЄС. До органів спеціальної компетенції належать Національне агентство України з питань державної служби та Центр адаптації державної служби до вимог ЄС. Важливими інструментами нормативно-правових та інституційних основ забезпечення імплементації державної служби України до вимог ЄС встановлено інститути влади в Україні разом з інститутами: SIGMA; Twinning; TAIEX (NCP) в рамках Адміністративного офісу програми (PAO); програма Всеохоплюючої інституційної розбудови (CIB).

Для забезпечення формування та реалізації компетенції і повноважень вищевказаних інституцій рекомендовано виокремити такі напрями їх роботи у сфері імплементації державної служби до вимог ЄС:

- нормотворчий: формування правового експертного середовища; чітке виділення основних короткотермінових та середньотермінових пріоритетів у процесі імплементації державної служби України до вимог ЄС; зміцнення механізмів політичного, судового та адміністративного контролю у системі державного управління, враховуючи принципи єдиного адміністративного простору ЄС, вдосконалення законодавчої бази у сфері адміністративних процедур та системи надання адміністративних послуг.

- інституційний: досягнення достатньої прозорості та відкритості, політичної нейтральності, ефективності та результативності державного управління в Україні; комплексний розвиток державних інституцій у контексті євроінтеграції України до вимог Євросоюзу, використання в Україні інституціональних інструментів, у першу чергу SIGMA; Twinning; TAIEX (NCP) в рамках Адміністративного офісу програми (PAO); програма Всеохоплюючої інституційної розбудови (CIB); удосконалення чіткого розмежування не лише політичних та адміністративних посад, а й відповідальності в державній службі України; підвищення спроможності основних інституцій в управлінні державної служби та системи державної служби до реформ;

- організаційний: інформаційне, аналітико-методологічне, організаційне забезпечення імплементації; удосконалення вимог та процедур діяльності державних службовців, органів державної влади з метою покращення якості роботи; впровадження сучасних інформаційних технологій; проведення комунікативних заходів тощо; консультативно-методологічне забезпечення та моніторинг діяльності державних органів влади з виконання вимог ЄС та міжнародних організацій;

- науково-технічний: наукове, експертне забезпечення процесу імплементації; проведення фундаментальних наукових досліджень і прикладних розробок;

- кадровий: кадровий відбір (добір); підготовка, перепідготовка та підвищення професійного рівня державних службовців; створення правових та інституційних умов для комплексного удосконалення професіоналізму працівників державних органів на основі визначення їхньої професійної

придатності, професійної компетентності, професіоналізму;

– міжнародно-правовий: взаємодія з Європейською Комісією з питань імплементації державної служби України до вимог ЄС, участь у діяльності дво- і багатосторонніх комісій, інших міжнародних органів та інституцій.

У сфері державної служби на нормативному рівні Україною враховано та закріплено ряд європейських принципів, а подальші зусилля мають бути спрямовані на їх практичну реалізацію.

Література

1. Висновки Ради ЄС: <http://ue.eu.int/presid/conclusions.htm>.
2. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНЕ СИРІТСТВО»

**Скрипник К.І., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д. з держ. упр., доц. Мануїлова К.В.
Одеський національний технологічний університет**

На превеликий жаль, в наш час таке поняття «соціальне сирітство» залишається вельми актуальною проблемою в усьому світі й в Україні зокрема.

Загалом під поняттям «соціальне сирітство» розуміють передусім тих дітей, які фізично втратили своїх батьків. Тобто «соціальні сироти» - це діти, яким недостатньо приділяють увагу батьки або взагалі не отримують батьківської уваги.

Термін «соціальне сирітство» вперше з'явилося після розпаду СРСР. Суцільна криза в державі, зростання інфляції змушує багатьох шукати різні можливості заробітку за кордоном. Заробітчани часто змушені залишати сім'ю вдома, тому діти вимушені рости без батьківського піклування залишившись з бабусями та дідусями або не повних сім'ях. Всі ці фактори значно впливають на психічний стан дітей та на формування світогляду.

В результаті соціологічних опитувань, стало відомо що діти через відсутність батьків починають потерпати від наступних проблем: поведінка таких дітей починає ухилятися від норми, змінюється формування поняття «інститут сім'ї», діти гостро починають почувати різні життєві труднощі, особливо психічне навантаження. На жаль, багато батьків перестають дбати про дітей через різні пагубні залежності, передусім алкогольну та наркотичну залежності. У стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних речовин людина здатна вчинити багато неадекватних вчинків, які, на жаль можуть бачити й діти. Зазвичай, законодавством передбачено позбавлення таких батьків батьківських прав, а дітей відправляють в спеціальні заклади – інтернати, де при живих батьках діти стають сиротами.

Однак, в Україні до «соціальних сиріт» відносять ще й категорію дітей, батьки котрих не можуть забезпечити належний догляд своїм дітям, через

відсутність роботи, постійного доходу або фізичну обмеженість. Через велику проблему з безробіттям та низький рівень заробітної плати в країні більшість дітей українських сімей можна назвати «соціальними сиротами», адже батьки не можуть дати належний догляд та рівень життя через відсутність належного доходу, а коли їдуть за цим доходом за кордон, то не можуть приділяти увагу дітям. Проблема міграції особливо актуальна на сьогоднішній день в Західній Україні, де мігрують біля 70% населення.

На сьогоднішній день, ніхто не знає яка точна кількість «соціальних сиріт» в Україні. Деякі експерти називають цифри від 3 до 5 мільйонів дітей, які позбавлені або ж не досить наділені батьківською увагою.

В наш час ця проблема в зв'язку з нападом Російської Федерації стала ще більш гострою, адже діти майже не бачать свого батька, їх психологічний стан порушений, діти не отримують належного нагляду через відсутність коштів та умов для цього.

Офіційна статистика «соціального сирітства» в Україні на даний час не проводиться, тому ми можемо лише здогадуватись, скільки дітей зараз страждає та скільки не проводить своє дитинство належним чином і як в майбутньому це може відобразитись на формуванні їх свідомості.

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

**Бахчеван В.Д. здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.е.н., доц. Мужайло В.Д.
Одеський національний технологічний університет**

Значні політичні, соціальні, економічні, технологічні зміни, що відбулися протягом останніх років, призвели до збільшення навантаження на державу, структури та системи державного управління та державної служби у всьому світі. Глобалізація ринків, науково-технічний прогрес та зростання взаємозалежності між державами призвели до створення складних та нових взаємовідносин та мереж, які національні системи змушені визнати та ефективно очолювати.

На сьогоднішній день у світовій практиці існує кілька підходів до державної служби. В Англії та США концепція державної служби побудована на підпорядкованості її у структурі держави. Завдання державної служби тут полягає у проведенні в життя державної політики та здійсненні експертизи, обмеження державних повноважень. Державна служба не може виходити за межі того, що встановлено законом.

В деяких країнах (Франція, Японія) реалізується інша концепція державної служби, що ґрунтується на ідеї державної служби як служіння в інтересах суспільства. У рамках цього підходу державна служба сприймається як професія, що передбачає підвищений соціальний статус та деякі привілеї державних службовців. Державна служба сама може розробляти, проводити, а

також спрямовувати розвиток суспільства [1].

Серед сучасних вчених особливо слід відзначити роботи українських дослідників Гальчинського А.С., Валевського О.Л., Кушнір М.А., в яких державна служба розглядається з погляду правового регулювання, підвищення управлінської культури держслужбовців. Проте слід констатувати відсутність фундаментальних монографічних досліджень, присвячених тенденціям розвитку державної служби в контексті європейських стандартів.

Термін “державна служба” вперше було започатковано чинним Законом України "Про державну службу" 1993 року. Державна служба в Україні - це професійна діяльність осіб, які обіймають посади в державних органах та їх апараті з практичного виконання завдань та функцій держави та отримують заробітну плату за рахунок державних коштів. Ці особи є державними службовцями та мають відповідні службові повноваження [2, 3].

Державна служба – діяльність професійних державних службовців, які проходять службу в державних органах або їх апаратах, щодо практичного здійснення завдань та функцій зазначених органів у сфері державного управління та регулювання. Конституція України, закони та інші нормативно-правові акти дають підстави віднести державну службу України до традиційної бюрократичної системи, оскільки вона базується на законодавстві і багато в чому схожа на європейську державну службу.

Концептуально основними цілями та завданнями державної служби є: охорона конституційного ладу, створення умов для розвитку відкритого суспільства, захист прав людини та громадянина; забезпечення ефективної діяльності державних органів відповідно до їх повноважень та компетенції шляхом надання професійних управлінських послуг політичному керівництву цих органів та громадськості.

Для успішної реалізації певних цілей та завдань державна служба має будуватися на певних базових засадах. Правове встановлення засад державної служби обумовлює функціонування державних органів, діяльність державних службовців (персоналу), стійкість державно-правового регулювання відносин державної служби, а також обґрунтування тенденцій розвитку законодавства про державну службу.

В сучасних умовах виникнення активних громадських організацій у багатьох випадках чинить значний тиск на державні установи та організації як у плані зменшення масштабів корупції з метою створення рівних умов для приватного бізнесу, так і щодо підвищення етичних стандартів ведення державних справ. Уряди відреагували пропозицією нових ідей та ініціатив, що впливають на традиційні галузі державного управління та державних службовців з метою зробити їх структури більш гнучкими, більш відповідними цінностям суспільства в цілому та більш сконцентрованими на забезпеченні ефективності та результатів.

Зростає необхідність у державних службовців, які можуть виявляти ініціативу, в різних політичних сферах та питаннях, і можуть грати активну роль у житті суспільства на відміну від традиційних бюрократів, як і «робити

більше із меншими коштами» у зв'язку з обмеженістю ресурсів. У багатьох країнах остання вимога додатково посилюється експоненційним зростанням державних послуг та їх надання. Державні службовці тако ж змушені діяти у середовищі, у якому інформаційні технології трансформувалися в методи діяльності. І незалежно від цих змін і тиску, що чиниться на них, вони продовжують працювати в рамках чинного законодавства, що забезпечує дотримання верховенства права, належного процесу та цінностей державної служби. Вони мають повсюдно забезпечувати належну збалансованість між законністю та ефективністю.

Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що сьогодення реальність, яка глобально змінюється, вказує на потребу в службовцях, які є компетентними професіоналами. Все більша увага в суспільстві приділяється чесності у поводженні з державними коштами, орієнтації на надання послуг, дотриманні законності, протидії корупції та наявності низки навичок високого рівня на додаток до тих, які були потрібні раніше. Це також вимагає від державних службовців наявності та розвитку можливостей для роботи індивідуально або в команді у складних умовах на національному та міжнародному рівнях, у яких вони мають служити суспільству цілеспрямовано та компетентно.

Таким чином, реформу державної служби слід розглядати одночасно як з точки зору професійного розвитку так і з точки зору дії, спрямованої на підвищення результативності діяльності шляхом вживання та використання політичних заходів та інструментів для зміни навколишнього оточення на стійкій основі. Відповідно реформа має супроводжуватися змінами в системах адміністрування та державного управління. Це означає що успішне проведення реформ має відбуватися із тісно взаємопов'язаними складовими державного управління – державної служби та громадянського суспільства у контексті прихильності з боку політичних та адміністративних лідерів. Для створення та розвитку абсолютно нової культури у державній службі можуть бути використані різноманітні заходи, відомі як «заходи щодо запобігання корупції», «сумлінне управління» або «зміцнення цілісності». Ці заходи можуть супроводжуватися такими механізмами, як стратегії боротьби з корупцією, кодекси поведінки, схеми захисту інформаторів та структури організаційної невідкупності, призначені для подальшого зміцнення основ публічного управління та адміністрування.

Література

1. Євсюкова О.В., Михайлова Т.М. Державна служба України: специфіка складнощів модернізаційного процесу. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2041> (дата звернення: 25.04.2022).

2. Губанов О.О. Юридична відповідальність публічних службовців як інститут службового права України: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 386 с.

3. Ковальчук О.В., Дубич К.В. Проблеми реформування державної служби в митних органах. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 120–126.

НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

**Андрусішин М.Р., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.е.н., доц. Брюшкова Н.О.
Одеський національний технологічний університет**

Необхідність державного фінансового контролю в Україні визначена на законодавчому рівні. Контроль є однією з основних функцій адміністративного менеджменту, та дозволяє встановити зворотній зв'язок в контурі управління. Це твердження актуально як для вже налагодженого процесу управління системою, так і для тієї керованої системи яка має параметри, що піддаються впливу через зміну зовнішніх та внутрішніх умов її функціонування.

Контроль виникає на кожній стадії управлінського процесу. Науково обґрунтований контроль дозволяє контролюючим органам працювати більш швидко та ефективно, без державного фінансового контролю держава існувати не може.

Сьогоднішній стан державного фінансового контролю має багато протиріч у законодавчій сфері, що знижує ефективність контролю за використанням бюджетних коштів установами та організаціями, що їх використовують. Через це страждає ефективність їх діяльності. Недосконалість державного фінансового контролю призводить до того, що держава зазнає збитків через недоотримання фінансових надходжень у бюджет.

Стан державного фінансового контролю в Україні має ряд недоліків, які дослідники поділили на чотири основні групи [1]:

1) нормативно-правового характеру, а саме – відсутність законодавчо обґрунтованих рішень щодо формування цілісної системи фінансового контролю в державі, законодавчі протиріччя в сфері державного фінансового контролю, невиконання частини вимог через їх дублювання в законодавстві, порушення законодавчих норм бюджетного та податкового законодавства;

2) організаційно-технічного характеру – не існує чіткого переліку органів, що займаються державним фінансовим контролем в Україні, повноваження органів чітко не прописані, через що їх функції часто дублюються;

3) інформаційного характеру – громадськість недостатньо проінформована про завдання державного фінансового контролю та його важливість для держави, відсутність доступної інформаційної та методологічної бази державного фінансового контролю;

4) кадрового характеру, через недостатність кваліфікованих кадрів, недосконалість системи організації підвищення кваліфікації та перепідготовки

правцівників державних контролюючих органів.

Отже, цей перелік проблем призводить до погіршення якості державного фінансового контролю, а отже й довіри до таких органів. Через існуючу недосконалість страждає ефективність управління державним майном, а отже й використання бюджетних ресурсів в цілому. Але незважаючи на визначені проблеми, необхідність державного фінансового контролю є незаперечним фактом.

Література

1. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль: навч. посібник / Л.В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, В. А. Дерій. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 424 с.

2. Азаренкова Г.М. Шляхи вдосконалення державного фінансового контролю в Україні: окреслення та обґрунтування / Г.М. Азаренкова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 12. – С. 280–283.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

**Ізотова М.С., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д. з держ. упр., доц. Мануїлова К.В.
Одеський національний технологічний університет**

У сучасному інформаційному світі практика впровадження електронного урядування широко використовується органами державної влади різних країн світу при реалізації своїх функцій. Переведення державних адміністративних послуг до електронного формату надає можливість отримати адміністративну послугу з будь-якого місця, де є підключення до мережі Інтернет. Електронний уряд сприяє розвитку інформаційної інфраструктури держави. Важливим у контексті формування нормативно-правової бази розвитку електронного урядування стало прийняття «Концепції розвитку електронного урядування в Україні», «Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні» та «Плану заходів щодо їх реалізації».

У технічному сенсі електронний уряд можна розглядати як корпоративну інформаційну систему, що діє у масштабах всієї держави. Електронний уряд включає оцифровку тої інформації (зокрема, оформлення документів, виписки, платежі, реєстрація тощо), яка пов'язана з функціями уряду та наданням адміністративних послуг.

Реалізація концепції електронного уряду перебуває у тісному взаємозв'язку з реформою управління. Необхідність переходу до електронного державного управління вимагає розбудови адміністративної системи, а становлення «електронного уряду» сприяє підвищенню оперативності й ефективності прийнятих управлінських рішень; зниження витрат на утримання державного апарату, підвищення продуктивності праці державних службовців; боротьбі з корупцією в урядових структурах та ін.

Переваги електронного уряду:
підвищення прозорості діяльності державних органів та влади;
збільшення швидкості обслуговування по запитам громадян та організацій;
підвищення якості наданих державних послуг;
спрощення процедур при взаємодії державними органами;
скорочення витрат на утримання державного апарату в довгостроковій перспективі.

Подальший розвиток електронного управління в Україні надає значні переваги для подальшого розвитку держави. Зокрема,

- відкриваються можливості для отримання громадянами адміністративних послуг через мережу Інтернет;
- в умовах е-урядування бізнес структури отримують доступ до державних служб через мережу Інтернет, що сприяє плідній співпраці бізнесу з державою;

- підвищується оперативність та ефективність роботи органів державної влади;

- громадяни завдяки н поліпшуються відносини зі своїми клієнтами та можливість залучення е-урядуванню мають можливість до залучення у процес прийняття державних рішень.

Подальший розвиток електронного урядування дозволить підвищити ефективність роботи державних органів та якість адміністративних послуг в Україні. Введення електронного урядування призведе до прозорості та відкритості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, економії часу та матеріальних ресурсів, підвищення якості надання послуг органами державної влади.

Перспективними напрямками подальшого удосконалення функціонування е-урядування в Україні є:

- вдосконалення нормативно-правового регулювання;
- розробка ефективних механізмів громадського контролю.
- подальше впровадження хмарних технологій до роботи органів влади, установ та організацій.

РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ЯК СКЛАДОВОЇ SOFT SKILLS СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

**Кочева Л., здобувач ф-ту ММтаПА
Одеський національний технологічний університет**

Ораторська майстерність ґрунтується на риторичі - мистецтві ефективного використання слів. Але якщо риторика складається з правил побудови художнього мовлення до створення текстів будь-яких напрямів, від поезії до художньої літератури, то ораторське мистецтво має практичний характер. Воно допомагає доступно і переконливо викладати свою позицію і

стане у нагоді як у роботі, так і в повсякденному житті. Це одна з м'яких надпрофесійних навичок (soft skills), що допомагають у вирішенні різноманітних життєвих завдань.

Початком ораторства прийнято вважати 490 до н. е., коли Перікл, афінський державний діяч, полководець, знаменитий оратор, заснував афінську демократію і після численних воєн встановилося золоте століття. Афіни стали центром мистецтва, літератури, філософії.

Чому важливо бути добрим оратором? Хорошому оратору відчинено багато дверей. Йому буде простіше налагодити комунікації, стати авторитетним лідером, досягти успіху в кар'єрі та інших починаннях. Риторика сприяє формуванню всієї особистості людини, її світогляду, знань, життєвої позиції, здатності захищати свої погляди словом.

Можна виділити декілька порад, які допоможуть опанувати, або покращити свої комунікативні навички.

Працюйте над дикцією. Намагайтеся чітко промовляти кожне слово у тексті, не поспішаючи і з розстановкою. Знаходьте час для читання вголос. Коли ми читаємо текст мовчки, то задіємо лише один орган сприйняття – зір. Включивши ж мовний апарат, ми активуємо ще й слух, що дозволить краще запам'ятати матеріал і принагідно потренувати мову.

Переказуйте матеріал. Не потрібно брати відразу кілька сторінок, вистачить і 5-6 пропозицій. Прочитайте їх і постарайтеся повторити спочатку якомога дослівніше, а потім лише за змістом (використовуючи власні обороти).

Розвивайте мовленнєве мислення. Справжній оратор ніколи не виражається шаблонно та однотипно. Візьміть якусь одну думку та озвучте її по-різному, постійно використовуючи нові прийоми

Розповідайте захоплююче та образно. Ця порада більше застосовується до повсякденного спілкування, а не ділового. Історію, яку ви розповідаєте друзям чи знайомим, має бути максимально цікаво слухати, навіть якщо сама собою вона не дуже захоплююча.

Оформіть ділове повідомлення. Вправа полягає в наступному, берете невеликий відрізок з будь-якої статті, виділяєте з нього ключові слова та на їх основі робите власний переказ, бажано у кількох варіантах.

Вчіться аргументувати аргументи. Візьміть будь-яку тему, за якою ви маєте свою думку, і підготуйте промову на 5 хвилин. Щоб вона була більш ефективною, потрібно використовувати ключові слова, змінюючи їх синонімами.

Тренуйте пам'ять. Це дуже важлива для оратора навичка. Вправ для цього достатньо, можете заучувати вірші, уривки книг, або (що ще ефективніше та корисніше) вивчати іноземну мову.

Робіть паузи під час підготовки промови. Якщо у вас є 2 дні, а її заучування займе 2 години, краще готуйтеся 1 годину на день. Таким чином, під час перерви отримана інформація краще закріпиться на підсвідомому рівні.

Складайте план підготовки промови, щоб не плутатися і нічого не забути. Стандартна схема виглядає так:

- збір інформації;
- відбір необхідних даних та їх структуризація;
- обмірковування матеріалу;
- складання списку ключових слів;
- стилістичне оформлення основного пласта інформації;
- продумування вступу та висновку;
- фінальне редагування;
- заучування та репетиція.

Література

1. Роберт Чалдіні. Психологія впливу. Вид-во: Клуб сімейного дозвілля», 2017р.
2. Радислав Гандапас. Харизма лідера. Феномен харизми від А до Я. Вид-во: Моноліт-Bizz, 2017. 296с.
3. Марк Лівін. Сторітелінг для очей, вух і серця. Вид-во: Наш формат, 2020.184с.
4. Джеймс Борг . Мистецтво говорити. Вид-во: Фабула, 2019. 320с.

ВНЕСОК МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО В РОЗВИТОК НАУКИ МЕНЕДЖМЕНТ

**Краснощок А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА
Одеський національний технологічний університет**

Біля витоків української економічної думки та науки управління стояв відомий економіст М. І. Туган-Барановський (1865 – 1919 рр.). Широкий діапазон знань з природничих і суспільних дисциплін дав змогу вченому написати низку фундаментальних наукових праць, які збагатили науку новими концепціями й теоріями.

Учений поставив перед собою завдання з'ясувати причини промислових криз, їх повторюваність та періодичність. Періодичні кризи, за переконанням ученого, спричинені періодичною зміною розширення і скорочення виробництва основного капіталу.

Задовго до формування шкіл людських відносин та організаційної поведінки М. І. Туган-Барановський сформулював і об'єднав групи потреб, які змушують людей діяти так, а не інакше. Підкреслив, що потреби слугують мотивами діяльності для досягнення мети. Він виділив п'ять груп потреб людей: фізіологічні (для безпосередньої підтримки життя); статеві; симптоматичні інстинкти; альтруїстичні; потреби, які ґрунтуються на практичних інтересах.

М. І. Туган-Барановський, ґрунтуючись на теорії потреб, сформував власну теорію розподілу, яка визначає доходи суспільних класів, тобто розміри прибутку і заробітної плати. Він розглядав заробітну плату як частку внеску робітниками в суспільний продукт. Ця частка коливається. Нижньою межею заробітної плати є фізіологічний мінімум (в умовах сьогодення – це споживчий

кошик). Оскільки основою зростання заробітної плати і прибутку є продуктивність праці, то заробітна плата і прибуток повинні зростати одночасно. Соціальна теорія розвитку М. І. Туган-Барановського узгоджувала інтереси робітників і підприємців і визначала шляхи соціального порозуміння в суспільстві.

М. І. Туган-Барановський розкрив природу кооперації, її форми і види, розглянув проблеми керування кооперацією. Його теоретичні розробки стосовно кооперації забезпечують формування таких соціально-економічних відносин, які передбачають активізацію підприємницької діяльності. І сьогодні за ринкових умов господарювання доцільно використовувати його ідеї про кооперативні форми господарської діяльності у сфері малого і середнього бізнесу.

М.Туган-Барановський зробив значний внесок у розробку теорії грошей та грошового обігу. У працях “Паперові гроші та метал”, “Паперові гроші та війна”, “Звідки беруться гроші для війни” він довів, що зміна цінності грошей пов'язана з фазами промислового циклу та зміною загальної кон'юнктури ринку. Вчений висловив думку, що на цінність грошової одиниці може вплинути лише держава шляхом державного регулювання грошового обігу. Цим було закладено підвалини для вчення Дж. Кейнса щодо шляхів державного стимулювання платоспроможного попиту й інвестиційного процесу.

М.Туган-Барановський, дослідивши диспропорції між рухом заощаджень та інвестицій, визначив причину циклічних коливань економіки і закріпив концепцію інвестиційної теорії циклів та фінансування інвестицій з кредитів.

Наприкінці життя М.Туган-Барановський зайнявся практичною управлінською діяльністю на посаді міністра фінансів Української Народної Республіки та голови Центрального кооперативного комітету. Він був професором Київського університету і деканом його юридичного факультету, головою Українського центрального кооперативного комітету України, першим головою Українського наукового товариства економістів. Михайло Іванович Туган-Барановський - один із засновників Української Академії наук.

Література

1. Вікіпедія. Туган-Барановський Михайло Іванович.
<https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Енциклопедія історії України. Кн 1. Том 2.
3. Горкіна Л.П. ТУГАН-БАРАНОВСЬКИЙ Михайло Іванович
[Електронний ресурс] . – Режим доступу:
http://www.history.org.ua/?termin=Tuhan_Baranovskyj_M (останній перегляд:
24.10.2022)

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Лева Є.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Одеський національний технологічний університет

Антикризове управління вимагає від менеджерів проведення незвичайних і нетрадиційних (а іноді навіть й неприйнятних) для нормального стану заходів. Основною відмінністю ефективних антикризових заходів є підвищений ризик операцій, які проводяться, який не допустимий за звичайних умов.

Деякі антикризові заходи повинні бути початі ще до встановлення конкретних помилок і винних. До таких засобів можна віднести:

“Ручне управління”. Даний процес, по суті, носить характер ределегування повноважень, що означає максимальну концентрацію влади на підприємстві в руках реальних власників або їх уповноважених представників.

Звітність. В умовах фінансових утруднень особливо гостро встає питання про зміст звітності про рух активів і пасивів підприємства. В більшості випадків виникає необхідність кардинального перегляду прийнятих форм внутрішньої звітності, її пріоритетних показників і методики їх розрахунку. Для цього, в першу чергу, слід розглядати показники руху фінансових потоків і рівень рентабельності. Тільки ці звітні показники здатні дати реальну оцінку діяльності того або іншого центру прибутковості й фірми в цілому.

Деталізація. Звіти крупних підрозділів або територіально роз'єднаних структурних філій організації, які, як правило, мають достатньо високий рівень автономності, на період кризи повинні давати максимальну кількість оперативної інформації про всі істотні зміни в структурі балансових і фінансових показників.

Стиснення в часі. В період кризи необхідно ввести найбільш короткі періоди надання внутрішньої звітності. Так, якщо у великих компаніях часто звіти про роботу внутрішніх підрозділів або філій (баланси, бюджети, відомості про проведену роботу, стан заборгованості і т. д.) подаються щомісячно або по квартално, то в умовах кризової ситуації періодичність такої звітності повинна бути зведена до декади або тижня, а при необхідності - до коротших часових відрізків.

Секвестр. Скорочення планових (бюджетних) витрат у фірми та її відособлених підрозділах на першому етапі вживання антикризових заходів не повинно носити тотального характеру. Безліч поточних витрат, як і раніше, залишаються життєво важливими, а їх скорочення в будь-якій ситуації може мати необоротні наслідки. Тому на першому етапі доцільніше скорочувати (або заморожувати) витрати, пов'язані з розвитком довгострокових напрямів: науково-дослідні розробки, капітальне будівництво, перспективний аналіз кон'юнктури ринку й інші подібні вкладення, окупність яких перевищує один рік.

Щодо кадрової політики, слід зазначити, що до обґрунтування причин кризового стану фірми не повинні проводитися масові звільнення або ротація

кадрів. У цей період доцільно припинити тільки прийом на роботу нових фахівців.

Коректування планів. Стратегія, що мала своїм результатом фінансовий збиток, безумовно, повинна бути змінена. Наприклад, скорочення яких-небудь напрямів або видів діяльності викликає вивільнення раніше накопичених ресурсів. Розширення прибуткових напрямів і господарських операцій, навпаки, завжди пов'язане з необхідністю залучення додаткового капіталу. При виникненні даних двох різноспрямованих процесів найбільш важливо провести їх взаємну гармонізацію. При цьому ресурси повинні не скорочуватися, а перетворюватися або трансформуватися залежно від інвестиційних пріоритетів.

Метод “шокової терапії”. Більшістю фінансових планів крупних компаній є так звані “гнучкі бюджети”, які передбачають залежність рівня витрат від рівня доходів в процентному відношенні. В умовах кризового стану найбільш важливо скоротити одні витрати і збільшити інші, які дозволяють отримати “швидкий” прибуток. Наприклад, найчастіше така ставка робиться на маркетингових витрати (агресивна реклама, нетрадиційні методи продажів, перехід на інші ринки збуту і т. д.). Відомі випадки, коли успіх компаніям в умовах загальної кризи приносило не скорочення, а збільшення витрат на оплату праці окремим категоріям працівників.

“Ва-банк”. Додаткові витрати у вибраних пріоритетних напрямках іноді не можуть бути профінансовані в повному обсязі тільки за рахунок внутрішньої економії. У зв'язку з цим виникає необхідність залучення додаткових засобів зовні. Можливість залучення кредитних ресурсів повинна бути використана в кризовій ситуації повною мірою. Але проблемою даного “екстремального” методу є наявність об'єктивних труднощів в залученні кредиту, оскільки фінансова криза підприємства часто означає його фактичне банкрутство. Тому отримати позику під прийнятні відсотки достатньо проблематично.

Література

1. В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки, 2012.
2. Самойленко В. В. Удосконалення методів антикризового менеджменту в умовах сучасних інформаційних технологій. Ефективна економіка. 2020. № 4

СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

**Генш В. здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., професор Седікова І.О.
Одеський національний технологічний університет**

Розвиток стартапів в Україні може і повинен стати механізмом, що дасть можливість підвищити привабливість інвестиційного клімату країни, забезпечити розвиток інноваційної діяльності та підтримку малого та

середнього бізнесу. Чіраг Гарг [1], вважає, що залучення доступного таланту в потрібний час є викликом. Саме тому, адекватну відповідь на ці виклики можна забезпечити виключно шляхом здійснення системних заходів. Для виведення ідей на ринок необхідні значні витрати як часу, так і ресурсів, оскільки нові технології та продукти успіх не гарантують [2].

Підтримка та імплементація ідеї стартапів значною мірою залежить від співпраці між технологічними стартапами та великими корпораціями. Така співпраця може бути ключовою для стимулювання ініціативи стартаперів та забезпечити підтримку інноваційної діяльності корпорацій. Взаємне розуміння ризиків і проблем, з якими стикається кожна сторона, дозволяє не лише мінімізувати їх вплив, а й забезпечити взаємну підтримку у самих ключових сферах функціонування [1]. Як правило успішність стартапів залежить від стратегічного мислення; команди стартапу, однак інфраструктура, культура, тобто екосистема в цілому, мають визначальне значення для переміщення ініціативних людей [4]. Стартап-рух має дуже складну природу, який не може бути започаткований виключно формальними умовами. Світовий економічний форум у 2013 році дав визначення внутрішніх складових екосистеми. За його визначенням екосистема складається з 6 компонентів: таланту, системи освіти, системи фінансування, інкубаторів та акселераторів, наставництва, місць та подій. Враховуючи той факт, що українці все ж таки розробляють успішні стартап-компанії, створення сприятливих умов забезпечить необхідний «був» у цій сфері [4]. Головною проблемою, яку необхідно системно вирішувати – збільшення доступних фінансових ресурсів. Однак в умовах нестабільного банківського сектора та проблем державних фінансів незадіяними в Україні залишаються як банківські кредити, так і державна підтримка. З точки зору банків є досить ризикованим вкладати кошти у стартап-проекти, які характеризуються високим рівнем ризиків. Державне сприяння, яке може і повинно мати фінансову основу також є досить обмеженим. Державна підтримка інноваційних проектів стартаперів може здійснюватись через надання грантів, програми пільгового кредитування, фінансування наукових розробок, фінансування інноваційних проектів у певних галузях: екології, сільського господарства, енергозберігаючих технологій, соціальній сфері та інших.

Література

1. Геєць В. М. Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання. Економіка України. 2019. № 1. С. 14
2. Івашова Н. В. Start up проекти – інструмент реалізації інновацій. Економічні проблеми сталого розвитку: міжнар. наук.-практич. конф., 24-26 квітня 2020 р.: тези доповіді. Суми, 2020. Т.4. С. 115–116.
3. Крицький Д.М. Бізнес-моделі в стартап проектах. Управління розвитком складних систем. 2019. №28. С. 95-100.
4. Мрихіна О. Б. Перспективи стартап-компаній у контексті конкурентоспроможного розвитку українського ринку високих технологій. Актуальні проблеми економіки. 2020. №9 (171). С. 215-225

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

**Кульбаченко В. здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.е.н., доц. Хромов І.О.
Одеський національний технологічний університет**

Роль та значення інновацій є беззаперечним фактором сучасних умов діяльності та розвитку будь-якого підприємства чи організації і зумовлюється наявністю багатьох складових. В умовах глобалізації, високого рівня конкуренції, постійних змін, великих обсягів інформації, зростання складності бізнесу, а також за умови скорочення життєвого циклу інноваційних товарів, скорочується час для отримання надприбутків, що в свою чергу робить актуальним в сфері управління підприємства розробку та реалізацію інноваційних стратегічних заходів для подолання цих проблем і досягнення стратегічних цілей бізнесу.

Інноваційну стратегію розвитку підприємства можна охарактеризувати як систему рішень (організаційних, інноваційних та управлінських), які покликані здійснювати реалізацію набору заходів по вирішенню завдань і досягненню цілей. Таким чином, інноваційна стратегія покликана забезпечити формування та формалізацію цілого ряду заходів, які дозволять у майбутньому структурі управління змінити своє положення, тобто розробити тактичні заходи, що будуть складовими у досягненні стратегічної цілі. Підтримуємо положення, що інноваційна стратегія розвитку – це є узагальнююча модель дій, що необхідні для досягнення поставлених цілей організації на основі обраних критеріїв (показників). Основу вироблення інноваційної стратегії становлять цілі компанії, масштаб і характер діяльності, життєвий цикл інновації, рівень інноваційного розвитку організації і здійснювана науково-технічна політика. Готовність підприємства впроваджувати інноваційні стратегії забезпечує появу складних умов для проектного, фірмового і корпоративного управління.

Стратегія лідерства відповідає високому рівню інноваційного розвитку організації. При реалізації цієї стратегії підприємство повинно продовжувати рухатися відповідно до поставленої мети, оскільки ні інноваційний потенціал, ні інноваційний клімат не викликають зараз будь-яких побоювань. Стратегія лідерства є найкращою в ситуації високого рівня інноваційного розвитку.

При стратегії посилення підприємству необхідно зміцнювати інноваційний потенціал в умовах сприятливого клімату. Посилення інноваційного потенціалу може відбуватися за рахунок підвищення його складових. Фінансову складову інноваційного потенціалу можна підвищити за рахунок залучення додаткових інвестицій, які в умовах сприятливого клімату стануть доступніші. Крім того, доцільне вдосконалення політики ціноутворення, підвищення якості продукції, вдосконалення технології. Стратегія радикальних перетворень характеризується низьким рівнем інноваційного потенціалу і несприятливим або середнім показником інноваційного клімату

Література

1. Гаврилко П. Теоретичні засади та механізм формування стратегії інноваційного розвитку підприємств. Світ фінансів. 2018, № 1. С. 44-50.
2. Мельник Ю. М. Інноваційна стратегія підприємства як джерело його конкурентних переваг. Економіка харчової промисловості. 2019, Вип. 4. С. 67-72.
3. Орлова В. М. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. Економічний нобелівський вісник. 2020, № 1 (8). С. 79-85.
4. Семенюк О. М. Вибір та обґрунтування інноваційних стратегій підприємств. Наук. вісник Ужгород. ун-ту. 2021, Вип. 3(40). С. 80-83.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК НАПРЯМ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

**Молодід А., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – к.е.н., доц. Хромов І.О.
Одеський національний технологічний університет**

У вітчизняній практиці застосування стратегічного підходу до управління підприємством залишається обмеженим. Головними причинами такого становища є недостатнє висвітлення методичних проблем у сфері стратегічного управління; не систематизований належним чином порядок прийняття й реалізації стратегічних рішень; відсутність налагоджених та перевірених інструментів розробки і реалізації стратегії; неспроможність ув'язати стратегічний рівень управління підприємством з операційним, тобто довести стратегію до певного виконавця; помилкове очікування керівниками підприємства миттєвого результату [1].

Диверсифікація як напрям стратегічного розвитку підприємства є темою великої кількості потужних досліджень науковців: з І. Ансоффа [3], який запропонував перші теоретичні уявлення про диверсифікацію, до М. Портера, що саме ввів термін «диверсифікація» до активного наукового вживання. Диверсифікація частіше за все поділяється вченими-економістами на два типи: пов'язана і непов'язана. Пов'язана диверсифікація є новою областю діяльності підприємства, пов'язаною з вже наявними областями бізнесу (наприклад, у виробництві, маркетингу, матеріальному постачанні або технології), цей тип диверсифікації відбувається частіше всього на ринках, де існує сильна конкуренція [2].

З позицій стратегічного менеджменту ключовими особливостями стратегії диверсифікації є ступінь залучення підприємства у види діяльності, що характеризуються різними компетенціями та ступеню збігу нових видів діяльності із старими видами. Ці дві особливості є основою класифікації стратегій диверсифікації, запропонованої Л. Ригли і Р. Румельтом. Перша характеристика вимірюється через норму спеціалізації (SR): відношення обсягу

продажу компанії від її основної діяльності до всього обсягу її продажу. Друга – через показник пов'язаності: пропорції за обсягами продажу з усіх видів діяльності фірми, які співвідносяться одна з одною (RR). Розглянемо докладніше спосіб, що з встановленням ступеня схожості у якомусь аспекті видів діяльності фірми між собою. Для вирішення зазначеної задачі було розроблено варіанти класифікацій типів диверсифікації фірми. Першим свій варіант запропонував Л. Ріглі, який види стратегій диверсифікації згрупував у чотири категорії: 1) розширення випуску (продажів) єдиного продукту ($SR > 95\%$); 2) розширення випуску домінуючого продукту ($95\% > SR > 70\%$); 3) розширення випуску, пов'язаного з основним продуктом ($SR < 70\%$, $RR > 70\%$); 4) розширення випуску, не пов'язаного з основним продуктом ($SR < 70\%$, $RR < 70\%$).

Друга категорія в класифікації – диверсифікація на основі розширення продажів домінуючого продукту – є лише обмеженим збільшенням його продажів (менше 30% від усього обсягу збуту) по відношенню до продажів їх основного продукту. Розширення випуску (продажів) основного продукту означає вихід на продуктові ринки, пов'язані з ключовою перевагою (основною діяльністю) компанії. Розширення випуску продукту, не пов'язаного з основною діяльністю фірми, є виходом на продуктові ринки, які істотно відрізняються від попередньої діяльності.

Література

1. Runielt R.P. Strategy, Structure, and Economic Performance. Boston : Harvard Business School Press, 2008. 462 p.
2. Корінько М. Диверсифікація як економічний процес. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 4 (70). 174 с
3. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. СПб. : Питер Ком, 2007. 416 с.

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

**Кучеренко В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., професор Савенко І.І.
Одеський національний технологічний університет**

Зростання ролі логістики у галузях національної економіки сприяє удосконаленню методів управління логістичними процесами на підприємствах. Логістичні процеси є фундаментальними інструментами ефективної організації роботи управлінського і операційного характеру. Вони вимагають високого рівня взаємодії, системності, мінімізації помилок, швидкого виконання дій, передачу точної і достовірної інформації. Саме швидкість, надійність, точність,

вчасність та безпомилковість є основними і базовими принципами сучасної логістики [1].

Науковець Х. Пфоль надав визначення логістики, як процес планування, реалізації і контролю ефективних та ощадливих, з погляду витрат, переміщення та зберігання матеріалів, напівфабрикатів і готової продукції, а також пов'язаної з ними інформації про доставку товарів від місця виробництва до кінцевого місця споживання.

Логістична діяльність, як основна складова механізму забезпечення ефективного функціонування підприємства, здійснюється через реалізацію логістичних функцій – укрупнену сукупність логістичних процесів та операцій. В більшості випадків, за структурними підрозділами служби логістики закріплені певні логістичні функції з управління запасами, закупівлями, транспортуванням, складуванням, пакуванням, вантажопереробкою, митним оформленням вантажів тощо. Подібне закріплення функцій за підрозділами, тобто певна спеціалізація, дає можливість персоналу удосконалення методів та прийомів в управлінні потоками в означених функціональних областях [2].

Логістичний процес – це організована в часі послідовність виконання логістичних операцій з досягнення певної логістичної цілі. До логістичних процесів належать процеси, які пов'язані зі зміною координат розміщення, часу, форми, властивостей логістичних потоків. Наприклад, формування господарських зв'язків з постачання сировини, матеріалів, їх транспортування від постачальників до складів підприємства, управління складськими операціями, прогнозування потреби в перевезеннях, виконання перевезень і всіх необхідних при цьому супутніх операцій, доставка продукції в магазини, представництва, а також процеси управління, що забезпечують ефективне планування, контроль і регулювання потоків. Логістичні процеси характеризуються технологічними режимами, засобами технічного забезпечення, матеріальними й трудовими витратами тощо [3]. Таким чином логістичні процеси розглядаються з однієї сторони, як складові спеціалізованих функцій та як процеси організації та реалізації логістики, як виду практичної та наукової діяльності. Логістичні процеси у світі досліджуються у більш широкому діапазоні. Для сучасного етапу впровадження логістики характерні фундаментальні зміни в організації і управлінні ринковими процесами у світовій економіці [4].

Література

1. Григорак М. Ю. Інтелектуалізація ринку логістичних послуг: концепції, методологія, компетенції [Текст] // М. Ю. Григорак . – К.: НАУ, 2017. – С 205-280.
2. Овчаренко А. Г. Ідентифікація логістичних бізнес-процесів підприємства [Текст] / А. Г. Овчаренко // Економіка транспортного комплексу : зб. наук. Праць. – Київ : – 2018. - № 32. – С. 49-63.
3. Пономаренко В.С., Логістичний менеджмент: підручник/ Пономаренко В.С., Таньков К.М., Лепейко Т.І.; за ред.-ра еконю наук проф. В.С. Пономаренко.

Харків: Вид. ХНЕУ, 2010 – 424с.

4. Савенко І.І., Седікова І.О., Седіков Д.В. Інноваційні технології – умова ефективного логістичного менеджменту: колективна монографія/І.І. Савенко, І.О. Седікова, Д.В. Седіков. – Харків: ОВ «Пром-Арт», 2021. – 196с.

РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

**Татієвський М., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., професор Савенко І.І.
Одеський національний технологічний університет**

Поняття логістики прийшло в економіку в 60-х роках минулого століття. В загальному розуміння логістика - це практична і наукова діяльність із управління та оптимізації матеріального та супутніх йому інформаційного, фінансового та сервісного потоків від джерела започаткування ресурсу до кінцевого споживача. Структура шляху переміщення та місць зберігання матеріального потоку (сировини, матеріалів, напівфабрикатів, готової продукції) складає логістичну систему. За більш вживаним визначенням логістична система – це адаптивна система із зворотними зв'язками, яка виконує ті чи інші логістичні функції. Вона складається, як правило, із декількох підсистем і має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем. [1].

За інституціональною ознакою виокремлюють макро-, мета-, мезо- і мікрологістичні системи. Макрологістична система - це велика система управління логістичними потоками у масштабах економіки однієї або групи країн, яка охоплює споживачів, промислові, посередницькі, торговельні, транспортні підприємства та організації різних відомств. Металогістична система – забезпечує функціонування між організаційної кооперації певної інфраструктури економіки регіону. Мезологістична система — логістична кооперація металогістичних систем а також може бути представлена логістичною системою транснаціональних корпорацій. Мікрологістична система пов'язана з визначенням підприємством (видом бізнесу), призначена для управління потоками в процесі виробництва, забезпечення та збуту і виступає підсистемою, структурною складовою макрологістичних систем [2].

В більшості сучасні логістичні системи базуються на концепції JIT “Just – in-time” (точно в строк), сутність якої полягає в синхронізації постачання, виробництва та збуті продукції в необхідній кількості в потрібний час з ціллю мінімізації витрат, пов'язаних із запасами. До основних рис концепції “Just – in-time” слід віднести: мінімальні запаси, короткі виробничі цикли, невеликі партії виробництва, ефективна інформаційна підтримка [3].

Як бачимо, інформаційна підтримка виступає потужною складовою розвитку логістичних систем. Сучасними тенденціями інформаційної підтримки виступає діджиталізація. Діджиталізація – це глибинне проникнення

цифрових та інноваційних технологій до бізнес-процесів, господарства, комунікацій. Перехід економіки до ери цифрових можливостей привело до необхідності діджиталізації управлінських процесів, запровадження цифрових продуктів з метою задоволення попиту на ринку [4].

Найактивнішою сферою, яка отримала найбільшу вигоду від діджиталізації є логістика. Логістичні компанії всіх рівнів можуть бачити потоки своїх товарів у реальному часі (місце їх знаходження), мають можливості не контактуючи з покупцем онлайн надавати товари в потрібній кількості та якості, керувати усіма підрозділами своїх робітників дистанційно за допомогою чат-ботів та особистих чатів. Для взаємодії з клієнтами застосовуються різні канали спілкування: Telegram, Facebook, форми зворотного зв'язку на сайті. Такий підхід дозволяє на одній платформі швидко оформити замовлення і за допомогою дистанційного зв'язку з іншими відділами обробити замовлення і відразу його відправити.

Новітнім введенням стала платформа від міністерства України «Дія». Дана платформа надає змогу керувати своїми документами, котрі посвідчують особу в онлайн режимі, користуватись адміністративними послугами, онлайн-курси для грамотності батьків та вчителів у цифрових навичках.

В аграрній сфері за допомогою означеної технології є можливість дистанційно контролювати якість посіву, вести облік врожаю, темпи вивезення зерна на елеватори, тощо [5].

Діджиталізація стала важливою частиною сучасного спілкування, інструментом підвищення ефективності праці та економічної стабільності.

Література

1. Савенко І.І., Седікова І.О., Седіков Д.В. Інноваційні технології – умова ефективного логістичного менеджменту: колективна монографія/І.І. Савенко, І.О. Седікова, Д.В. Седіков.–Харків: ОВ «Пром-Арт», 2021. – 196с.
2. Крикавський Є.В., Чернописька Н.В. Логістичні системи: Навч. посібник. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. – 264 с.
3. Костюк В. Концептуальні основи формування логістичної системи підприємства. Навч. посіб. Львів. 2019. 520с.
4. Діджиталізація – як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?_2018_1_7 (дата звернення 29.03.2021).
5. Бізнес-процеси в умовах діджиталізації економіки. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2019/05/5.pdf> (дата звернення 29.03.2021).
6. <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/230452>

СПЕЦИФІКА ТА ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Щидовар О., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА
Науковий керівник – д.е.н., професор Седікова І.О.
Одеський національний технологічний університет

Криза та війна вплинула на найбільш продуктивні види інвестицій, а саме на інвестиції з нуля в промислові та інфраструктурні проєкти. Економічне відновлення після закінчення тотальної війни, розв'язаною Росією проти України, потребуватиме фінансування. Фінансування може надходити за рахунок допомоги міжнародних фінансових установ та фондів або як інвестиції в певні українські бізнес-проєкти. Основна увага зараз приділяється процесу відновлення. Але проблема полягає не тільки в тому, щоб перезапустити економіку, а й у тому, щоб відновлення стало більш стійким та здатним краще протистояти майбутнім викликам. У світлі масштабів та різноманіття проблем нам необхідний послідовний політичний підхід, що дозволяє заохочувати інвестиції, знаходити баланс між стимулюванням інфраструктури та промисловістю, вирішувати завдання реалізації планів відновлення. Разом з тим українське законодавство лімітує надання такої допомоги в умовах воєнного стану. Тому саме для забезпечення комерційного фінансування Верховна Рада внесла зміни до Закону України «Про інвестиційну діяльність» щодо підтримки виробників та залучення іноземних інвестицій під час воєнного стану [1]. Документ передбачає підтримку економіки країни «в умовах воєнного стану з урахуванням основних експортних груп, що дозволить підтримувати виробників і максимізувати валютні надходження України, надаючи певні преференції іноземним інвесторам» [1]. Законопроект створює певну «правову базу» – спеціальні інвестиційні проєкти (ІП) держави для підтримки приватних компаній в умовах воєнного стану. У свою чергу виникла гостра потреба формування нового механізму та принципів фінансування інвестиційної діяльності на всіх рівнях.

У законі України «Про інвестиційну діяльність» зазначено що «інвестиційний проєкт – це комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності» [2].

Васіна Г. О. розглядає інвестиційний проєкт, як комплексну систему «вкладення грошових коштів у реальне виробництво, яке наведене у вигляді системи взаємопов'язаних у часі і просторі та об'єднаних з ресурсами заходів і дій, що виконуються з метою його реалізації» [3]. Тарасюк Г. М. під інвестиційним проєктом розуміє «сукупність документів, що характеризують проєкт від його задуму до досягнення заданих показників ефективності й обсягу, що включають передінвестиційну, інвестиційну, експлуатаційну і

ліквідаційну стадію його реалізації» [4]. У працях Савчука В. П. дана категорія визначена як спеціальна пропозиція, оформлена за чинними вимогами та міжнародними стандартами стосовно зміни напрямку діяльності підприємства, для досягнення певної мети [5,6].

Література

1. Струкова К. Допомога для відбудови: у що та як вкладати гроші під час воєнного стану. URL: <http://surl.li/cmyn>
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991, № 47.
3. Васіна Г. О. Фінансова діагностика і оцінка проєктів. К., 2014. 447 с.
4. Тарасюк Г. М. Управління проєктами: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 320 с.
5. Савчук В. П. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів: навч. посіб. К.: Либідь, 2014. 659 с.
6. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Пакуленко О.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ТЗіЗБ
Науковий керівник – д.е.н., професор Басюркіна Н.Й.
Одеський національний технологічний університет**

Україна за останні 5 років накопичила свій агропромисловий потенціал і перетворилась на потужну аграрну країну. За роки незалежності врожайність зернових культур в Україні зростає втричі, що свідчить про збільшення вагомості експортного потенціалу країни.

Проте події 24 лютого 2022 року змінили напрямок розвитку експортного потенціалу та примусили задуматись про продовольчу безпеку країни. Відповідно даних статистики Міністерства сільськогосподарства США, до війни Україна забезпечувала 46 % обсягів соняшникової олії від світового експорту, 17 % експорту ячменю, 12 % – кукурудзи та 9 % – пшениці на світових ринках зерна. Під час війни дані потоки продовольства були порушені через постійні обстріли зернових терміналів та замінування морських шляхів.

Відповідно до аналізу NISS, умовно 22 % сільськогосподарських земель України, зокрема 28 % озимих та 18 % ярих культур, знаходяться під тимчасовим контролем Росії [1]. Це свідчить, що потенційно Україна вже їх втратила. Так як зернові ярі та соняшник вирощують переважно на Півночі та Заході, а озимі культури – на Півдні та Сході, тому, відповідно, і втрати останніх є більшими.

Зменшення обсягів виробництва та реалізації сільськогосподарської

продукції України призвели до появи процесів, які негативно впливають на світову продовольчу безпеку. Близько 30 країн Африки, Близького Сходу та Південної Азії одержують на 20 % менше сільськогосподарської продукції.

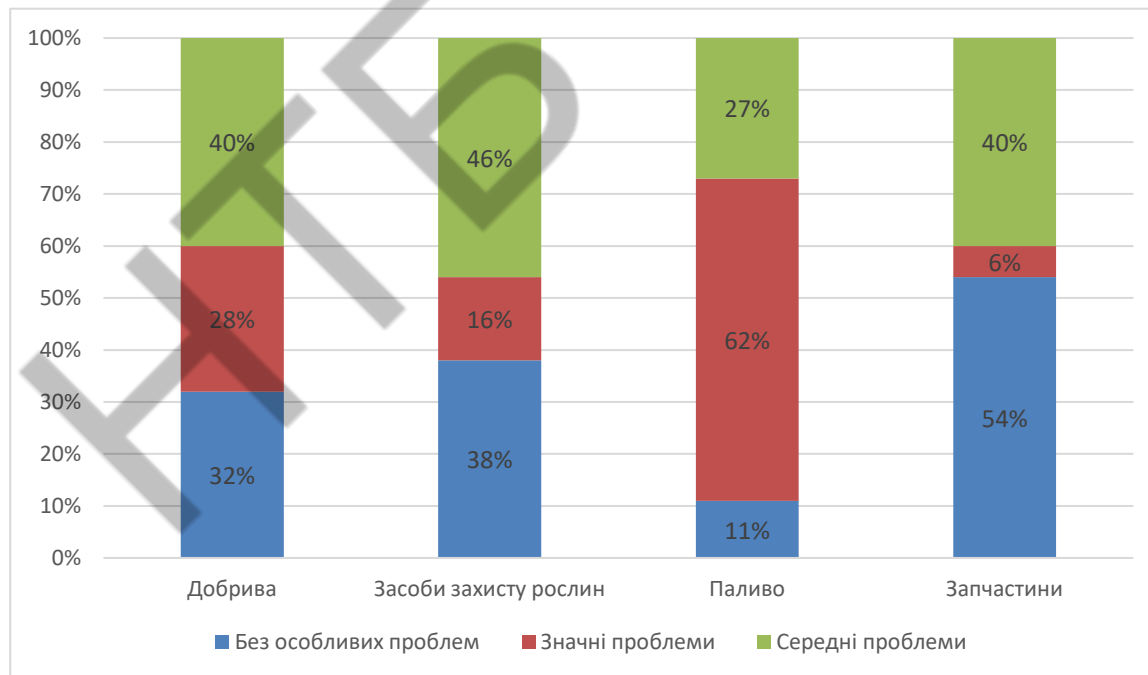
Перша половина 2021/2022 МР продемонструвала гарні результати, а саме, рекордне виробництво пшениці, високий урожай ячменя та очікувалося поставити рекорд у обсягах експорту. В другій половині сезону воєнне вторгнення докорінно змінило всі плани, як наслідок виникла низка проблем, зокрема:

- збій у логістиці щодо постачання сільськогосподарської продукції на внутрішній ринок;
- різкий стрибок цін на перевезення вантажу;
- тимчасове припинення роботи морських портів (на їх припадало 99 % загального експорту зернових культур);

Останній фактор спричинив гальмування поставок зерна на зовнішні ринки, що призвело до значного зменшення ціни зернових культур на внутрішньому ринку та формування їх значних перехідних залишків.

Відповідно даним АПК-інформ, більша частина аграріїв, попри складну ситуацію в країні, не змінювали структуру посівних площ ранніх культур, крім того, близько 10 % вирішили збільшити площі вирощування даних культур [2].

Через те, що більшість аграрних підприємств на початку війни активно допомагали ЗСУ, зокрема віддавали власні запаси палива, виникли важкі обставини із його закупівлею у подальшому. Також, враховуючи ускладнення логістичних зв'язків та недостатність фінансових ресурсів, у більшості виробників з'явилися труднощі із закупівлею добрив, засобів захисту та запчастин.

Джерело: розроблено автором на основі даних [2]

Рисунок 1 – Труднощі із постачанням основних ресурсів

Найменше перешкод виникло у підприємств із постачанням запчастин та засобів захисту рослин, через те, що дані засоби були закуплені завчасно.

Стосовно основного збору врожаю та його подальшого зберігання, виникають проблеми із закупівлі палива за високими цінами. Також постає гостре питання зі зберігання зернових культур в умовах обмеженого експорту при наявних потужностях.

Попри те, що Україна в останні роки знаходилася в п'ятірці світових лідерів експорту сільськогосподарської продукції, наявна модель агропромислового комплексу показала свою значну вразливість до такого чинника як війна.

Загалом головними чинниками вразливості для сільськогосподарської сфери є такі:

- неспроможність виконання польових робіт у зонах активних бойових дій;
- блокування експортних морських шляхів сільськогосподарської продукції. Фактор впливає на рівень дохідності українських сільськогосподарських виробників;
- нищення інфраструктури виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції. Фактор перешкоджає введенню агропромислового виробництва в Україні, ускладнює формування продовольчого забезпечення країни та породжує глобальну продовольчу кризу;
- проблеми із забезпеченістю агропромислових підприємств матеріально-технічними засобами. Недостатність фінансових ресурсів та нездатність планування довгострокової діяльності спричиняють спрощення у процесах виробництва продукції сільського господарства, зменшення внесення добрив та засобів захисту рослин, що в результаті знижують врожайність сільськогосподарських культур та зменшення якісного складу землі;
- труднощі із забезпеченням продовольством населення на тимчасово окупованих територіях.

Отже, якщо прийняти до уваги особливості виробництва сільськогосподарської продукції у воєнний час та неможливість планування на довгострокову перспективу, основними напрямками для формування стійкості аграрного сектору мають бути такі:

1. Максимальне фінансування дій, спрямованих на підтримку діяльності суб'єктів господарювання, для уникнення їх банкрутства.
2. Забезпечення збору врожаю продукції сільського господарства максимально, де це можливо.
3. Формування запасів пально-мастильних матеріалів є неодмінним.
4. Внесення змін у структуру посівних площ сільськогосподарських культур, щодо її збалансування із задоволенням внутрішніх потреб населення важливими продуктами харчування.

4. Вдосконалення стратегії розвитку агропромислового сектору. Вона має повністю враховувати необхідність збалансування структури виробництва, масштабного впровадження інновацій, поглибленої переробки сільськогосподарської сировини, адаптації сільського господарства до форс-мажорів та запровадження сучасних цифрових технологій на всіх стадіях

виробництва.

Література

1. Особливості функціонування аграрного сектора економіки України в умовах війни // Національний інститут стратегічних досліджень
URL: <https://nis.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/osoblyvosti-funktsionuvannya-ahhrarnoho-sektora-ekonomiky-ukrayiny-vumovakh>
2. Ранні зернові: результати сезону-2021/22 та старт 2022/23 МР // АПК-інформ. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/topic/1528022>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Кельнер І.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ТЗіБ

Науковий керівник – к.е.н., доц. Шалений В.А.

Одеський національний технологічний університет

Ринок хліба та хлібобулочних виробів є однією із найважливіших сфер економіки, що має великий потенціал та забезпечує населення основними продуктами харчування. Сьогодні хлібопекарська галузь України за допомогою своїх виробничих потужностей, механізації технологічних процесів та розширення асортименту здатна забезпечити населення різноманітними видами хлібобулочних виробів за прийнятною ціною. Харчова цінність хлібобулочних виробів має велике значення, адже вони забезпечують більше 50% добової потреби людини в енергії і близько 75% потреби у рослинному білку [1].

Для хлібопекарської галузі характерні відносно низькі вхідні та вихідні бар'єри, що сприяють формування низької, але стабільної прибутковості бізнесу. На сьогоднішній день в галузі відсутні законодавчі обмеження, нові підприємства можуть отримати доступ до ресурсів, технологій та каналів збуту продукції.

Однією з ключових особливостей з точки форуму формування фінансових результатів є те, що хлібопекарська промисловість належить до матеріаломістких виробництв, адже частка матеріальних витрат у загальній собівартості продукції становить близько 50 %. В середньому у структурі собівартості хліба витрати на борошно та іншу сировину складають 48%, витрати на збут – 27%, загальновиробничі та адміністративні витрати – 14%, витрати на енергоресурси – 5%, витрати на заробітну плату – 5%. Потрібно відзначити, що внаслідок суттєвого погіршення протягом останніх років сировинної бази хлібопекарної промисловості, багато підприємств, особливо міні-пекарні, для зменшення витрат виробництва почали використовувати харчові добавки, які скорочують тривалість технологічного циклу, підвищують вихід хліба з борошна [2].

Хлібопекарська галузь використовує головним чином вітчизняну сировину: борошно, солод житній, цукор, патока, сіль, маргарин, вершкове

масло, олія рослинна, дріжджі, крохмаль, молоко сухе, яйця, сухофрукти, повидло тощо. Виробництво хліба та хлібобулочних виробів значною мірою залежить від ситуації на ринку борошна та коливань на зерновому ринку, оскільки основною ціноутворюючою статтею в структурі собівартості хлібобулочних виробів є борошно.

Основними внутрішніми проблемами у діяльності хлібопекарських підприємств, що спричиняють зменшення обсягів виробництва хліба і хлібобулочних виробів фахівці вважають:

- відсутність контролю на ринку зерна і борошна (значне зростання цін на борошно). Аграрний фонд впродовж попередніх двох років не виконував функції по стабілізації цінової ситуації;
- збільшення обсягів "тіньового" випуску хліба і хлібобулочної продукції;
- подорожання палива й електроенергії (при адміністративному стримуванні цін на хліб, внаслідок чого відбувається зниження рентабельності хлібо заводів і малих хлібопекарських підприємств);
- невідповідність якості борошна вимогам хлібопекарського виробництва, внаслідок чого знижується якість хліба і хлібобулочних виробів;
- надмірність виробничих потужностей, які використовуються лише на 30-40%, однак вимагають усієї повноти витрат на утримання;
- значне фізичне і моральне зношення хлібопекарського обладнання;
- мінімальне оновлення технологічного обладнання хлібо заводів через відсутність коштів на технічне переоснащення, впровадження енергозберігаючих технологій, розробку сучасних систем забезпечення якості і безпеки продукції;
- висока плинність кадрів, зважаючи на низьку зарплату.

Таким чином, для ефективного функціонування на ринку хліба виробникам необхідно підвищувати конкурентоспроможність власної продукції, оновлювати технологічне обладнання, оптимізовувати цінову політику, розширювати асортимент та зменшувати витрати за рахунок впровадження нових технологій і переоснащення технологічної бази, що в цілому відповідає ключовим напрямкам здійснення інноваційної політики.

В цьому контексті актуальними є питання насиченості ринку хліба корисними для людини продуктами. Саме такою продукцією спеціалісти вважають функціональну.

Відповідно до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини» функціональним харчовим продуктом є «харчовий продукт, який містить як компонент лікарські засоби та/або пропонується для профілактики або пом'якшення перебігу хвороби людини» [3].

Продукція функціонального призначення, як вважає переважна більшість експертів ринків харчових продуктів, є продукцією найближчого майбутнього.

Функціональна продукція користується сьогодні значним попитом у Західній Європі, оскільки вважається екологічно чистою і більш корисною для здоров'я.

Такі продукти в середньому обходяться на 10-50 відсотків дорожче звичайних, але попит на них у світі зростає. Тільки за 2020 рік він виріс на 15%. В цілому ж в 2020 році обсяги товарообігу функціональних продуктів на світовому ринку склали 48 млрд доларів.

У країнах ЄС розвиток бізнесу на функціональних продуктах підтримує законодавство. Крім того, деякі країни з національного бюджету фінансують рекламу та інформування громадян про те, що таке продукти функціонального призначення. У країнах Східної Європи цей бізнес розвивається гірше, тому що історія його коротша. Якщо в «старій» Європі активний рух почався ще в 70-80-і роки, то в Східній Європі зовсім недавно [4].

Для нашої країни виробництво природної екологічно чистої продукції з підвищеними споживчими властивостями є особливо актуальним у зв'язку з прагненням жителів України звести нанівець вплив на здоров'я наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Населення України стало більше уваги приділяти якості продуктів харчування. Можна відмітити, що для більшості людей саме якість, а не ціна продукції стала визначальним фактором при здійсненні купівлі продуктів харчування.

В Україні на сьогоднішній день ринок виробів функціонального призначення тільки починає зростати. Широкі верстви населення споживають недостатню кількість вітамінів, мінеральних речовин і незамінних амінокислот, у зв'язку з цим необхідно виробництво виробів збагачених цими мікронутрієнтами. Збагачення хлібобулочних виробів може вестися як за рахунок використання окремих мікронутрієнтів, вітамінно-мінеральних преміксів, так і за рахунок внесення біологічно цінної природної сировини, що містить у своєму складі природний комплекс біологічно активних речовин, мінеральних елементів, білків, ліпідів і вітамінів в найбільш доступній формі для засвоєння.

Однією з сучасних світових тенденцій у розвитку харчової промисловості є визначення глікемічного індексу продуктів харчування. Глікемічний індекс (ГІ) – це не що інше, як здатність їжі підвищувати рівень цукру в крові. Продукти з низьким ГІ повільніше піднімають рівень цукру в крові, тому, що вуглеводи, що містяться в цих продуктах, не відразу засвоюються. Хліб з низьким ГІ може послужити ідеальною основою здорового харчування. З цією метою при виробництві хліба намагаються замінити (максимально зменшити) цукор на компоненти, які його не містять – молочну сироватку у будь якому вигляді (суху, згущену). Використання в процесі виробництва хліба харчових пресованих дріжджів також становить загрозу харчовій безпеці держави. Щоб відновити здоров'я нації, потрібно повернутися до випічки хліба за допомогою дріжджів, що існують в самій природі, в хмелі, солоді. Хліб на хмільній заквасці містить всі незамінні амінокислоти, вуглеводи, клітковину, вітаміни В1, В7, РР, мінеральні речовини: солі натрію, калію, фосфору, заліза, кальцію, а також мікроелементи: золото, кобальт, мідь, які беруть участь в утворенні унікальних дихальних ферментів [5].

Один з можливих шляхів поліпшення структури харчування населення

країни – використання при виробництві хлібобулочних виробів нетрадиційних для хлібопечення культур, що містять значну кількість легкозасвоюваного білка, вітамінів і мінеральних речовин (амаранту, кунжуту, люпину, нуту, квасолі, насіння олійного льону, вівса, цукрових буряків, пастернаку, розторопші та ін.).

Таким чином, з економічної та господарської точок зору доцільним є впровадження у виробництво на підприємствах галузі хлібу та хлібобулочних виробів функціонального призначення.

Література

1. Костецька Н. І. Ринок хліба і хлібобулочних виробів України: стан і перспективи розвитку. *Галицький економічний вісник*. 2015. Том 48. № 1. С. 26–31.
2. Струнін В.В., Філоненко Т.М. Вітчизняний ринок хлібобулочних виробів: сучасний стан та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3661> (дата звернення 15.09.2022)
3. Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини: Закон України від 6.09.2005 р. № 2809-IV URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2809-iv-3236> (дата звернення 16.09.2022)
4. Богомоллова І. П., Белимова Е. А. Направления и механизмы государственного регулирования производства функциональных хлебопродуктов. *Вестник ВГУИТ*. №2. 2014. С. 177–183
5. Капрельянц Л. В., Юргачова К. Г. Функціональні продукти. Одеса: Друк, 2003. 312 с.

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАРТ-АПІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПОРІВНЯННІ ЗІ СВІТОВОЮ ПРАКТИКОЮ

Путренко Є.С., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ТЗіЗБ
Одеський національний технологічний університет

Вступ. Стартапи виділяються як специфічні суб'єкти економічної діяльності як сучасною економічною літературою, так і програмами державної допомоги, приватними інвестиційними фондами. Роль стартапів для економічного розвитку країни полягає в тому, що вони створюють та просувають інноваційні ідеї та продукти, що є джерелом підвищення продуктивності та ефективності економічної діяльності, тобто економічного зростання. Тому представляється доцільним порівняння специфіки розвитку стартапів України, зокрема у локальному розрізі, із світовими тенденціями.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження є статті вітчизняних вчених, відкрита статистична інформація, відкриті публікації у медійних джерелах.

У дослідженні застосовано такі методи як узагальнення, опис, індукція, синтез, абстрагування, статистичний метод.

Результати. В сучасній літературі немає єдності щодо визначення стартапу. Найбільш відомі визначення наведено у табл. 1

Таблиця 1 – Визначення стартапу

Визначення	Джерело
Компанія з короткою історією операційної діяльності	The Oxford English Dictionary [1]
Тимчасова структура, що існує для пошуку бізнес-моделі, яку можливо відтворити та масштабувати	Стів Бланк [2]
Організація, що створює новий продукт або послугу в умовах високої невизначеності	Ерік Ріс [3]
Культурний феномен, який характеризується спільними цінностями членів команди та відчуття значущості внеску кожного співробітника	Наталі Робімед [4]
Процес виходу на ринок новоствореного підприємства з інноваційним проектом, зазвичай, у короткотривалий термін і з мінімальними капіталовкладеннями	О. Б. Мрихіна, А. Р. Стояновський, Т. І. Міркунова [5]

Основні ознаки стартапу:

- короткий строк існування у власності засновників;
- здатність до швидкого зростання, необмеженого географічною територією;
- інноваційність;
- фінансування за рахунок зовнішніх інвесторів.

Фінансування стартапів у міжнародній практиці зазвичай проходить певні етапи. На першому етапі інвесторами виступають родичі та знайомі засновників. За допомогою цих коштів розроблюється бізнес-план та прототип майбутнього продукту. Вони є основою для залучення коштів приватних інвесторів – так звані, «ангельські інвестиції». На цьому етапі завершується розробка першої версії продукту, з'являються перші клієнти, збільшується кількість працівників. На третьому етапі основними інвесторами виступають венчурні фонди – інвестиційні фонди, що спеціалізуються на пошуку та інвестуванні у перспективні молоді компанії. Стартап зростає.

За даними сервісу Startup Ranking [6] в Україні нараховується 349 стартапів, що ставить її на 39 місце у світі за кількістю стартапів. До статистики цього проекту потрапило 8 одеських стартапів:

- resizing.app – молодий стартап на початковій стадії свого існування, продуктом якого є безоплатний веб-додаток для зміни розміру фотографій без втрати якості;

- Amadine – продукт молодії Одеської компанії BeLight Software з 4 засновниками, що наразі нараховує штат в 30 чоловік, додаток для векторної графіки для Mac та iOS;
- Profi.conf – веб-платформа для проведення онлайн-конференцій;
- SKBeautyLash – інтернет-магазин матеріалів для нарощування вій;
- Waytobi – додаток для бізнесу, що дозволяє створювати, відстежувати та візуалізувати показники KPI для управління персоналом;
- Adimen – компанія, що пропонує послуги з аналітики даних для бізнесу;
- StreetKast – мобільний додаток, що дозволяє кінематографістам та акторам знаходити один одного;
- OMS-VR – тренінгова платформа для моряків з застосуванням технологій VR.

До сильних сторін одеських стартапів відноситься доступ до кваліфікованого персоналу, основні проблеми – обмеженість доступу до фінансових ресурсів. Особливостями розвитку є те, що одеські стартапи здебільшого орієнтуються на пошук фінансування від іноземних венчурних фондів та грантів [7] та орієнтують продукцію на міжнародний ринок через брак замовлень на вітчизняному.

Висновки. Підтримка розвитку стартапів є важливою з точки зору економічного розвитку країни, бо стартапи створюють та розповсюджують інновації і підвищують загальну продуктивність праці. Україна, незважаючи на проблеми з доступом до фінансових ресурсів, значно випереджає такі країни-сусіди як Грузія та Молдова за кількістю стартапів. Стартапи Одеської області здебільшого відносяться до IT-сектору та переважно орієнтовані на зовнішній ринок. Для підтримки розвитку стартапів необхідно стимулювання вітчизняних інвесторів до інвестування в стартапи, розвиток зв'язків між наукою та бізнесом, розвиток підприємницької культури.

Література

1. John Simpson and Edmund Weiner. The Oxford English Dictionary. United Kingdom: Oxford University Press, 1989. 21730 с.
2. Steve Blank, Bob Dorf. The Startup's Owner Manual. Режим доступу: https://smeportal.unescwa.org/sites/default/files/2019-12/The_Startup_Owner%20s_Manual-A%20step%20by%20step%20guide%20for%20building%20a%20great%20company.pdf
3. Eric Ries. The Lean Startup. NY: Crown Business, 2011. 296 с.
4. Natalie Robehmed. What Is A Startup? Forbes. Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/nativerobehmed/%202013/12/16/what-is-a-startup/>
5. Мрихіна О. Б., Стояновський А.Р., Міркунова Т.І. Перспективи стартап-компаній у контексті конкурентоспроможного розвитку українського ринку високих технологій. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 215–225

6. Startup Ranking: Find the top and new startups worldwide. Режим доступу: <https://www.startupranking.com/>

7. О. Білінський. Народжені біля моря: 7 стартапів від п'ятих одеситів. KFundMedia. Режим доступу: <https://kfund-media.com/narodzheni-bilya-morya-7-startapiv-vid-5-odesytiv/>

ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

**Геніх К.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту НТтаІМ
Науковий керівник – ст. викладач Березовська Л.В.
Одеський національний технологічний університет**

У зв'язку з усвідомленою необхідністю переходу до «зеленої» економіки особливої ролі надається екологічним інноваціям. Екологічні інновації є кінцевим продуктом еколого-інноваційної діяльності по створенню, використанню і впровадженню у виробництво еколого-орієнтованого нововведення, що реалізуються у вигляді екологічних товарів (виробів або послуг), технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва і збуту товарів, що сприяють розвитку і підвищенню соціально-економічної ефективності функціонування суб'єктів господарювання, забезпечують ресурсно-екологічну безпеку, мінімізацію впливу і охорону навколишнього середовища. Еколого-інноваційна діяльність в межах економічної системи (місцевої, регіональної або національної) також залежить від виконання суб'єктами (університетами, дослідними центрами, структурами підтримки інноваційної діяльності, промисловими підприємствами, громадськими організаціями) рамкових угод (норм і правил). Інтенсивність і якість взаємодії цих суб'єктів визначає продуктивність такої системи.

Проблеми інноваційної діяльності стають в останні роки все більш актуальними. Це є відображенням зростаючого розуміння суспільством того, що оновлення всіх сфер життя неможливе без нововведень у виробництво, управління, фінанси. Саме інновації ведуть до оновлення ринку, поліпшенню якості і розширенню асортименту товарів і послуг, створення нових методів виробництва, збуту продукції, підвищення ефективності управління.

Екологічні інновації сприяють посиленню конкурентоспроможності компаній, оскільки спостерігається сильна кореляція між ринковою діяльністю і новими екологічними продуктами. Продуктові та технологічні інновації допомагають завойовувати і утримувати частку ринку, збільшувати прибутковість на цих ринках [1].

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) для характеристики якості життя розробила систему соціально-економічних показників, що охоплює 8 основних аспектів життєдіяльності серед яких і *якість навколишнього середовища* [1,2].

Наприкінці ХХ - початку ХХІ ст. найважливішим параметром якості життя став *рівень екологічної безпеки*, що включає збереження навколишнього середовища, природно-кліматичного різноманіття, чистоти продуктів харчування, екологічності територій, міст, будівель, споруд і т.д. Сучасна концепція якості життя охоплює всі аспекти взаємодії людини і навколишнього середовища, а екологія стає пріоритетним напрямком для розвитку інноваційних економік у розвинених демократичних державах.

Головна причина повороту обличчям до проблеми екології полягає в тому, що створилася реальна загроза глобальної екологічної катастрофи. У процесі постійної індустріалізації країни збільшуються розміри забруднення навколишнього середовища, що може викликати самознищення нації. Оскільки на сьогоднішній день в Україні виробництво не має замкнутого характеру, то відходи виробництва постійно забруднюють навколишнє середовище [3].

До екологічно важливих напрямків розвитку технологій відносять *екологічні біотехнології, технології з переробки відходів, малозабруднюючі технології*. Необхідні радикальні зміни в методах і засобах природоохоронної діяльності, що зменшують техногенний вплив на біосферу Землі, і що сприяють збереженню здоров'я людей.

Для забезпечення розвитку національних інноваційних систем важливого значення набуває впровадження екологічних інновацій, під якими розуміють все, що чинить позитивний ефект на екологію. Це можуть бути і продукти (наприклад, екологічно чиста їжа, біобезпеки матеріали, всілякі фільтри, «зелені» будинки) і технології (нові методи боротьби з забрудненнями навколишнього середовища, утилізації відходів), і нові способи організації виробництва, що забезпечують охорону навколишнього середовища. Крім того, йдеться про комплексний впровадженні *екологічного менеджменту, екологічного маркетингу, екотехнологій*, що дозволяють забезпечити системну взаємодію між економічним розвитком і захистом навколишнього середовища на рівні компанії [1].

Якість довкілля стає однією із основних складових якості життя людей у різних регіонах, країнах, природно-кліматичних умовах тощо. Тому запровадження систем менеджменту якості та систем екологічного менеджменту поступово стає вигідним із економічної точки зору.

Література

А. І. Мартієнко. Електронний журнал «Ефективна економіка» [Електронний ресурс] / А. І. Мартієнко, С. А. Бондаренко // №8. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4232>.

N.M. Danylevych. ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В УКРАЇНІ [Електронний ресурс] / N.M. Danylevych, K.A. Sydorchuk, M.Ya. Yastrubskyu. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://science.lpnu.ua/uk/semi/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-7992-2014/ekologichni-innovaciyi-v-ukrayini>.

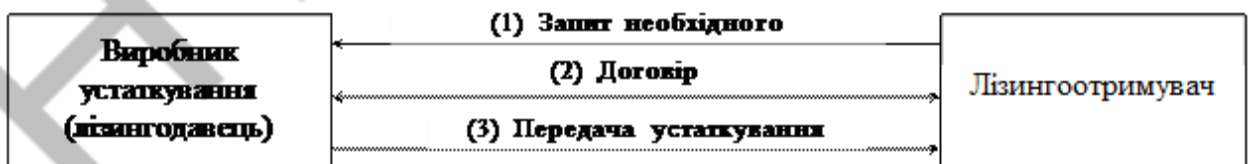
Бондаренко С.А. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ [Електронний ресурс] / Бондаренко С.А. // Економічні інновації,

ЛІЗИНГ ЯК ФОРМА ОНОВЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ВИРОБНИЦТВА

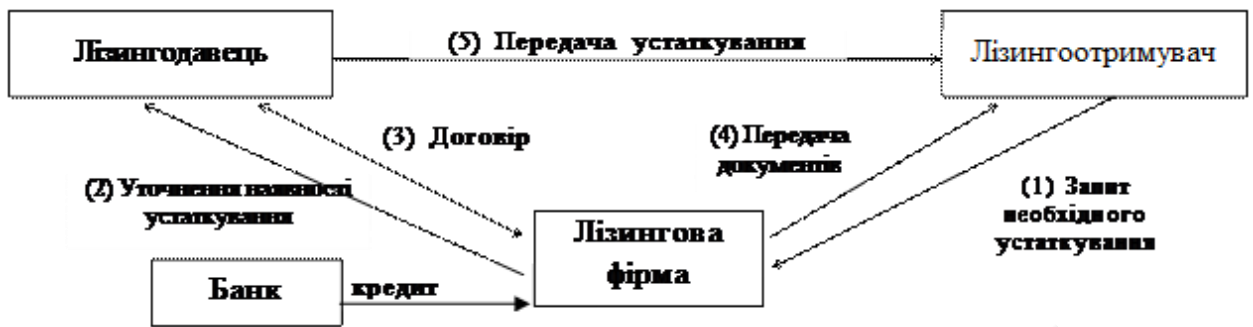
Сініченко К.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту НТтаІМ
Науковий керівник – ст. викладач Березовська Л.В.
Одеський національний технологічний університет

Техніко-технологічна база виробництва, будучи найбільш активною частиною основних засобів підприємства, у процесі використання найбільш зношується. Відповідно, головним завданням підприємства є підтримання та розвиток, у першу чергу, техніко-технологічної бази виробництва. Загальний принцип оновлення матеріально-технічної бази підприємства цілком ідентичний оновленню основних виробничих фондів. Процес поновлення за будь яких умов потребує залучення певних ресурсів. Джерелами таких ресурсів можуть бути власні кошти підприємства (самофінансування), інвестиційні ресурси, залучені на постійній основі (внески засновників, додатково емісія акцій), тимчасово залучені (кредити, облігації). Перелічені джерела знаходяться у сфері фінансового інвестування. Джерелом залучення реальних інвестицій на підприємство є лізинг.

Лізинг – довгострокова оренда машин, устаткування, транспортних засобів виробничого призначення. Інакше кажучи, це підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів у виробниче устаткування з метою передачі його на тимчасове (або постійне) використання третій особі. Основна сутність її полягає в наданні лізингодавцем (суб'єктом, що здійснює лізингову діяльність) у виключне користування на визначений термін лізингоотримувачу (особі, що одержує майно за договором лізингу) майна за умов сплати ним періодичних лізингових платежів. Спрощено кажучи лізинг – це фінансова оренда.

Сутність лізингу: лізингодавець за заявкою лізингоотримувача виготовляє чи здобуває необхідне устаткування і передає його на домовлений термін. У випадку дострокового розірвання договору лізингоотримувач повинен повернути устаткування і сплатити за весь термін, зазначений у договорі.

Орендна плата по лізингу, як правило, нерівномірна по роках. Звичайно початок виплат за договором починався з моменту освоєння виробництвом нового обладнання. Кінець виплат часто передбачає аукціон, тобто продаж устаткування лізингоотримувачу за домовленою заздалегідь ціною.

Лізингові платежі можуть бути:

- у грошовій формі;
- у компенсаційній формі;
- у змішаній.

Лізинг доцільно використовувати як механізм розвитку матеріально-технічної бази виробництва/підприємства:

Підприємство працює на ринку незначний термін, через що банківські установи не бажають надавати кредит (через високу ступінь ризику від інвестицій у новостворене підприємство);

Лізингоотримувач не має достатньої кількості ліквідного майна для оформлення застави на отримання банківського кредиту;

Підприємство не збирається отримувати певне устаткування у власність, а потребує тимчасового його використання;

Банківський відсоток є занадто високим для підприємства (з урахуванням можливого ризику).

Підприємство потребує придбання значного обсягу устаткування, яке не може бути профінансоване за рахунок звичайного кредиту.

Перевагами лізингу є:

Лізингодавець вкладає капітал у майно, одержуючи орендну плату, знижує ризик неповернення інвестованих у лізингоотримувача коштів, оскільки придбане устаткування залишається у власності лізингодавця, і він має змогу (в разі порушення лізингоотримувачем умов лізингової угоди) ним вільно розпоряджатися;

Лізингоотримувач має можливість удосконалювати і розвивати виробництво без нагромадження капіталу та складностей з пошуком заставного майна тощо;

Підприємство-виробник отримує змогу реалізувати вироблену продукцію, а в разі наявності сервісної мережі також отримати додаткові замовлення на його обслуговування.

В умовах ринкових відносин лізинг дає можливість вижити малим, середнім і великим підприємствам. Підприємству-виробнику лізинг вигідний тим, що за його допомогою підтримується тісний зв'язок між виробниками і

споживачами техніки. Вся інформація про недоліки використовуваного устаткування надходить до підприємства-виробника, яке усуває їх, підвищуючи таким чином конкурентоспроможність своєї продукції та розширюючи можливості її збуту. Збуваючи продукцію за лізингом, виробник вирішує проблему отримання плати за неї, що зміцнює його фінансове становище.

В умовах економічної кризи в Україні, коли практично зупинилося фінансування капіталовкладень в оновлення основних засобів у зв'язку з недостатністю прибутку підприємств і значним зменшенням виробництва, цей метод фінансування інвестицій є найбільш доцільним і може сприяти збереженню ліквідності більшості підприємств України.

Література

Андрєєва Л.О. Економіка підприємства / Андрєєва Л.О., Лисак О.І., Болтянська Л.О. – Львів: Магнолія, 2019. – 427 с.

Відмінності лізингу від кредиту. Переваги та недоліки [Електронний ресурс] // Finance.ua. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://finance.ua/ua/credits/leasing-vs-credit>.

Виробниче обладнання в лізинг [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://tekom-lease.com.ua/virobniche-obladnannya-v-lizing>.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

Масенцов А.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ТЗіЗБ

Науковий керівник – к.е.н., доц. Бровкіна Ю.О.

Одеський національний технологічний університет

Сучасні підприємства працюють в умовах невизначеності зовнішнього середовища. В таких умовах вкрай необхідно контролювати ситуацію на ринку та пристосовувати до неї виробництво. Задля цього потрібно мати прописаний порядок дій в різних ситуаціях. Саме такий порядок дій має бути прописаний в бізнес-плані підприємства. На теперішній час не всі підприємства мають чітко сформований бізнес-план, і як наслідок, втрачають значну частину прибутків. Саме бізнес-план дозволяє підприємцю систематизувати власні дії, отримати відповіді на питання ефективності ведення даного бізнесу, що дає змогу утримувати позиції на ринку та розвиватися далі.

Проблемам бізнес-планування та його впливу на розвиток ефективної роботи підприємства присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Зокрема, цими питаннями займалися: Козловський В. О., Лесько О.Й., Овдій Л. І., Некрасова Я. А., Семенченко Ю., Череп А. В., Лисенко О. А.

У сучасних умовах розвитку економіки України важливе значення потрібно приділити дослідженням процесів планування діяльності суб'єктів підприємництва шляхом забезпечення гнучкості і швидкості прийняття управлінських рішень. За для цього необхідно розпочати з дослідження та

вивчення понятійного апарату бізнес-планування. Тому, метою даного дослідження є проведення аналізу сучасних поглядів на бізнес-планування в Україні та дослідження впливу бізнес-планування на ефективність і розвиток діяльності вітчизняних підприємств у сучасних економічних умовах господарювання.

Бізнес-планування – це комплексне поняття, яке включає у свою структуру багато факторів, яке потребує врахування великої кількості нюансів, які можуть мати значний вплив на результат. На сучасному етапі розвитку України практика розробки бізнес-планів знаходиться не на належному рівні, в порівнянні з європейськими стандартами та практиками. Бізнес-планування в Україні є відмінним від світового, адже має свою низку особливостей. [1, с. 59].

Бізнес-план – це програма здійснення бізнес операцій, дій фірми, що містить відомості про підприємство, товар, його виробництво, ринки збуту, маркетинг, організацію операцій та їх ефективність [5].

Бізнес-план — старанно підготовлений документ, що розкриває усі сторони будь-якого підприємницького заходу, який розпочинається. Це документ, в якому відбиті основні шляхи вирішення проблеми внаслідок ретельного аналізу її для обґрунтування вигідності запропонованого проекту, а також для залучення можливих контрагентів, потенційних фінансових партнерів і висококваліфікованих фахівців [3, с. 24].

Бізнес-план – це документ, в якому описується конкретна бізнес ідея та можливі шляхи її реалізації [2, с. 15].

Таким чином, поняття бізнес-плану трактується у декількох значеннях:

1. Як результат комплексного планування діяльності компанії, що здійснюється систематично, на регулярних засадах. У такому випадку бізнес-план – це письмовий документ, котрий є стратегічним планом створення і/або розвитку бізнесу компанії та відображає її поточний стан, цілі та стратегію їх досягнення, майбутні потреби й очікувані результати розвитку.

2. Результат одночасного планування, що здійснюється в межах проекту для вирішення певного стратегічного завдання. Тут бізнес-план – це основний документ інвестиційного проекту, котрий надається інвестору і в якому в стислій формі та загальноприйнятній послідовності розкриваються сутність, основні характеристики, фінансові результати й економічна ефективність проекту [6].

Література

1. Чичун В.А., Паламарчук В.Д. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності // Соціум. Наука. Культура. – 2010. – 21(18). – 86 с. – С. 58-63.
2. Лосев В.А. Как составить бизнес-план. Практическое руководство с примерами готовых бизнес-планов для разных отраслей / В.А. Лосев. — М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2011. — 208 с.
3. Осовська Г.В. Економічний словник: наук. видання / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. — К.: Кондор, 2007. — 358 с.

4. Алексеева М.М. Планирование деятельности фирмы: навч. метод. посібник / М.М. Алексеева. — К.: Фінанси і статистика, 2011. — 248 с.

5. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева [5-е изд., перераб. и доп.]. — М.: ИНФРАМ, 2007. — 495 с.

6. Шалева О.І. Сучасні підходи до типізації, стандартизації та інформатизації бізнес-планів // Entrepreneurship and Trade. № 26, 2020, -с .109-117

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

**Домброван Я.Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-у ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.
Одеський національний технологічний університет**

Дослідження перспектив розвитку цифрової економіки в Україні є досить актуальним, адже нині відбувається рішучий перехід від сировинної економіки до високотехнологічного виробництва [1].

Виникнення нових цифрових інфраструктур, у тому числі бездротових мереж, мобільних пристроїв і технологій, сприяє зсуву у сфері інформаційних технологій, їх інтеграції у всі прояви економічного життя суспільства, формуванню нової парадигми міжнародної економіки – цифрової.

Дослідженнями впровадження інформаційних технологій та цифровізації економіки в Україні набула значної актуальності серед вітчизняних науковців таких, як Л. Кіт, І. Маліка, А. Філіпенко, О. Джусов, С. Апальков, К. Краус, О. Голобородько та інші. З цього приводу науковці Н. Краус та О. Голобородько зазначають, що цифрова епоха змінює підхід до ведення бізнесу, а також вимоги до використовуваних інформаційних технологій: систем управління маркетингом, продажами і сервісом; телефонії і месенджером; системам документообігу й управління персоналом; облікових систем і безлічі інших корпоративних додатків [2].

Впровадження цифрової економіки на законодавчому рівні в Україні розпочалося ще в 2013 році, коли Кабінет Міністрів України видав розпорядження «Про схвалення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні».

Найважливішим завданням держави є формування у громадян:

- розуміння сутності цифрової економіки та її специфіки;
- практичних навичок роботи з основними інструментами цифровізації бізнесу.

Ключовим елементом цифрової економіки є галузь виробництва цифрових товарів і послуг, пов'язаних із цифровими технологіями.

У результаті розвитку цифрових технологій інтерес до урізноманітнення

можливостей їх застосування для підвищення ефективності ключових бізнес-процесів сучасних підприємств та органів державної влади набуває повсюдний характер. Цифрова економіка здатна видозмінити діяльність більшості суб'єктів бізнесу, процес взаємодії споживача з компанією та держсектором.

Певною мірою «цифровізація» на підприємствах України вже триває. У сучасному бізнесі широко використовуються технології інформаційно-пошукових систем Інтернет, розміщення реклами та продаж товарів в Інтернеті, електронних платежів, електронних тендерів, електронних карткових розрахунків (в т.ч. з оплати праці), автоматизованих систем обліку заробітної плати та обліково-звітних процесів, електронних систем охорони та пожежної безпеки, електронних систем збору інформації контрольовимірювальних пристроїв, мобільний та селекторний зв'язок тощо [3].

Отже, інформатизація суспільства спроможна підвищити інвестиційну привабливість держави та її економічний потенціал. Зокрема, збільшення кількості послуг, які можуть надаватись онлайн, піднімає рівень відкритості наданих послуг та рівень прозорості роботи державних структур, зменшує рівень корупції в державі. До переваг цифрової економіки можна також віднести нижчі ціни на товари, їх різноманітність та доступність, економію часу та людських ресурсів як робочої сили і водночас практично «нескінченність» товарів в електронному вигляді.

Література

1. Жекало Г. І. Цифрова економіка України: проблеми та перспективи розвитку // Науковий вісник Ужгородського національного університету. URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/27376> (дата звернення 15.09.2022).

2. Краус Н., Голобородько О., Краус К. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку // Ефективна економіка. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf (дата звернення 15.09.2022).

3. Ткачук Г.О. Цифрові трансформації: взаємозв'язок із системою економічної безпеки підприємства // Економіка харчової промисловості. Одеська національна академія харчових технологій. 2019. Випуск 4. Том 11. С. 42-50.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

**Андрєєва М.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.
Одеський національний технологічний університет**

Проблеми і труднощі інвентаризації виникають при появі помилок під час самого процесу проведення інвентаризації майна. На більшості підприємствах інвентаризація проводиться ручним способом на паперових носіях, які в свою

чергу, при великій кількості основних засобів, що припадають на одну матеріально-відповідальну особу, створює ряд складнощів і проблем при зборі даних, зведенні фактичних відомостей з обліковими даними і оформленні результатів. А також хочеться зазначити, що проведення інвентаризації ручним способом, є однією з причин значних трудовитрат і досить низьким рівнем контролю майна. Інвентаризація є досить трудомісткою процедурою, пов'язаною з ручним методом її проведення і великою кількістю інвентарних об'єктів.

Ряд проблем, щодо інвентаризації розглядають в своїх працях С. Івахненко, С. Бардаш, В. Жук, Л. Чижевська, Є. Калюга, В. Пархоменко, Н. Олійник, Р. Кузьмінський, В. Шквір, Г. Загородній, О. Височан та інші науковці.

Залежно від об'єктів інвентаризації методика проведення її суттєво змінюється, перевірка матеріальних коштів і цінностей здійснюється в натурі способом перерахунку, зважування та вимірювання, а коштів у розрахунках – взаємним звіренням сум з іншими підприємствами і окремими способами, які є платниками підприємства або одержувачами коштів від нього.

Особливо слід підкреслити важливість правильності відображення організації інвентаризації в її етапах, оскільки від точності проведення інвентаризації залежить ефективність та правильність ведення обліку на підприємстві.

З розвитком обліку та його технічної бази методика й порядок проведення інвентаризації вдосконалюються. Зокрема, використання сучасної комп'ютерної техніки та впровадження автоматизованого робочого місця в організацію обліку дають змогу підвищити оперативність обліку. Ефективним методом для вирішення цих питань є впровадження інформаційних комп'ютерних технологій у торговельних мережах з застосування кодування інформації. Штрихове кодування, тобто подання певних даних за допомогою штрихового коду, який є комбінацією послідовно розташованих паралельних темних та світлих смуг, розміри та розташування яких є різними та вони встановлені за певними правилами. Обробка інформації про господарські операції у автоматизованій системі підприємства здійснюють зазвичай у такій послідовності. На першому етапі відбувається фіксування вхідної інформації, а саме даних про здійснені господарські операції. На другому етапі зафіксована раніше інформація підлягає реєстрації у системі бухгалтерського обліку: спочатку в аналітичному, а відтак – у синтетичному обліках, а потім в обробці за допомогою методів бухгалтерського обліку, що прописані в алгоритмах програмного забезпечення. На третьому заключному етапі здійснюють формуванні вихідної інформації. Під час здійснення ідентифікації елементів об'єкта інвентаризації приблизно 95% часу витрачаються на перевірку його комплектності, цілісності упаковки тощо. Технологія радіочастотної ідентифікації активно впроваджується в діяльність мережі торговельних закладів та промислових підприємств у Європі. Суттєвість показників використання технології радіочастотної ідентифікації на підприємствах Європи

пояснюється значними перевагами застосування радіочастотних міток в обліку й аналізі товарообігу порівняно з ідентифікацією товарів за штрих-кодами.

Таким чином, застосування та впровадження технології штрихового кодування та ідентифікації об'єктів є ефективним методом скорочення трудомісткості процесів інвентаризації та дозволяє підвищити контроль над збереженням і місцезнаходженням майна, використання систем RFID (англ. Radio Frequency IDentification, радіочастотна ідентифікація) – прикріплення до об'єктів RFID-міток і зчитування з них сигналів спеціальним обладнанням. Ця технологія є універсальною для виявлення основних недоліків внутрішньогосподарського контролю в різних умовах і на різних підприємствах та в різних інформаційних системах, з різними способами організації бізнесу і бухгалтерського обліку.

На нашу думку, необхідно розробляти нові підходи, використовувати нові інструменти, щоб в найближчому майбутньому власники об'єктів господарювання могли відчутти ефект від проведення інвентаризації новими методами. Навіть незначні інвестиції у розробку та покращення обліку можуть дати економічний ефект.

Література

1. Жук В.М. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку і їх вирішення. Фінанси України, 2009, №7, С.100–113.
2. Пархоменко В.М. Інвентаризація – інструмент забезпечення достовірності фінансової звітності. Вісник податкової служби України, 2012, № 43, С. 20–29.
3. Івахненко С.В. Впровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми. Бухгалтерський облік і аудит, 2007, №2. С. 56–62.
4. Івахненко С.В. Автоматизація бізнес-процесів та бухгалтерського обліку: «хмарна» революція? Бухгалтерський облік і аудит, 2018, № 5, С. 26–35.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ТА ЇХ ЗНОС: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

**Брайловська О.М., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., проф. Немченко В.В.
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання є наявність основних засобів. Це вимагає постійного контролю за ефективністю використання основних засобів для потреб управління виробничою діяльністю. Для ефективного використання основних засобів необхідно вміти правильно відображати їх в обліку та вирішувати пов'язані з цим процесом проблеми.

Дослідження терміну «основні засоби» вказують на виділення категорії

«основні фонди» і ототожнення даних понять. Розгляд питань нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів дозволяє стверджувати, що основні засоби є не, що інше як матеріальні активи використовувані у діяльності будь-якого підприємства, термін використання яких більший за операційний цикл.

Останнім часом існує низка проблем, які негативно впливають на процес управління діяльністю підприємства, знижуючи ефективність використання основних засобів.

Для нарахування амортизації у П(С)БО 7 варто розробити компетентний підхід, який мав би на меті нарахування амортизації на кожную частину об'єкта основних засобів окремо, якщо ці окремі частини об'єкта мають різний термін експлуатації, що впливає на строки їх зношення.

На практиці вплив на вибір методу амортизації здійснюють такі чинники:

- 1) простота методу та можливість його застосування;
- 2) вплив на собівартість продукції та вартість ресурсів;
- 3) наявність корпоративної політики у сфері нарахування амортизації.

У літературі не існує єдиної думки щодо найкориснішого або найдоцільнішого з методів. Тому у питанні вибору методу нарахування амортизації пропонуємо виходити з двох позицій:

1) принцип обачності (найбільше принципу обачності відповідає метод зменшення залишкової вартості, за яким нараховується найбільша сума амортизації в перші роки використання об'єкта);

2) очікуваний спосіб отримання економічних вигід від використання об'єктів.

Також для нарахування амортизації досить важливим є визначення адекватного терміну корисного використання об'єкта, який би не впливав на викривлення інформації про основні засоби у фінансовій звітності. Така проблема різниці терміну корисного використання можлива, коли однотипні об'єкти використовуються на різних підприємствах. Тому вважаємо доцільним законодавчо встановити мінімальну межу корисного використання різних видів основних засобів та відмовитись від регулювання цих питань в податковому обліку. Це зробить неможливим заниження терміну використання основних засобів підприємствами.

Наступні шляхи удосконалення обліку основних засобів:

1) вибір оптимальної за складом і обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію тих завдань, які поставлені перед обліком основних засобів.

2) повна комп'ютеризація обліку основних засобів. Викликано це необхідністю оперативного одержання відомостей про рух основних засобів, своєчасного та правильного розрахунку сум амортизації, визначення зносу у відповідності до встановлених норм тощо.

3) Удосконалення методики нарахування амортизації. Це проблемне питання можна вирішити наступними шляхами:

- по-перше, необхідно визначити адекватний термін корисного

використання об'єкта, який би не впливав на викривлення інформації про основні засоби у фінансовій звітності;

- по-друге, встановити необхідність нарахування амортизації після місяця, в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію.

Бухгалтерський облік основних засобів потребує удосконалення в методико-організаційних аспектах, а також узгодженості законодавчо-нормативних документів.

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ДЕРЖАВНІЙ УСТАНОВІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

**Гусонька М.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.
Одеський національний технологічний університет**

Облік основних засобів є важливою ділянкою праці на підприємствах всіх форм власності, оскільки без їх наявності фінансово-господарську діяльність важко уявити.

В результаті дослідження теоретичних основ обліку основних засобів визначено, що основні засоби це матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року [1]. Також визначено, що основних засобів на підприємствах відповідно до нормативно-правових документів класифікують у однорідні групи.

Дослідження питання зносу та амортизації основних засобів в бюджетних установах свідчить, що основні засоби підлягають зносу відповідно по обраного методу амортизації. Відповідно законодавства України існує 5 методів амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний та виробничий.

Синтетичний і аналітичний облік основних засобів свідчить, що основні засоби обліковуються відповідно до плану рахунків на активному 10 рахунку. По дебету 10 рахунку відображається оприбуткування на баланс основних засобів, а по кредиту їх списання чи ліквідація.

Дослідження інвентаризації, свідчить що їй підлягає все майно установи, незалежно від його місцезнаходження, і всі види фінансових зобов'язань. Інвентаризація майна проводиться за його місцезнаходженням і за матеріально відповідальними особами. Під час інвентаризації в обов'язковому порядку проводиться констатація наявності об'єктів.

Визначено, що ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах покладається на бухгалтерію. На відміну від господарюючих суб'єктів, на кожному з яких створюється своя бухгалтерська служба, для ряду бюджетних організацій може створюватись одна централізована бухгалтерія при одній із

державних установ, яка виконує всі функції з обліку бюджетних установ, які вона обслуговує.

Дослідження питання надходження основних засобів свідчить, що вони зараховуються на баланс бюджетної установи за первісною вартістю. Також визначено, що визнання об'єкта основних засобів активом припиняється у разі його: ліквідації; вибуття внаслідок продажу; передачі без оплати; невідповідності критеріям визнання активом.

У дослідженні визначено вплив основних засобів у діяльності бюджетних установ та проаналізовано їх роль, стан. Доведено, що погіршення стану основних засобів на сучасному етапі розвитку економіки України приводить до втрати ринків збуту, зниженню платоспроможності, приводить до неможливості впровадження новітніх технологій та оновленні виробничих необоротних ресурсів. Для оновлення основних засобів є потреба у значному обсягу фінансових ресурсів.

Таким чином, слід відмітити, що одними з найважливіших об'єктів бухгалтерського обліку є основні засоби, бо саме вони мають велику частку в активах підприємства. Крім того, основні засоби є важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання, тому бухгалтерський облік повинний забезпечувати систему управління якісною інформацією для подальшого вирішення проблем ефективного та раціонального використання матеріальних активів.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України №1202 від 12.10.2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ – ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

**Домброван Я.Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.
Одеський національний технологічний університет**

Цифровізація – насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що майже уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір [1].

Дослідженням перспектив розвитку цифрової економіки в Україні, приділяють увагу як вітчизняні так і зарубіжні вчені, а саме: Алексинська М., Бастракова А., Каргін Б., Жекало Г., Кваша Т., Солярчук Н., Харченко Н., Писаренко Т., Федулов Л. та ін.

Метою цифровізації можна визначити досягнення трансформації існуючих та створення нових галузей економіки, а також перетворення сфер життєдіяльності на більш сучасні та ефективні за допомогою технологій.

Цифровізація економіки являє собою механізм розвитку економіки шляхом підвищення рівня ефективності, продуктивності, конкурентоспроможності та рентабельності від використання цифрових технологій. Вона може охоплювати всі сфери життя, зокрема освіта, медицина, транспорт, онлайн-магазини, сільське господарство та ін.

Перевагами цифровізації є: 1) зниження вартості транзакцій; 2) нові джерела доходів; 3) підвищення гнучкості ринків та виробництва; 4) збільшення доступності товарів та послуг, їх персоналізація [2].

Завдяки запровадженню цифрового розвитку, можна досягнути таких цілей, як:

- залучення інвестицій та економічне зростання;
- доступність для громадян можливостей цифрового простору;
- реалізація людського ресурсу;
- модернізація та створення високотехнологічних виробництв;
- трансформація галузей економіки в більш конкурентоспроможні.

Жекало Г.І. відмічає, що «на практиці цифрова економіка проявляється насамперед як економіка, орієнтована на споживача (on-demand economy), тобто можливість держави надавати різного роду послуги. Зокрема, це отримання громадянами довідок, запитів, заяв, відповідей на запити в електронному вигляді, навіть не виходячи з дому, електронні платежі тощо. Крім того, це ринок миттєвих замовлень та необмеженого вибору товарів і послуг через використання онлайн-магазинів, інтернет-банкінгу, месенджерів чи інші соціальні мережі. Діджиталізація економіки відбувається як через цифрові реформи у сферах суспільного життя – освіти, медицині, публічному управлінні, так і безпосередньо в бізнесі» [3].

Отже, можна зробити висновок, що цифрова економіка – це не окремі галузі або ІТ-компанії, які є цифровими, а вже існуюча економіка – усі традиційні галузі та компанії, які під впливом цифрової трансформації за рахунок технологічної еволюції трансформують свої процеси та отримують нові можливості для зростання ефективності та продуктивності наявного бізнесу.

Література

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67-р.

2. Ципліцька О.О. Цифровізація як інструмент модернізації економіки. 2018. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/28173/1/207.PDF> (дата звернення 25.08.2022).

3. Жекало Г.І. Цифрова економіка України: проблеми та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Випуск 26, частина 1. С. 56-60.

РЕАЛІЗАЦІЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ВИКЛИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

**Іванус А.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.
Одеський національний технологічний університет**

Метою діяльністю підприємства є виконання своєї місії, отримання прибутку, основним джерелом якого є реалізація готової продукції. Процес реалізації готової продукції відіграє важливе значення адже реалізація це завершальний етап руху продукту зі сфери виробництва у сферу споживання. Правильно оформлений, чіткий та своєчасний облік відвантаженої і реалізованої готової продукції сприяє посиленню контролю за наявністю матеріальних цінностей, забезпеченню підприємств коштами, прискоренню обертання оборотних коштів та виявленню суспільної корисності виробленої готової продукції.

Зазначимо, що готовою називають продукцію, яка виготовлена на підприємстві, призначена для реалізації, цілком закінчена обробкою, а також пройшла іспит, прийом, укомплектування і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншими нормативно-правовими актами (умовами, стандартами). Отже, продукція це результат виробництва, якого необхідно реалізувати. І в цьому, наразі, дуже допомагає сучасні можливості з використанням цифрових технологій. Зміни в компанії – це завжди складний і стресовий процес. Проте карантин довів, що без використання цифрових інструментів компанія може назавжди втратити свої позиції на ринку. Саме тому діджиталізація стає невід’ємним складником для майбутнього українського бізнесу.

Цифровізація (з англ. digitalization) – це впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід біологічних та фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні (об’єднання фізичних та обчислювальних компонентів). Перехід діяльності з реального світу у світ віртуальний (онлайн) [1].

Зазначимо, що цифрові технології мають свої переваги під час реалізації готової продукції. Серед таких переваг можна зазначити:

1. Інформаційне забезпечення контенту видів продукції в інтернет мережі.
2. Поліпшення логістичного процесу.
3. Оперативне та ефективне забезпечення документообороту.
4. Удосконалення системи продажу з метою збільшення доходів й управління прибутком.
5. Спрощення користування послугами для споживачів.
6. Зменшення фінансових ризиків за рахунок перевірки контрагентів.

Таким чином, цифрові технології стали базою для створення нових продуктів та шляхів їх реалізації, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг на більшості ринків та адаптації до викликів сьогодення.

Література

1. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. 2018. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ ОПЕРАЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ

**Караніколова С.Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник - к.е.н., доц. Стасюкова К.В.
Одеський національний технологічний університет**

Безготівкові операції – це частина економіки, що забезпечує перерахування валюти конкретно з рахунку підприємства, яке платить на рахунок підприємства, що отримує кошти. У цих розрахунках банк виступає фінансовим посередником. Послуги які він надає своїм клієнтам підприємствам, підприємцям і фізичним особам є важливим аспектом сучасної економічної системи.

Порядок безготівкових розрахунків регламентовані законодавством. Здійснення розрахункових операцій через банк знижує потребу в готівці, сприяє концентрації в банку вільних грошових коштів для кредитування, забезпечує їх збереження і більш ефективне використання, оптимізує і прискорює грошовий обіг у державі. Учасниками безготівкових розрахунків є банки та їх філії (далі - банки), підприємства, фізичні особи, з рахунків яких списуються або зараховуються кошти.

Бухгалтерський апарат виконує важливу функцію в організації грошового обороту і розрахунків. Одне з його основних завдань - це своєчасне і правильне відображення їх руху в обліку та контроль цих розрахунків. Правильно організований бухгалтерський облік сприяє покращанню використання грошових ресурсів, оптимізації кредитування та удосконалення розрахунків з 5 покупцями та замовниками а також іншими дебіторами. Отже основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів і розрахунків є:

- правильна організація, своєчасне відображення безготівкових та готівкових операцій;
- збереження грошових коштів і цінних паперів в касі підприємства;
- правильне і своєчасне документування операцій з руху грошових коштів та розрахунків;
- забезпечення точності та своєчасності розрахунків з дебіторами та стягнення заборгованості;

- періодичне проведення інвентаризацій грошових коштів та дебіторської заборгованості;

- контроль за витратами грошових коштів.

Учасники безготівкових розрахунків можуть відкривати рахунки у всіх банках України на своє вподобання і здійснювати діяльність у порядку, встановленому нормативно-правовими актами НБУ та іншими актами українського законодавства. Інструкція «Про порядок відкриття і використання рахунків у іноземній та національній валюті», передбачає створення рахунків для обліку коштів у розрахунках за конкретними операціями (розрахункові чеки, акредитиви тощо).

Розрізняють наступні види безготівкових розрахунків.

1. Платіжні вимоги-доручення.
2. Платіжні доручення.
3. Розрахункові чеки.
4. Розрахунки за акредитивом.
5. Вчасне здійснення заліку взаємної заборгованості.
6. Розрахунки за векселями.

Аналітичний облік на рахунку № 31 проводиться за випискою банку тільки за наявності на підприємстві розрахункових субрахунків. У разі необхідності, виписка банку показує деталізацію всіх аналітичних рахунків окремо. Виписки з рахунку № 31 є основою для запису операцій цього рахунка.

Банк періодично видає власникам рахунків виписки з відповідного рахунка разом із копіями розрахункових операцій. Виписка з банку обов'язково подається на перше число кожного місяця. Підприємство перевіряє її з точки зору відповідності виписки документам, при цьому встановлюються відповідність записів до підприємства, що володіє рахунком.

За дебетом рахунку 33 відображається надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі, за кредитом — вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки. На субрахунку 335 "Електронні гроші, номіновані в національній валюті" відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Аналізуючи всю вище наведену інформацію, можна зрозуміти сутність безготівкових розрахунків. Вони проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обороту їх називають безготівковими розрахунками. Безготівкові розрахунки можна поділити на міжбанківські і міжгосподарські, які обслуговують, відповідно, відносини між клієнтами банків та між банками.

АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

**Кереченко В.П., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., професор Ткачук Г.О.
Одеський національний технологічний університет**

З 24 лютого 2022 р. в Україні запроваджено воєнний стан, що, серед іншого, спричинив необхідність внесення змін до поточної системи оподаткування з метою запровадження додаткових стимулів та послаблень для бізнесу з одночасною підтримкою функціонування економіки України.

У зв'язку з цим було прийнято ряд законопроектів, які передбачають зміни та уточнення в сфері оподаткування. Суттєві тимчасові зміни відбулися в оподаткуванні за такими напрямками:

- 1) оподаткування прибутку та доходів діяльності підприємства;
- 2) оподаткування податком на додану вартість;
- 3) оподаткування доходів громадян;
- 4) земельний податок;
- 5) екологічний податок;
- 6) спрощена система оподаткування;
- 7) єдиний соціальний внесок;
- 8) оподаткування зовнішньоекономічних операцій та митні платежі тощо.

Зміни, що відбулися в порядку здійснення заходів державного контролю та пов'язані із системою оподаткування. А саме, зупиняється перебіг всіх строків, контроль за дотриманням яких покладається на ДПС на час воєнного та надзвичайного стану. Звільнення від відповідальності за недотримання термінів сплати податків, неподання звітності, нересстрацію податкових накладних тощо у випадку неможливості їх виконання з здійсненням відповідних обов'язків протягом 6 місяців після припинення воєнного стану. Встановлено мораторій на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення і сплати ЄСВ на період дії правового режиму воєнного стану, а також протягом 3 місяців після припинення або скасування воєнного стану [1].

Однак дозволено проводити камеральні перевірки при бюджетному відшкодуванні, а також фактичні перевірки. Також можуть проводитись фактичні перевірки щодо забезпечення можливості здійснення клієнтами безготівкових розрахунків [2].

Суттєві зміни відбулися у спрощеній системі оподаткування. Запроваджено єдиний податок (ЄП) 3-ї групи у розмірі 2% з доходу. Платниками 2% ЄП є: фізичні/ юридичні особи, окрім: грального бізнесу, виробників та торгівців підакцизними товарами (окрім роздрібної торгівлі), фінансових установ, компаній добувного сектору, представництв/ філій неплатників ЄП [2].

До припинення форс-мажорних обставин до податкових витрат відносяться у повному розмірі (без 4%-го обмеження за пп.140.5.9 ПКУ) безкоштовно передані товари/ послуги за Переліком Кабміну та надана гуманітарна допомога на користь ЗСУ, інших організацій у сфері оборони;

ДСНС; закладів охорони здоров'я, а також кошти, у т.ч., перераховані на спецрахунки НБУ.

Стосовно змін в оподаткуванні ПДВ, то відповідно до нового законодавства постачання та імпорт пального є об'єктом 7% ПДВ. Не сплачується ПДВ за товари, що були знищені під час війни, а також передані на потреби оборони. З 1 квітня 2022 р. на період дії воєнного стану звільняється від ПДВ імпорт (крім деяких підакцизних товарів, а також товарів з країни-агресора) [3]. В свою чергу, на пальне встановлено нульову ставку акцизу. Дія ліцензій на виробництво підакцизних товарів продовжується автоматично. Безкоштовна передача товарів на користь ЗСУ та інших організацій у сфері оборони не вважаються операціями з реалізації.

Необхідно зазначити, що на даний час від мита звільняється імпорт товарів оборонного призначення, певних категорій транспортних засобів, які ввозяться громадянами, з 1 квітня 2022 року. Вводяться певні спрощення митних формальностей по пропуску та випуску окремих товарів, визначених Кабміном.

Також наявні зміни в оподаткуванні доходів фізичних осіб. До річного оподаткованого доходу фізичних осіб не буде включатися надання благодійної допомоги фізичним особам, які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, де проводяться (проводилися) бойові дії, та/або вимушено залишили місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах [5]. Платники ЄП 2 і 3-ої групи можуть за власним рішенням не сплачувати ЄСВ за мобілізованих працівників.

Запроваджено звільнення від нарахування та сплати окремих видів податкових платежів на території ведення бойових дій, тимчасово окуповані території, за переліком, визначеним Кабміном, а саме:

- 1) плата за землю - з березня 2022 р. по 31 грудня року, наступного за роком припинення ВС;
- 2) мінімальне податкове зобов'язання за земельні ділянки за 2022 та 2023 рр.;
- 3) екологічний податок: з січня 2022 р. по 31 грудня року, наступного за роком припинення ВС;
- 4) податок на нерухоме майно [3].

Отже, можна відзначити, що на рівні законодавства у сфері оподаткування відбулися суттєві зміни. Таким чином, було створено сприятливі умови для продовження роботи бізнесу під час воєнного стану на території України.

Література

1. Про внесення змін до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану. ВРУ, Закон України № 2118-IX від 03.03.2022 року. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Про внесення змін до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану. ВРУ, Закон України № 2120-IX від

15.03.2022 року. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Про внесення змін до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану. ВРУ, Закон України № 2142-IX від 24.03.2022 Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Про внесення змін до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану. ВРУ, Закон України № 2173-IX від 01.04.2022 року. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків в період воєнного, надзвичайного стану. ВРУ, Проект Закону України № 7234 від 30.03.2022 року. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Податковий кодекс України. Наказ № 2755-VI від 02 грудня 2010 року. Законодавство України: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**Кліманов І.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., ст. викл. Пчелянська Г.Б.
Одеський національний технологічний університет**

Цифрові технології стали частиною життя суспільства, а забезпечення управління необхідною інформацією – запорукою ефективної діяльності, платоспроможності та конкурентоспроможності. В еру сучасної ринкової економіки цифрові засоби мають вагомe значення для забезпечення автоматизації управління фінансово-господарською діяльністю.

Неодмінним компонентом у ринкових умовах стали інформаційні системи, які проникають у всі функції бізнесу й ефективно пов'язують їх. Використання інформаційних систем фірмами та організаціями показує ступінь сучасності підготовки їх адміністрації й управління. У процесі управління одержують відомості про стан системи, про досягнення (або не досягнення) заданої мети з тим, щоб впливати на систему і забезпечити виконання управлінських рішень. Усі види інформації, необхідної для управління, є інформаційною системою. Система управління і система інформації на будь-якому рівні управління утворюють єдність. Управління без інформації неможливе [1].

Зазначимо, що побудова інформаційної системи підприємства (організації) – складний процес, який вимагає більшого, ніж придбання комп'ютерів та необхідних програм. Правильно побудована інформаційна система підприємства стає основою його функціонування, визначає дії персоналу зайнятого в інформаційному циклі. Система впорядковує та організує роботу колективу [2, с. 9].

Інформація має бути своєчасною (відображає актуальність інформації), точною (однозначне розуміння її споживачами), достовірною (відображає реальність), повною (її достатність для прийняття рішення), адекватною (відповідність інформації процесу, реальному образу і т. ін.), цінною (міра зниження стану невизначеності про об'єкт, суб'єкт), короткою (лаконічною), максимально вичерпною та легкодоступною для сприйняття. Інформація використовується на всіх ланках управління.

Зазначимо, що інформаційні системи і технології охоплюють усі види діяльності та прийняття рішень, що розроблені в суспільстві за допомогою ресурсів комп'ютерів і відповідних додатків. Вони забезпечують широке використання певних видів нелюдських ресурсів, призначених для отримання, обробки, зберігання та передачі інформації, а також здійснення управління й організації цими ресурсами у системі, здатній виконувати набір конкретних завдань і технологічних рішень.

Одним з найважливіших елементів сучасних інноваційних перетворень є інформаційні системи та технології, здатні виробляти великі обсяги інформації та знань, передавати їх на значні відстані, накопичувати, зберігати та формувати нові інтелектуальні продукти як у національних, так і в міжнародних економічних системах [3].

Отже, забезпечення інформаційної системи підприємства цифровими технологіями має переваги:

- Інтеграція у світовий інформаційний простір.
- Впровадження інноваційно-інвестиційні моделі розвитку.
- Здатність виробляти великі обсяги інформації та знань.
- Оптимізація процесів виробництва.
- Зміни підходів до автоматизації управління виробництва.
- Здатність охопити клієнтів з усієї країни і навіть знайти нових замовників з-за кордону.
- Просування рекламної інформації.

Завдяки наявним багатьом інноваційно-технологічним розробкам, ведення бізнесу стало набагато більшим зручнішим і ефективнішим. Досить часто успіх реалізації запланованих проєктів залежить від оперативності управління ними, а інформаційно-комунікаційні технології значно полегшують процеси управління організаціями та підприємствами в оптимальні терміни.

Література

1. Береснєва К.О. Застосування інформаційних технологій та інформаційних систем в управлінні підприємства // Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні [Електронний ресурс]: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів; 6-7 квітня 2017 р. Київ: КНЕУ, 2017. С. 18-19.

2. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М.М. Бенько. К.: Нац. торг.- екон. ун-т, 2006. 362 с.

3. Сучасні аспекти використання інформаційних систем і технологій в

ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗГІДНО НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

**Космачевська Е.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.
Одеський національний технологічний університет**

Кожне підприємство намагається максимально уважно будувати політику ефективного управління виробничими запасами. Займаючи важливу частину активів підприємства, запаси відіграють вагомую роль у формуванні структури витрат підприємств, а їх вартість має суттєвий вплив на рівень рентабельності виробництва, від їх ефективного використання залежить швидкість обороту вкладеного капіталу та прибуток підприємства. Рациональне використання виробничих запасів несе в собі потенціал підвищення ефективності виробництва. У свою чергу, формування достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів і правильне ведення бухгалтерського обліку їх вартості забезпечує достовірність фінансової звітності.

У Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку дотримано вимоги міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності з урахуванням економічних, правових, податкових особливостей нашої держави, проте наявні певні невідповідності національних стандартів міжнародним, у тому числі в частині обліку запасів.

Саме тому питання удосконалення бухгалтерського обліку виробничих запасів з максимальним наближенням їх до методології міжнародних стандартів є достатньо актуальними сьогодні.

Питання обліку запасів розглядали такі вчені-науковці, як: Ф.Ф. Бутинець, М.В. Кужельний, Т.Г. Китайчук, В.В. Сопко, Я. Соколов, Г. Савицька, Л. Нищенко та ряд інших дослідників. За результатами досліджень проблеми організації бухгалтерського обліку запасів було встановлено, що частина теоретичних положень обліку даних об'єктів потребують доопрацювання і вдосконалення. Саме тому, на нашу думку, доцільно розглянути поставлене питання.

Облік наявності та руху запасів в Україні здійснюється лише на рахунках у системі постійного обліку запасів згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [1]. Проте, так як національні стандарти обліку розроблені на основі міжнародних і не повинні суперечити їм, неможливо не звернути увагу на Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [2].

Зазначимо, що визначення, наведене у МСБО 2 «Запаси» практично відповідає визначенню запасів, зазначеному у П(С)БО 9, з невеликим доповненням до останнього. Так, згідно з П(С)БО 9, до запасів також

відносяться активи, які утримуються для споживання під час управління підприємством. Це доповнення є цілком доречним, оскільки запаси також використовуються на підприємстві для потреб управління, під час заготівлі, збереження та збуту.

Розглядаючи сферу застосування досліджуваних документів було виявлено, що МСБО 2 «Запаси» застосовується до всіх запасів, за винятком:

- а) незавершеного виробництва за будівельними контрактами, включаючи прямо пов'язані з ними контракти з надання послуг;
- б) фінансових інструментів;
- в) біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на місці збирання врожаю [2].

У п. 1 МСБО № 2 не сказано про запаси, що використовуються під час здійснення капітальних інвестицій. Тому, будівельні матеріали, що перебувають на балансі підприємства і використовуються, наприклад, у процесі здійснення будівництва господарським способом, так само відносяться до запасів. Слід зауважити, що у МСБО № 2, як і в П(С)БО № 9, до запасів відносяться готова продукція і незавершене виробництво.

Здійснюючи аналіз класифікації запасів, видно, що П (С)БО 9 містить докладніший перелік активів, що визначаються запасами.

Для достовірного визначення кількісних та якісних показників господарської діяльності підприємства важливе значення мають наукові методи їх обчислення, особливо оцінки запасів.

П(С)БО 9 передбачає, що виробничі запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації [1].

Відповідно до МСБО 2 «Запаси» запаси оцінюються за найменшою із вартостей: собівартістю, можливою чистою ціною реалізації [2].

Також варто звернути увагу на питання про проблему вибору методу оцінки вибуття запасів. Методи оцінки вибуття запасів згідно з МСБО 2 та П(С)БО 9 мають деякі розбіжності.

До методів оцінки вибуття запасів згідно з П(С)БО9 відносяться:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу[3].

В порівнянні з П(С)БО 9 до методів оцінки вибуття запасів МСБО 2 допускаються метод стандартних витрат або метод роздрібних цін.

Отже, національні стандарти бухгалтерського обліку дають ширше розкриття інформації про списання запасів при вибутті ніж міжнародні стандарти.

Можна зробити висновок, що загалом обсяг інформації про запаси, що розкривається, згідно з МСБО 2 «Запаси», є ширшою порівняно з П (С)БО 9.

Проаналізувавши міжнародні та національні стандарти бухгалтерського

обліку необхідно відмітити, що міжнародні стандарти мають як позитивні, так і негативні риси. Їх об'єктивними перевагами перед національними стандартами є:

- чітка економічна логіка;
- узагальнення найкращої сучасної світової практики в області бухгалтерського обліку;
- простота сприймання для користувачів фінансової інформації в усьому світі [4].

До недоліків МСБО 2 можна віднести:

- узагальнений характер стандартів, які передбачає достатньо велике різноманіття у методах обліку;
- відсутність детальних інтерпретацій і прикладів співставлення стандартів з конкретними ситуаціями [4].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що П(С)БО 9 «Запаси» та МСФЗ 2 «Запаси» мають спільні та відмінні риси.

Отже, не зважаючи на те, що національні стандарти обліку побудовані на підставі Міжнародних стандартів виникають розбіжності обліку в Україні та зарубіжних країнах відповідно до специфіки національної системи. Сьогодні МСФЗ є ефективним засобом міжнародної інтеграції та частиною сталого економічного розвитку для України. Використання МСФЗ має суттєві переваги перед П(С)БО для більшості підприємств та користувачів їхньої фінансової звітності. А для швидкої та ефективної гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності з міжнародними стандартами необхідно розробити таку систему правових засад та методологічних підходів, які б давали змогу покращити та модернізувати аспекти ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Тому, необхідно удосконалювати національні П(С)БО 9 та гармонізувати їх з МСБО 2, також забезпечити належне професійне навчання практикуючих бухгалтерів.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021.
3. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів /Ф.Ф. Бутинець та ін. [під. заг. ред. Ф.Ф. Бутинця]. – Житомир:ПП «Рута», 2009. – 912 с.
4. Талайло О.О., Чернікова Є.Г. Особливості організації обліку запасів за міжнародними та національними стандартами [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_DSN_2013/Economics/7_141684.doc.htm.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ТА ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Лопундюк Т.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.
Одеський національний технологічний університет

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” до складу групи “Інші необоротні матеріальні активи” віднесено “Малоцінні необоротні матеріальні активи” (МНМА). При цьому основним класифікаційним принципом для включення активу до складу основних засобів згідно Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій” є строк використання такого активу, який складає більше одного року, або операційний цикл використання якого є більшим одного року.

Віднесення ж такого активу саме до складу основних засобів класифікаційної групи МНМА здійснюється підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу використання таких об’єктів та із зазначенням вартісної ознаки для зарахування до складу малоцінних необоротних матеріальних активів, про що зазначено в п. 5.2.7 П(С)БО 7 “Основні засоби”.

Принципи, за якими здійснюється визнання активів як малоцінних необоротних та особливості організації та ведення їх обліку повинні знайти відображення у наказі про облікову політику, в якому встановлюються методи оцінки, облікові процедури, які має застосовувати підприємство, відносно яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більше ніж один їх варіант.

Відповідно до визначення, даного в Інструкції № 291, до МНМА відносяться активи, строк корисного використання яких складає більше одного року.

Відповідно до п.27 П(С)БО 7 для групи основних засобів МНМА повинна нараховуватися амортизація за методами:

а) амортизація нараховується у першому місяці використання об’єкта в розмірі 50% вартості, яка амортизується; решта – 50 % вартості, яка амортизується, нараховується у місяці вилучення МНМА з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом;

б) амортизація нараховується у першому місяці використання активу у розмірі 100% його вартості.

Крім того, відповідно до цього ж пункту (з посиланням на пп.1 і 5 п.26) іншими методами для нарахування амортизації МНМА є:

а) прямолінійний, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об’єкта;

б) виробничий, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

МНМА – це частина основних засобів, які за вартісною ознакою віднесені до складу інших необоротних матеріальних активів. Найчастіше у бухобліку за вартісну ознаку обирають критерій з пп. 14.1.138 ПКУ, тобто 20000 грн (для МНМА придбаних до 23.05.2020 р. діяв критерій – 6000 грн).

Основні відмінності між ОЗ і МНМА полягають в амортизації. Для цілей бухгалтерського обліку МНМА є специфічною частиною основних засобів. Додамо також, що такі активи, як тимчасові нетитульні споруди, інвентарна тара, бібліотечні фонди не будуть розглядатися як МНМА 2021 незалежно від вартісної межі. Всі вони обліковуються на відповідних субрахунках рахунку 11 “Інші необоротні матеріальні активи”. Також МНМА не плутаємо з МШП. Ключова різниця – очікуваний строк експлуатації, який в останніх очікується менше року. Наприклад, дрібний інструмент, спецодяг буде обліковуватися на рахунку 22 “МШП”. МШП на відміну від МНМА не мають взагалі вартісної межі, незважаючи на присутність слова “малоцінні” у назві. Ключова різниця – очікуваний строк експлуатації, який в останніх очікується менше року. Наприклад, дрібний інструмент, спецодяг буде обліковуватися на рахунку 22 “МШП”. МШП на відміну від МНМА не мають взагалі вартісної межі, незважаючи на присутність слова “малоцінні” у назві.

МНМА в податковому обліку не вважаються частиною основних засобів. ПКУ взагалі не містить визначення МНМА. Для цілей ПКУ матеріальні активи строком експлуатації більше 1 року та вартістю більше 20000 грн – це основні засоби (пп. 14.1.138 ПКУ). Все що менше даної суми – це не основні засоби без уточнення правил обліку таких об'єктів.

Визначення економічної сутності та функціонального призначення матеріальних активів підприємства впливає на їх облікове відображення. При цьому виникає багато питань щодо їх обліку, які необхідно вирішувати на рівні кожного підприємства шляхом складання обґрунтованого Наказу про облікову політику в частині матеріальних активів. Наказ про облікову політику на підприємстві є важливим організаційним документом, який повинен встановлювати правила, вартісні та часові критерії віднесення матеріальних активів до тієї чи іншої групи, а також визначати облікові рахунки та первинні облікові документи.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 “Основні засоби”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 (зі

змiнами та доповненнями). веб-сайт. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 (зі змiнами і доповненнями). веб-сайт. URL:
<http://buhgalter911.com/Res/PSBO/InstrukciyaKPlanuSchetov.aspx>

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВДОСКОНАЛЕННІ ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

**Начев А.І., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБiК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.
Одеський національний технологічний університет**

Умови функціонування ринку вимагають особливої мобільності в ухваленні рішень та точності при обробці великих об'ємів облікової інформації. Застосування ПЕОМ і функціонування АРМ в основному здійснює вплив на зміну інформаційних функцій бухгалтерії: автоматизоване ведення даних, широке використання розподільчої бази даних, автоматизований контроль інформації, організація облікової інформації для контролю і аналізу тощо. Це, своєю чергою, впливає на особливості організації виробництва і ступінь його автоматизації, розміри і структуру підприємства, його спеціалізацію, рівень підготовки і ділових якостей персоналу, функціональні та експлуатаційні можливості технічних засобів.

Процеси комп'ютеризації при організації та вдосконалення обліку у різні часи досліджували у своїх працях Бутинець Т.А., Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В., Ніколашин А.О., Сопко В.В., Саблук П.Т., Семенов М.І. та інші автори.

Для удосконалення управління підприємством необхідно використовувати нові методи управління і сучасні технічні засоби побудови різноманітних інформаційних систем. У першу чергу необхідним є проведення корінної реконструкції його технічної та інформаційної бази на основі введення автоматизованої системи обліку, контролю і аудиту.

На сьогодні однією з умов виживання для кожного підприємства є розробка чіткої структури обліку і, відповідно, потужної автоматизованої системи. Саме облік надає керівництву підприємства оперативну, достовірну та об'єктивну інформацію. Ефективне досягнення цієї мети можливе з впровадженням комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку.

Застосування звичайних методів програмування абсолютно недостатньо для раціонального формування і ефективної обробки інформаційних масивів за допомогою ЕОМ. Це пов'язано перш за все з необхідністю виконання великого об'єму трудомістких робіт по написанню окремих програм для кожного масиву. Крім того, самі програми є достатньо складними, і багато дій над елементами наборів даних необхідно включати в ці програми у вигляді груп окремих

команд. Виконання такої роботи вимагає високої кваліфікації програмістів і великих витрат часу на написання і перевірку програм. Здійснення комп'ютеризації облікових інформаційних систем повинно відбуватись комплексно з урахуванням великої кількості елементів, що в сукупності формують комп'ютерну систему бухгалтерського обліку (КСБО). Саме комп'ютерні форми обліку повинні стати наступним кроком у подальшому розвитку форм бухгалтерського обліку [3].

Аналізуючи програмні продукти, призначені для сільського господарства, слід звернути увагу на комплексну систему управлінсько-фінансового обліку «Регістри» (компанії «ПРАЙД»), яка налаштована з урахуванням специфіки ведення обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Для вирішення основних питань обліку на підприємстві засобами системи «Регістри» реалізовані наступні задачі :

- Облік надходження сировини від постачальників.
- Облік поставки сировини від постачальників з урахуванням забрудненості. Можливий імпорт накладних з інших програм обліку заготівлі.
- Облік договорів на поставку давальницької сировини. Облік розрахунків із постачальниками сировини в грошах або для давальників у кількості готової продукції згідно умов договорів.
- Уточнення розрахунків із постачальниками сировини по закінченні сезону.
- Бухгалтерський облік товарно-матеріальних цінностей можливо здійснювати за середніми цінами.
- Облік реалізації продукції, зокрема, узгодження виписки одночасно з двох або трьох складів.
- Облік витрат підприємства, деталізований по підрозділах, елементах витрат та видах діяльності. Зокрема, облік витрат рослинництва на виробництво, деталізований по підрозділах, статтях витрат, видах робіт; а розрахунок собівартості з урахуванням витрат рослинництва, заготівлі, виробництва.
- Звітність по розрахунках, витратах та податках в рамках фінансового обліку.

Крім того, уся інформація доступна день у день, негайно з моменту введення.

Аналіз фінансових коефіцієнтів, реалізований в системі «Регістри», дозволяє керівнику всебічно проаналізувати фінансовий стан підприємства [2].

На нашу думку, проаналізована комплексна система управлінсько-фінансового обліку «Регістри» найбільше підходить для переробних підприємств, оскільки вона найбільше налаштована з урахуванням специфіки ведення обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Організація автоматизованих системи збирання і обробки економічної інформації сприяє побудові раціональної структури апарату управління підприємства і більш корисному її використанню для господарських цілей. Застосування комп'ютерних технологій покращує інформаційний доступ,

координує діяльність роботи підрозділів, прискорює процеси обробки даних, надає оперативну інформацію для прийняття рішень та загалом підвищує ефективність роботи.

Література

1. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: [підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» – 2-е вид., перероб. і доп.] / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, Т. В. Давидюк, Т. В. Шахрайчук. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 544 с.
2. Компанія «Прайд»: Система управління підприємством «Регістри» [Електронний ресурс]. Доступ до сайту: <http://www.pride.kiev.ua>
3. Ніколашин А. О. Характеристика сучасних комп'ютерних форм обліку / А. О. Ніколашин // Збірник наукових праць за ред. доктора с.-г. наук, професора, академіка Міжнародної Академії наук екології і безпеки життєдіяльності, ректора університету М. І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський, 2016. – с. 240-243.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

**Пелешук М.А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.
Одеський національний технологічний університет**

У процесі подальшого розвитку ринкових відносин усі підприємства України зіткнулися з рядом проблем щодо визначення фінансових результатів та відображення їх у обліку. Тому що одним з найважливіших показників, що характеризує ефективність фінансової діяльності підприємства, є фінансовий результат: прибуток чи збиток. Фінансовий результат діяльності – це найважливіший показник, що цікавить всіх користувачів облікової інформації.

Питання, пов'язані з обліком фінансових результатів, є предметом постійного обговорення серед науковців і практиків у сфері економіки та управління підприємством. Проблемні питання формування фінансових результатів, їх обліку розглядали у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Верига, С. Ф. Голов, А. Г. Загородній, С. В. Івахненко, Г. Г. Кірейцев, Л. І. Лавріненко, С. О. Левицька, Є. В. Мних, Н. В. Пошерстник, О. П. Рудановський, В. В. Сопко та ін.

Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкового дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема, концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку тощо.

Фінансовий результат на сьогоднішній день розглядають з декількох точок зору – як:

- 1) зміна величини (приросту чи зменшення) власного капіталу,
- 2) результат зіставлення доходів і витрат,
- 3) прибуток або збиток, тобто форма вираження фінансового результату),
- 4) результат статутної діяльності підприємства (виручка мінус витрати на виробництво і реалізацію продукції),
- 5) зміна величини чистих активів підприємства,
- 6) додаткова вартість, створена у процесі виробництва та здійснення операцій фінансово – кредитного характеру,
- 7) ціна капіталу та інших виробничих факторів [10, с. 37].

У більшості країн світу чистий прибуток є ключовим показником фінансових результатів підприємства. В рамках світових досліджень запропоновано та досліджено три концепції його розрахунку.

1. Синтаксична. Доходи і витрати визнаються в міру здійснення господарських операцій з дотриманням класифікації за видами діяльності для їх постійного порівняння. Впровадження національних П(С)БО враховує цей підхід і трансформує систему визначення й відображення прибутку у звітності.

2. Семантична. Досліджуються можливості використання показника прибутку для аналізу ефективності діяльності підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів і максимізації його в певних умовах ринку.

3. Прагматична. Вивчаються процеси прийняття рішень та прогнозування майбутньої діяльності підприємства. З огляду на це, показник прибутку – необхідний елемент процесу прогнозування грошових потоків, окупності капіталу і оцінки ризику інвестицій. При цьому постає проблема його оцінки, вибір якої залежить від мети прогнозу і його користувачів. Для прогнозування структуру прибутку у багатьох випадках найчастіше використовується теперішня вартість як найбільш прийнятна.

Саме ці підходи закріплені у основних вітчизняних нормативних документах, зокрема у НП(С)БО 1, П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 17 «Податок на прибуток», а також у Плані рахунків та Інструкції по його застосуванню, яким передбачено порядок визначення та обліку фінансового результату аналогічно зарубіжній практиці.

Фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією. Інформація про результати діяльності відображається у фінансових звітах підприємства та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та є головним джерелом інформації для потенційних партнерів.

З метою покращення та підвищення ефективності обліку фінансових результатів доцільним вважаємо:

– розширити перелік класифікаційних ознак, які дозволять в майбутньому розробити систему та механізми управління окремими складовими фінансових результатів з метою управління рівнем фінансових результатів у довгостроковій та короткостроковій перспективі. Також запровадити єдині класифікаційні

ознаки і розмежовування їх за видами діяльності з використанням рахунків третього порядку.

– впровадити реєстри аналітичного обліку фінансових результатів для узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

Література

1. Н(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. Наказом МФУ від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

2. Прохар Н.В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: [монографія] / Н.В. Прохар, Ю.О. Ночовна. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 257 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

**Сороченко А.М., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.
Одеський національний технологічний університет**

Процес формування звітності підприємства є завершальним етапом у визначенні ефективності діяльності суб'єкта господарювання та джерелом інформації для прийняття управлінських рішень різними державними структурами. Інформація, що сформована у звітності, може бути оперативно опрацьована у випадку її подання в електронній формі через мережу Інтернет. Сьогодні складно уявити життя без сучасних інформаційних технологій. Завдяки їм комфортними стають не лише звичні речі, а й наш побут, покращуються умови роботи. Здавання звітності в електронному вигляді на сьогодні є дуже актуальним питанням. Багато людей й досі остерігається новітніх комп'ютерних технологій, вважаючи, що це складний процес, до якого ще потрібно звикнути і, в якому потрібно розібратися. Дослідження теоретичних аспектів та оцінка практичних моментів представлення звітності в електронній формі досі залишається актуальним та потребує детального вивчення з метою удосконалення.

Електронну форму звітності сьогодні мають змогу приймати практично всі державні установи, проте основним її користувачем є Державна фіскальна служба України. Через те, електронну звітність уособлюють, як правило, із податковою звітністю, надаючи їй наступне визначення: "...як простий, надійний і безпечний спосіб налагодження стосунків між податківцями та платниками податків" [1]

Основними переважаючими критеріями електронної форми подання звітності є оперативність та зручність, проте зважаючи на окремі позитиви

необхідно вказати на ті проблеми, які виникають в процесі відправлення звітів та очевидні фінансові наслідки їх.

До основних переваг надання електронної звітності можна віднести такі як:

- економія робочого часу платників по датків та коштів на придбання бланків звітних документів;
- економія часу на уникненні черг при традиційному поданні звітності;
- скорочення термінів проведення перевірки щодо правомірності заявлених до відшкодування сум ПДВ та забезпечення своєчасного їх відшкодування платнику податків;
- підтвердження доставки звітності;
- конфіденційність інформації;
- оперативність обробки отриманої інформації у податковому органі.

Незважаючи на вищенаведені переваги, електронна звітність має і недоліки. До них можна віднести такі, як:

- по Інтернету можна здавати тільки ті звіти, які подаються в податкову інспекцію;
- за програмне забезпечення та послуги з передачі даних фірмі потрібно платити, а це додаткові витрати;
- відправка електронної декларації в фінансові служби залежить від стану технічної бази та роботи Інтернетпровайдера, але іноді відбуваються збої в програмі і тоді звітність може не надійти до податкового органу;
- при поданні звітів в електронній формі є відсутність підтверджуючих квитанцій;
- якщо при заповненні електронного формату бухгалтер припустився помилки, які програма не змогла виявити через збої, документ не пройде вхідний контроль у податковій. В та кому випадку бухгалтер муситиме надсилати декларацію повторно;
- при оперативній звірці документів іноді виявляють розбіжності отриманих даних з тими, які були представлені через збої програмного забезпечення. Через це доводиться дублювати всі звітні документи, представляючи їх в паперовому та електронному вигляді;
- також може виникнути ситуація, коли потрібно представити примірник звітності на папері зі штампом податкової інспекції. У цьому разі бухгалтеру все одно доведеться їхати в податкову з паперовими примірниками.

Отже, використання електронної звітності має як позитивні, так і негативні сторони. Якщо проаналізувати наведений перелік переваг та недоліків надання звітності у електронній формі, то можна зробити висновок, що головним чином електронна звітність економить час, а основним фактором виникнення недоліків виступають можливі технічні неполадки.

Зважаючи на пришвидшення економічних операцій з кожним днем, електронна звітність є невід'ємною необхідністю організації обліку та вимогою часу. За умови високого рівня технічної бази та програмного обслуговування,

переваги від використання системи подання податкової звітності в електронному вигляді перевищать її недоліки.

Література

1. Мельник Т. Податкова звітність в електронному вигляді: теорія і практика [Текст] / Т. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. 2008. № 10. С. 43-47.
2. Мельничук О. Подання звітності в електронному вигляді // Інтернет сторінка "Sophus". веб-сайт. URL:http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_6_2014_05_22_23/podannja_zvitnosti_v_elektronnomu_vigljadi_perevagi_ta_nedoliki/64101040
3. Шкодкіна Ю.М. Електронна звітність: переваги та недоліки. веб-сайт. URL:<http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/28111/1/Shkodkina.pdf>

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ – ЗАПОРУКА ОПЕРАТИВНОСТІ ТА ТОЧНОСТІ

**Степаненко К.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., ст. викл. Пчелянська Г.Б.
Одеський національний технологічний університет**

Фінансово-розрахункова ділянка обліку на будь-якому підприємстві – є важлива та відповідальна складова іміджу, конкурентоспроможності та платоспроможності. Точність і оперативність надання економічної інформації є вирішальними факторами успішного розвитку підприємства та економіки країни в цілому. Оптимальне значення при вирішенні цього завдання належить автоматизації обліку, яка значно розширює його можливості.

На створення комплексної інформаційної системи обліку фінансово-розрахункових операцій значною мірою впливає розмір підприємства. На середніх підприємствах інформаційне обслуговування здійснюється на рівні бухгалтера, де ведеться облік фінансово-розрахункових операцій, та керівника підприємства (головного бухгалтера). На великих підприємствах можуть виокремлюватися: каса та фінансовий відділ; бухгалтерія; керівник підприємства та головний бухгалтер.

Статистичні дослідження свідчать, що на внутрішньому ринку України збільшується кількість підприємств, які використовують програми автоматизації бухгалтерського обліку. Це призводить до розвитку ринку надання послуг з розробки, підтримки, супроводу, налаштування програм автоматизації, зростання конкуренції серед компаній-розробників, постачальників послуг. По-друге, зростання рівня автоматизації бухгалтерського обліку серед підприємств веде до зростання кількості переваг та скорочення численних недоліків. Загалом переваги стосуються оперативності, гнучкості, швидкості, скорочення рівня помилок у роботі підприємства, зростання рівня підзвітності та інтеграції управлінського обліку.

При всій різноманітності бухгалтерських програм, наявних сьогодні на ринку, користувачу комп'ютерних систем потрібно зробити правильний вибір, виходячи із конкретних потреб, запитів та можливостей програмного забезпечення.

Комп'ютеризація обліку фінансово-розрахункових операцій на підприємстві надає ряд переваг для управлінського обліку, серед яких:

- оперативне ведення, обробка і формування вихідної інформації;
- безпосереднє забезпечення контролю інформації;
- збільшення швидкості обліку інформацією між управлінськими органами і керованими об'єктами;
- заповненням форм внутрішньої бухгалтерської звітності;
- зменшення витрат часу на підготовку інформації;
- значне вдосконалення самого процесу організації обліку [1].

Отже, при автоматизації фінансово-розрахункових операцій важливо не просто перевести всю паперову роботу на комп'ютер. Важливо, щоб це збільшило ефективність роботи фінансово-бухгалтерської служби і поліпшило контроль над фінансово-господарською діяльністю підприємства, що в свою чергу збільшить ефективність управління підприємством.

Література

1. Івахненко С.В. Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми // Бухгалтерський облік і аудит. 2007. №2. С. 56-62.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

**Гордукало Ю.О., здобувач СВО «Магістр» ф-у ЕБіК
Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., д.е.н., проф. Немченко В.В.
Одеський національний технологічний університет**

У нинішніх умовах господарювання за наявності конкуренції як обов'язкової складової ринкової економіки і складнощів реалізації та реалізованої продукції фірми реалізують її, використовуючи форми послідовної оплати. Саме внаслідок цього, аналіз дебіторської заборгованості, вивчення динаміки, складу, структури, причин, термінів існування і давності створення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги має важливе значення у загальному аналізі фінансового стану підприємства і дозволяє прийняти правильне управлінське рішення для подальшого розвитку підприємства. Високоякісна організація бухгалтерського обліку розрахунків із покупцями і замовниками відіграє значну роль в ефективному управлінні дебіторською

заборгованістю для зберігання та покращення фінансового становища підприємства.

Правильна організація бухгалтерського обліку, документування та демонстрація у бухгалтерському обліку розрахунків із покупцями та замовниками вважається гарантією успішної роботи підприємства. Найпоширенішим виступає ототожнення розрахунків покупцями та замовниками з погашенням заборгованості, що прирівнює розрахунки до втілення в життя платежу, зменшує відображення розрахунків з покупцями та замовниками до відображення нарахування та погашення дебіторської заборгованості та обумовлює спотворення даних бухгалтерського обліку про стан розрахунків з покупцями та замовниками.

У бухгалтерському обліку розрахункові операції вважаються об'єктом обліку, для початку, як динамічний процес (проведення платежу до, одночасно або після отримання товарів, робіт, послуг) і, по-друге, як статичне становище, тобто заборгованість між суб'єктами розрахунків [1]. Через те що розрахунки включають одночасно двосторонній рух і грошових коштів і товарів (робіт і послуг), відповідно до цього документи під час проведення розрахункових операцій поділяються на такі складові: грошові і товарно-розрахункові.

Трактування терміну "розрахунки", з позиції системи відносин між юридичними і фізичними особами, передбачає появу розрахунків в останній момент практичного виконання юридично оформлених фінансових зобов'язань при втіленні товарних і нетоварних операцій.

У структурі складових системи розрахунків І.А. Власова [1] акцентує увагу на: об'єкти, суб'єкти і механізм розрахунків. Об'єктом системи розрахунків є фінансові зобов'язання і відносини між суб'єктами системи розрахунків після їх погашення.

Суб'єктами системи розрахунків є:

- 1) постачальники товарів, робіт, послуг – одержувачі коштів;
- 2) покупці товарів, робіт, послуг – платники коштів;
- 3) банки й інші фінансово-кредитні установи – посередники з переказу коштів;
- 4) треті особи – гаранті при проведенні розрахунків.

Метою здійснення розрахунків для покупців вважається максимальне наближення етапу передачі товарів, робіт, послуг, з одного боку, та коштів з іншого; для постачальників - більший розрив у часі між моментами отримання товарів, робіт, послуг та оплатою коштів за них; для банків – проведення розрахунків у формах, що враховують надання додаткових послуг, а потім надають банку допоміжний прибуток; для третіх осіб – зменшення неплатоспроможних покупців з одночасним розширенням розмірів укладених угод.

На основі виконаних досліджень можна зробити належні висновки: Важлива варіативність підходів до трактування терміну "розрахунки" призводить до ототожнення з окремим здійсненням платежу, що в результаті знизить інформативність даних бухгалтерського обліку.

Поняття розрахунків ширше ніж здійснення платежу, погашення зобов'язань, складаються з системи організації та регулювання платежів. Розрахункові відносини виникають на підставі товарних відносин, отримуючи умовну самостійність, що дозволяє в теоретичному плані розглядати їх окремо. Для цілей бухгалтерського обліку розрахунки з покупцями та замовниками мають охоплювати основні складові: суб'єкти, об'єкти, договір та ін.

Література:

1. Власова І.О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: Дис... канд. екон. наук / І.О. Власова; Нац.аграр. ун-т. К., 2005. 135с.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ПО ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВИМ ПОДАТКАХ

**Кереченко В.П., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., професор Ткачук Г.О.
Одеський національний технологічний університет**

Україна неухильно тримає курс на діджиталізацію суспільства, що є досить актуальним напрямком. Цифрова трансформація або діджиталізація – це цілісне переосмислення моделі бізнесу, трансформація всіх процесів і перехід до використання нових інструментів у напрямках і сферах банків, фінансового ринку, ринку, виробництва, економіки, професій, освіти, бізнесу та суспільства.

Сьогодення змушує впроваджувати та використовувати на практиці електронний документообіг. Електронне звітування на сьогодні є найбільш зручною та ефективною формою спілкування з контролюючими органами.

Основні переваги подання звітності в електронному вигляді – це мінімальна затрата часу на заповнення податкових бланків; подання звітності з будь-якого місця, де є доступ до мережі інтернет; вибір часу для звітування, зручного для вас; гарантія перевірки на наявність арифметичних помилок; підтвердження доставки; подана в електронному вигляді звітність надійно зашифрована, захищена від несанкціонованих переглядів та втручань. [1]

Можна виділити декілька видів програмних забезпечень для електронного подання звітності по податках:

1. Безкоштовне ПЗ, яке надано Державною фіскальною службою: Електронний кабінет платника податків, Єдине вікно надання електронної звітності.

Серед найбільш затребуваних сервісів - «Електронний кабінет». [3]

У зв'язку з введенням воєнного стану, режим онлайн Е-кабінету дещо скоротився, тепер робота сервісу триває з 8:00 до 18:00 год в робочі дні. Таке запровадження скероване на захист прав платників, збереження та захист баз даних. [2]

В податковій службі зазначають, Електронний кабінет складається з відкритої (загальнодоступної інформації) та приватної частини (особистого

кабінету) Вхід до особистого кабінету здійснюється за допомогою електронного цифрового підпису. [2]

2. Комерційні програми: «М.Е.Dok», «iFin», «Taxer», «Арт-звіт плюс», «1С-Звіт», «Соната» та ін.

Переважна більшість компаній в Україні користується програмним забезпеченням «М.Е.Dok» для подання звітності в електронній формі.

Для здачі податкової звітності в електронному вигляді потрібно в сертифікаційних центрах (MASTERKEY, ПриватБанку, Ключові системи, ЦСК України, органів юстиції та податкової) замовити цифрові ключі для підпису (ЕПЦ). Обов'язково отримати та встановити програмне забезпечення для формування і здачі звітності. Також необхідно підписати договір про подачу електронного звіту (заява про приєднання) з податковою інспекцією. Термін розгляду договору «Про визнання електронних документів» з боку органів ДФС не перевищує 5 робочих днів. Нагадуємо, що квитанції мають розширення «.gpl» та відкриваються за допомогою ключа електронної печатки для юридичної особи або фізичної особи – підприємця, а у разі відсутності у фізичної особи – підприємця печатки –ключем його підпису. Інші файли, що мають розширення «.xml» не потребують розшифрування. Електронні звіти можна відправляти лише після отримання квитанції про успішне підписання договору з боку органів ДФС. [4]

Далі формується декларація в XML-файлах (форму для подання декларації взяти у податковій). Після формування декларації треба поставити ЕПЦ керівника та здати декларацію через центральний шлюз податкової служби через електронну пошту.

Як дізнатися, що податкова звітність в електронному вигляді була отримана контролюючим органом? Відповідно до «Інструкції з підготовки і подання податкових документів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку», затвердженої наказом ДПС України від 10.04.2008 року № 233 перша квитанція є підтвердженням платнику податків передачі його податкових документів в електронному виді до контролюючого органу засобами телекомунікаційного зв'язку. Ця квитанція надсилається контролюючим органом на електронну адресу платника податків, з якою було надіслано податкову звітність. Другий примірник першої квитанції в електронному виді зберігається в органі ДФС. Якщо на електронну адресу платника податків не надійшла перша квитанція, то податковий документ вважається неодержаним. [4]

Підтвердженням платнику податків прийняття його податкових документів до бази даних є друга квитанція в електронному виді у текстовому форматі, в якій визначаються реквізити прийнятого податкового документа в електронній формі, відповідність податкового документа в електронній формі затвердженому формату (стандарту) електронного документа, результати перевірки ЕЦП, інформація про платника податків, дата та час приймання, реєстраційний номер, податковий період, за який подається податкова звітність, та дані про відправника квитанції. Другий примірник другої квитанції в

електронному вигляді зберігається в органі ДФС. [4]

У разі надходження податкового документа в електронному вигляді до органів доходів і зборів до 16 години платнику податків протягом двох годин з моменту прийняття (неприйняття) надсилається друга квитанція, в іншому випадку – протягом перших двох годин наступного робочого дня.

Архів надісланих до органу доходів і зборів файлів податкових документів із накладеними на них ЕЦП Платника податків та отриманих електронних квитанцій зберігається протягом строку, передбаченого законодавством для зберігання податкової звітності на паперових носіях, тобто 1095 днів з дня подання податкової звітності. [4]

Отже, можна зазначити, що для української економіки дуже важливо щоб бізнес продовжував роботу навіть в умовах воєнного стану. Оскільки продовжувати фізичний обмін документами складно, електронний документообіг сприяє покращенню безперебійної роботи економіки країни та вчасному надходженню податків до бюджету. Діджиталізація робить економіку більш сучасною та динамічною, а саме економить найважливіше — час, спрощується робота над документами та мінімізується ризик помилок за рахунок людського фактору.

Література

1. Звітність в електронному вигляді: варто підготуватися до звітування: Головне управління ДПС у Тернопільській області. URL: <https://tr.tax.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022 р.).
2. Роботу сервісу «Електронний кабінет» під час воєнного стану змінено: Головне управління ДПС у Чернівецькій області. URL: <https://cv.tax.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022 р.).
3. Платникам податків про електронні сервіси: Державна податкова служба України. URL: <https://dp.tax.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022 р.).
4. Щодо електронної звітності та безкоштовного отримання ЕЦП: Печерська районна в місті Києві Державна адміністрація офіційний інтернет-портал. URL: <https://pechersk.kyivcity.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022 р.).
5. Податковий кодекс України. Наказ № 2755-VI від 02 грудня 2010 року / ВРУ. Законодавство України. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2022 р.).

ОБЛІК СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

**Крижанівська К.В., здобувач СВО «Магістр», ф-у ЕБіК
Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., д.е.н., проф. Немченко В.В.
Одеський національний технологічний університет**

Важливим етапом в системі управління підприємством можна вважати формування сучасних підходів до вибору ключових елементів, які мають першочерговий вплив на досягнення поставленої мети та отримання запланованих результатів діяльності. Вибір методів і засобів, які забезпечують своєчасне реагування на зміну умов або посилення дії будь-якого із факторів, що призводять до відхилень від запланованого результату.

Найбільше значення у досягненні поставленої мети можна віднести інформаційній базі, яка повинна бути достовірною, своєчасною та придатною для прийняття управлінських рішень. Для отримання позитивного економічного результату важливим є постійний контроль над тим, що має найбільший вплив на його зміну тобто – витрати. Контроль витрат є особливо важливим, які формують собівартість (послуг) в умовах, коли багато підприємств відчуває дефіцит ресурсного потенціалу. Можна також підкреслити, що витрати – є складовою конкурентоспроможності продукції при формуванні цінової політики підприємства.

Ключовим місцем в системі управління підприємством належить доступу персоналу до інформаційної бази, яка включає в себе: як в цілому про витрати підприємства, так і про витрати, які формують собівартість продукції. Дана інформація потрібна разом із аналітичними даними з метою прийняття оперативних рішень, прогнозування функціонування підприємства та планування. Головним завданням є визначити інформаційні потреби для підприємств різних розмірів і сфер діяльності та обрати такий програмний продукт, який зможе оперативно задовольняти керівний персонал підприємства його вимоги. На сьогодні вибір програмного продукту, є тим визначним ресурсом, який виходячи із його технічних можливостей та здатності модифікуватись супроводжуватиме підприємство до досягнення наміченого результату, забезпечивши при цьому для керівництва варіанти готових рішень.

Основні проблеми організації та ведення бізнесу виступають такі чинники:

- високий рівень собівартість продукції, які виробляються;
- відсутність інвестиційних фінансових ресурсів;
- низький рівень використання інноваційних підходів до системи управління підприємством;
- низька забезпеченість ресурсами спрямованими на розвиток підприємства та на виконання принципу постійного поліпшення та інше.

Це все підкреслює те що керівний персонал підприємство потребує впровадження та постійне ведення сучасних технологій управління витратами – як основним елементом, що визначає прибуток підприємства.

Підводячи підсумки, для будь-якого суб'єкта господарської діяльності ефективним результатом прийняття оптимальних управлінських рішень є його стабільний розвиток та фінансова платоспроможність. Для визначення фінансового результату важливим є співставлення елементів, які визначають цей показник, а саме: доходи та витрати. Тобто, потреба в постійній та своєчасній поінформованості управлінського персоналу у фактичних даних про структурні елементи та їх склад собівартості виробленої продукції викликана постійним пошуком шляхів її оптимізації, що дозволить ефективно використовувати час та трудові ресурси. В свою чергу інформаційно – аналітична система про облік собівартості продукції відображає усі сторони фінансово – господарської діяльності, а також і виробничої: від рівня використання фінансових, матеріальних, та трудових ресурсів до показників якості виконаної роботи окремими працівниками та керівництвом в цілому по підприємству. В сучасному світі при швидкому розвитку інформаційних комп'ютерних систем та технологій наявність автоматизованої системи на підприємстві дає можливість спростити та прискорити механізми управління та позитивно вплинути на фінансовий результат підприємства.

Література

1. Фостолович В. А. Елементи удосконалення системами управління підприємством в умовах глобалізації / В. А. Фостолович // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2015. - Вип. 12(2). - С. 250-261.
2. Фостолович В. А. Основні аспекти сучасного підходу до системи управління / В. А. Фостолович // Ефективна економіка. – 2017. - № 5
3. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності / І.Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк // Економіка та суспільство. – 2016. – № 3. – С. 189-192.
4. Інформаційні ресурси при формуванні собівартості продукції в системі управління підприємством URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/162.pdf (дата звернення 17.10.2022)

КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

**Уранковська О.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Наукові керівники – к.е.н, доц. Маркова Т.Д., ст. викл. Пчелянська Г.Б.
Одеський національний технологічний університет**

Контроль розрахунків з покупцями та замовниками є невід'ємною частиною системи внутрішнього контролю підприємства. Створення чіткої та ефективної системи контролю може забезпечити ефективну роботу підприємства. Основними завданнями в розрахунковому контролі з покупцями та замовниками є аналіз заборгованості кожного боржника та визначення

причин його виникнення, перевірка обґрунтованості кожної суми заборгованості, застосування заходів щодо стягнення боргу, регулярна інвентаризація розрахунків.

Облік розрахунків з покупцями є важливою і складною ділянкою обліку. Помилки та неточності у відображенні даних про розрахунки з покупцями і замовниками, недотримання норм законодавства, можуть привести до виникнення бухгалтерських помилок, недоїмки коштів, конфліктів з контрагентами і штрафами.

Актуальність теми визначається появою розрахунків з покупцями та замовниками. Їх перетворення пов'язані з розвитком товарного виробництва та обігу. Забезпечення безперервності руху капіталу на всіх трьох стадіях його перетворення – грошового на продуктивний, продуктивного на товарний, товарного на грошовий – можливо за допомогою здійснення купівлі-продажу, що відбувається в межах відповідної розрахунково-платіжної системи.

Теоретичними аспектами обліку розрахунків з покупцями та замовниками є його оцінка визнання і методика контролю, котра регулюється П(С)БО 10.

Вивчення теоретичних аспектів організації бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками дозволяє зробити висновок, що вони відбуваються у готівковій, та у безготівковій формі. Організація обліку розрахунків з покупцями та замовниками повинна забезпечувати [1]:

- вчасну перевірку розрахунків із покупцями та замовниками;
- попередження прострочки дебіторської заборгованості.

Чітка організація платежів постачальників із покупцями має відповідний вплив на прискорення обороту оборотних активів та своєчасне отримання грошей, отриманих від реалізації.

Особливо важливо вести належну розрахункову документацію: правильно та своєчасно складати первинні документи, договори, усі їх реквізити, своєчасне подання всіх документів у бухгалтерію, контроль усіх розрахунків, оплату продукції та сплату дебіторської заборгованості.

Формування системи обліку, аналізу та контролю розрахунків відбувається в межах загальної побудови облікового процесу, котрий розглядається як технологічний процес, де в результаті перетворення первинної облікової інформації формується вихідна продукція у вигляді відповідних показників стосовно наявності грошових коштів, та відповідно стану дебіторської та кредиторської заборгованості, які, власне, і є основою інформаційного забезпечення управління розрахунками.

Рекомендації щодо покращення ведення обліку і контролю розрахунків з покупцями та замовниками [2]:

– вдосконалення в частині облікової політики розрахунків з покупцями та замовниками, а саме: через визначення облікових елементів, що дозволить належним чином сформулювати в обліку певних висновків стосовно дебіторської заборгованості операціями з постачальниками.

- удосконалення порядку проведення внутрішнього контролю

розрахунків з покупцями і замовниками, шляхом визначення: мети завдань, методів.

Література

1. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст]: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014. 496с.
2. Дідоренко Т.В., Белова І.М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками // Сталий розвиток економіки. Хмельницький, 2015. № 3 (28). С. 217-220.

ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

**Ткаченко І.Р., здобувач СВО «Магістр», ф-у ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., проф., Іванченкова Л.В.
Одеський національний технологічний університет**

Необхідною умовою діяльності будь-якого підприємства є встановлення партнерських відносин з постачальниками, покупцями, організаціями та іншими особами. Такі зв'язки вони повинні постачати безперервне доставляння матеріальних ресурсів, відвантаження продукції покупцям, піднесення учення і практики обліку та аналізу в умовах глобалізації економічних процесів вимагає перегляду традиційних поглядів на перспективні орієнтири розвитку вчення керування розрахунками підприємства.

Мотивів здатний до зриву угоди серед контрагентами до такої міри ж великий, як і підстави для їхньої появи. З огляду на це треба утворити інформаційно-аналітичне докільля для узгодження інтересів всіх сторін розрахунків підприємства.

Значна чисельність учених таких як: Дембінський Н., Пилипенко І., Брігхем Є., Дробозіна Л., Ван Хорн Дж. та інші, приділяють велику увагу пошуку напрямків та способів підвищення ефективності управління розрахунками як в Україні, так і за кордоном.

Роботи таких вітчизняних вчених як: В. Шевчук, Т. Браславська, Ф. Бутинець, Т. Момут, М. Білик та ін., присвячені вивченню проблем практики бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості [1].

Однак ряд нерозв'язаних обліково-аналітичних проблем попри все залишається.

Проблемами виступають:

- недостатність внутрішнього контролю розрахунків;
- невизначеність обліку безнадійної заборгованості;

➤ недостатність внутрішніх форм звітності необхідних керівництву малий ступінь керованості окремими етапами розрахунків, невизначеність обліку безнадійної заборгованості.

Раціональна організація обліку та контролю за станом розрахунків з фізичними та юридичними особами сприяє укріпленню договірної та розрахункової дисципліни, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, виконанню зобов'язань по поставці продукції в зазначеному асортименті та якості, скороченню дебіторської та кредиторської заборгованостей, до активного проведення заходів щодо стягнення заборгованості з неплатників через арбітраж, прискоренню оборотності оборотних коштів, покращенню фінансового стану підприємства.

Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями і замовниками за відвантаженою продукцією, виконані роботи, товари, і послуги, крім заборгованості, забезпеченої векселями, він ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»[2].

Через несвоєчасну оплату замовниками відвантаженої продукції чи виконаних робіт, або наданих послуг виникають претензії.

Процес постачання є невід'ємною ланкою кругообігу засобів. Покупець купує у постачальника сировину і матеріали, запасні частини та інші матеріальні цінності, пальне і мастильні матеріали, мінеральні добрива, запасні частини та інші матеріальні цінності, необхідні для здійснення господарської діяльності.

Від постачальників можуть поступати також верстати, автомобілі, трактори, автомобілі, комп'ютери та інші об'єкти основних засобів.

Підрядні організації виконують для замовників будівельні роботи, а також роботи і послуги виробничого характеру це на сам перед:

- ремонтні роботи, внесення добрив,
- технічне обслуговування тощо.

Взаємовідносини між підприємствами вони регулюються двосторонніми угодами. При організації обліку потрібно правильно забезпечити виконання умов, які зазначені в угодах.

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками він ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Документи такі як докази, письмові свідоцтва, підтверджувальне право на здійснення операцій або факту здійснення, якими оформляється надходження товарів, можна підрозділити на три групи:

- документи, що засвідчують кількість і якість товарів, до них належить рахунок-фактури, товарно-транспортні накладні, специфікації, сертифікати, якісні посвідчення;
- розрахункові, а саме платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, векселя, чеки, акредитив і т. д.
- транспортні документи: вантажні квитанції, залізничні накладні [4].

Форми та **порядок розрахунків з покупцями** та постачальниками визначаються заздалегідь укладеними договорами. Підприємство надає

покупцеві належним чином оформлені документи є підставою для виконання замовниками зобов'язань із проведення розрахунків та відповідно отримує від постачальників належним чином оформлені документи, що є підставою для виконання зобов'язань із проведення оплати постачальнику.

Взаємовідносини між постачальниками і покупцями вони виникають саме в процесі господарської діяльності підприємств та на підставі договорів купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей, договорів підряду на виконання різних робіт, надання послуг.

Сам процес придбання матеріалів він включає в себе ряд взаємозв'язаних між собою видів робіт.

Під час них виділяються наступні етапи процесу придбання матеріалів:

- вибір постачальників; розміщення замовлень;
- аналіз заявок; контроль за виконанням замовлень;
- кінець процесу придбання, складання заявок.

Конфлікт може виникнути також через розбіжності цілей, які відображають не лише суперечні інтереси різних сторін, але й різнобічні інтереси однієї й тієї ж особи [3].

Наприклад, розробник економічної політики передбачає різноманітні цілі, намагаючись узгодити суперечливі вимоги, що диктуються ситуацією. В економіці постійним стимулом генерування нової інформації є конкуренція, котра автоматично відкриває шлях науково-технічним винаходам, технічному прогресу, і навпаки, науково-технічний прогрес — його динамізм стимулює конкуренцію.

Договір купівлі-продажу він являє собою комерційний документ, згідно з яким оформлена торгівельна угода. Також у ньому міститься письмова угода сторін про поставку товарів – зобов'язання продавця передати певне майно у власність покупця та зобов'язання покупця прийняти це майно і сплатити за нього певну грошову суму.

Отже, договір поставки характеризується такими рисами:

- спеціальний суб'єктний склад: сторонами договору можуть бути лише суб'єкти підприємницької діяльності, зареєстровані як такі у встановленому законом порядку, один з яких зобов'язаний поставляти товар, а інший – приймати й оплачувати його;
- договором поставки опосередкована підприємницька діяльність обох сторін: поставка товару та його придбання здійснюються в межах господарської діяльності не тільки постачальника, а й покупця, для якого закон встановлює вимогу щодо спеціальної мети використання предмета поставки;
- поставка здійснюється у встановлені сторонами строки, тобто для неї є типовим плановий характер, найчастіше не притаманний купівлі-продажу.

Розрахунки із покупцями та з замовниками підприємство веде в основному за допомогою платіжних доручень. Але дана форма розрахунку не дає підприємству ніякої гарантії, що покупець оплатить відвантажену продукцію. Так як підприємство здійснює також разові розрахунки із покупцями, то більш вигідно проводити розрахунки в акредитивній формі.

Суть акредитива полягає у тому, що банк покупця дає доручення банку постачальника оплатити виконані постачальником, роботи на умовах, що передбачені в акредитивній заяві отримувача. Саму суму акредитива банк покупця депонує на окремому рахунку задля подальшого покриття виплат постачальнику за повідомленням обслуговуючого його банку. Якщо ж у покупця недостатньо коштів на розрахунковому рахунку, то акредитив може виставлятися і за рахунок позики банку.

Стосовно розрахунків із покупцями та з замовниками у обліковій політиці підприємства необхідно закріпити та детально розписати наступні рекомендаційні моменти:

1. Види первинних документів, які використовуються під час розрахунку із покупцями та із замовниками, порядок їх заповнення та прийняття до обліку, процес документообігу за даними розрахунками;
2. Головні бухгалтерські проведення, які використовуються для відображення обліку розрахунків із покупцями та замовниками;
3. Проведення інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками;
4. Процес погашення покупцями простроченої дебіторської заборгованості та відображення в обліку цієї операції.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками здійснюється на підставі дійсних даних бухгалтерського обліку і достовірно подає інформацію про кредиторську заборгованість підприємству згідно з нормативними вимогами про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні.

Спеціальні техніко-аналітичні методи дозволяють у короткий термін, обробивши великі обсяги корпоративної інформації, виявляти наявність ризиків сумнівних схем за участю компаній, уявити своєрідний зріз існуючих бізнес-ризиків. Пізніше по кожному з них можна буде здійснити більш детальне розслідування. Для початку перевірки необхідний мінімальний набір даних: про клієнтів компанії, списки співробітників (як поточних, так і колишніх).

Для більш детального аналізу запитується додаткова інформація. Потім проводиться звірення отриманої інформації із записами з різних корпоративних реєстрів та інформаційних баз даних. Інформація з різних джерел консолідується в одній базі даних, здатній оперативно налаштовуватися на різні типи і формати даних.

Отже, керування дебіторською та кредиторською заборгованістю прямо впливає на те, що прибутковість підприємства в цілому і визначає дисконтну і кредитну політику для покупців, шляхи прискорення повернення боргів і зниження безнадійної заборгованості, і у свою чергу альтернатива умов продажу, що забезпечують гарантоване надходження коштів, є однією з проблем підприємства.

Література

1. Глоба О. Укладення договору поставки: теорія і практика // <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2030>
2. Гречаник Л. Фінансове шахрайство та протидія йому у компаніях //

http://www.ugin.com.ua/analit_mat/sdu/062.htm

3. Вітлінський В. В. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В. В. Вітлінський, П. І. Верченко. К.: КНЕУ, 2000. 292 с.

4. Економіко-математичне моделювання в маркетингу [Електронний ресурс]: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І. Ф. Шатарська; [голова редкол.: О. Д. Шарапов]; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К.: КНЕУ, 2009. 120 с.

	ЗМІСТ	
1.	РОЛЬ КОНФЛІКТІВ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОРГАНІЗАЦІЇ В ГАЛУЗІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ <i>Бугор Н.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – PhD, доцент Заболотна О.С.....</i>	3
2.	ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ <i>Євстратенко Д.А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Згадова Н.С.</i>	5
3.	СУЧАСНА ТЕОРІЯ УПРАВЛІННЯ <i>Колісник П.П., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Неустроєв Ю.Г.</i>	8
4.	СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ <i>Подлесна А.С., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доцент Работін Ю.А.</i>	9
5.	ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ <i>Чебан П., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Ткачук Т.І.</i>	11
6.	НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ <i>Забара А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.ю.н., доц. Шишлюк В.Р.</i>	13
7.	ОРГАНІЗАЦІЙНО - ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ПІДПРИЄМСТВА <i>Пак Н., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – ст. викладач Павленко Г.М.</i>	15
8.	ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА НА РИНКУ ТОВАРІВ ДЛЯ ДОМАШНІХ ТВАРИН <i>Ільїна В.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА.....</i>	17
9.	РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ НОВОГО МОЛОДІЖНОГО ЗАКЛАДУ «YOUTH-PLACE» <i>Ковальов Г.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Наукові керівники - старший викладач Голодонюк О.М., PhD, старший викладач Мільчева В.В.</i>	19

10.	ПОБУДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА <i>Ковальчук О.І., здобувач ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник - к.е.н., доц. Савченко Т.В.</i>	21
11.	ЕТАПИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА <i>Сідіс А.С., здобувач ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник - к.е.н., доц. Савченко Т.В.</i>	23
12.	АНАЛІЗ ТА ПЛАНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ОДЕСАВИНПРОМ» <i>Сосов К.Є., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Наукові керівники - старший викладач Голодонюк О.М., PhD, старший викладач Мільчева В.В.</i>	25
13.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА <i>Білоусова І., Галушкіна А., здобувачі СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., професор Купріна Н.М.</i>	28
14.	СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЇХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ <i>Тельпіс І., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник: д.е.н., професор Купріна Н.М.</i>	30
15.	СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЯК ОСНОВА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА <i>Побожий Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник: д.е.н., професор Купріна Н.М.</i>	33
16.	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УКРАЇНІ <i>Абрамов Н.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Тарасова О.В.</i>	36
17.	АКТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ <i>Андрєєва М.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник: д.е.н., проф. Немченко В.В.</i>	37
18.	ВИКОРИСТАННЯ РЯДІВ ДИНАМІКИ В ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ <i>В'язніков К.М., Корчаковська К.В., здобувачі СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Наукові керівники: к.е.н., доц. Антонюк О.П., д-р філософії, доц. Баранюк Х.О.</i>	44
19.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА <i>Почечун Ю.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Ступницька Т.М.</i>	46

20.	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ <i>Почечун Ю.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Тарасова О.В.</i>	49
21.	БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ <i>Рульова К.О., здобувач. СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Тарасова О.В.</i>	50
22.	НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ <i>Власов О.Р., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.філ.н., доц. Пурихванідзе О.В.</i>	51
23.	ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ <i>Тєстова О.А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Кирилова В.П., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Брюшкова Н.О.</i>	54
24.	НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ <i>Гарбуз Т.І., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.</i>	55
25.	ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ <i>Дмитрієв Е.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.</i>	58
26.	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ СТРАХОВОГО РИНКУ <i>Мальчевська І.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., проф. Ніколюк О.В.</i>	59
27.	УЗАГАЛЬНЕННЯ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ <i>Маркевич О.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник - д.е.н., проф. Ніколюк О.В.</i>	62
28.	ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ <i>Сівакова Д.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Колеснікова К.С.</i>	64
29.	СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНЕ СИРІТСТВО» <i>Скрипник К.І., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i>	66

	<i>Науковий керівник – д. з держ. упр., доц. Мануїлова К.В.</i>	
30.	ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ <i>Бахчеван В.Д., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Мужайло В.Д.</i>	67
31.	НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ <i>Андрусішин М.Р., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Брюшкова Н.О.</i>	70
32.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ <i>Ізотова М.С., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – д. з держ. упр., доц. Мануїлова К.В.</i>	71
33.	РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ЯК СКЛАДОВОЇ SOFT SKILLS СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА <i>Кочева Л., здобувач ф-ту ММтаПА.....</i>	72
34.	ВНЕСОК МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО В РОЗВИТОК НАУКИ МЕНЕДЖМЕНТ <i>Краснощок А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ММтаПА.....</i>	74
35.	ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ <i>Лева Є.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i>	76
36.	СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ <i>Гениш В. здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., професор Седікова І.О.</i>	77
37.	ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА <i>Кульбаченко В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Хромов І.О.</i>	79
38.	ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК НАПРЯМ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА <i>Молодід А., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Хромов І.О.</i>	80
39.	УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА <i>Кучеренко В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., професор Савенко І.І.</i>	81
40.	РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	83

	<i>Татієвський М., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА Науковий керівник – д.е.н., професор Савенко І.І.</i>	
41.	СПЕЦИФІКА ТА ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ <i>Щидовар О., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ММтаПА Науковий керівник – д.е.н., професор Седікова І.О.</i>	85
42.	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>Пакуленко О.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ТЗіЗБ Науковий керівник – д.е.н., професор Басюркіна Н.Й.</i>	86
43.	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ <i>Кельнер І.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ТЗіЗБ Науковий керівник – к.е.н., доц. Шалений В.А.</i>	89
44.	ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАРТ-АПІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПОРІВНЯННІ ЗІ СВІТОВОЮ ПРАКТИКОЮ <i>Путренко Є.С., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ТЗіЗБ.....</i>	92
45.	ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ <i>Геніх К.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту НТтаІМ Науковий керівник – ст. викладач Березовська Л.В.</i>	95
46.	ЛІЗИНГ ЯК ФОРМА ОНОВЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ВИРОБНИЦТВА <i>Сініченко К.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту НТтаІМ Науковий керівник – ст. викладач Березовська Л.В.</i>	97
47.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ <i>Масенцов А.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ТЗіЗБ Науковий керівник – к.е.н., доц. Бровкіна Ю.О.</i>	99
48.	ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ <i>Домброван Я.Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-у ЕБіК Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.</i>	101
49.	ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Андрєєва М.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.</i>	102
50.	ОСНОВНІ ЗАСОБИ ТА ЇХ ЗНОС: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ <i>Брайловська О.М., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК Науковий керівник – д.е.н., проф. Немченко В.В.</i>	104

51.	ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ДЕРЖАВНІЙ УСТАНОВІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ <i>Гусонька М.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.</i>	106
52.	ЦИФРОВІЗАЦІЯ – ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ <i>Домброван Я.Ю., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.</i>	107
53.	РЕАЛІЗАЦІЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ВИКЛИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ <i>Іванус А.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.</i>	109
54.	ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ ОПЕРАЦІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ <i>Караніколова С.Ю., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Стасюкова К.В.</i>	110
55.	АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ <i>Кереченко В.П., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – д.е.н., професор Ткачук Г.О.</i>	112
56.	ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ <i>Кліманов І.О., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., ст. викл. Пчелянська Г.Б.</i>	114
57.	ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗГІДНО НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ <i>Космачевська Е.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д.</i>	116
58.	ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ТА ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ <i>Лопундюк Т.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.</i>	119
59.	КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ УВДОСКОНАЛЕННІ ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ <i>Начев А.І., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.</i>	121
60.	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ <i>Пелешук М.А., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК</i> <i>Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.</i>	123

61.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ Сороченко А.М., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК Науковий керівник – к.е.н., доц. Євтушевська О.О.	125
62.	АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ – ЗАПОРУКА ОПЕРАТИВНОСТІ ТА ТОЧНОСТІ Степаненко К.В., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., ст. викл. Пчелянська Г.Б.	127
63.	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ Гордукало Ю.О., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК Науковий керівник – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., д.е.н., проф. Немченко В.В.	128
64.	ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ПО ЗАГАЛЬНООБОВ’ЯЗКОВИМ ПОДАТКАХ Кереченко В.П., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК Науковий керівник – д.е.н., професор Ткачук Г.О.	130
65.	ОБЛІК СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА Крижанівська К.В., здобувач СВО «Магістр», ф-ту ЕБіК Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., д.е.н., проф. Немченко В.В.	133
66.	КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ Уранковська О.М., здобувач СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК Наукові керівники – к.е.н., доц. Маркова Т.Д., ст. викл. Пчелянська Г.Б.	134
67.	ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ Ткаченко І.Р., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК Науковий керівник – д.е.н., проф., Іванченкова Л.В.	136